

TC.
ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
2017-YL-086

**ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE ORTAOKUL
MÜDÜRLERİNİN DERS DENETİM YETERLİLİKLERİ**

HAZIRLAYAN
Sibel NAZLI DEMİRCİ

TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. Ruhi SARPKAYA

AYDIN-2017

T.C.
ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
AYDIN

(Anabilim Dalı Adı) Anabilim Dalı (Yüksek Lisans/Doktora) Programı öğrencisi (öğrencinin Adı Soyadı) tarafından hazırlanan (Tezin Başlığı) başlıklı tez, (savunma tarihi) tarihinde yapılan savunma sonucunda aşağıda isimleri bulunan jüri üyelerince kabul edilmiştir.

	Ünvanı, Adı Soyadı	Kurumu	İmzası
Başkan			
Üye			
Üye			
Üye			
Üye			

Jüri üyeleri tarafından kabul edilen bu (Yüksek Lisans-Doktora) tezi, Enstitü Yönetim Kurulunun .....tarih .....Sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Prof. Dr. Ahmet Can BAKKALCI
Enstitü Müdürü

T.C.
ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
AYDIN

Bu tezde sunulan tüm bilgi ve sonuçların, bilimsel yöntemlerle yürütülen gerçek deney ve gözlemler çerçevesinde tarafımdan elde edildiğini, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere bilimsel etik kuralların gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

22/08/2017

Sibel NAZLI DEMİRCİ

ÖZET

ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE ORTAOKUL MÜDÜRLERİNİN DERS DENETİM YETERLİLİKLERİ

Sibel NAZLI DEMİRCİ

Yüksek Lisans, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Ruhi SARP KAYA

2017, XVI + 101 Sayfa

Bu araştırma, ortaokul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili öğretmen görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın çalışma evrenini 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Aydın ili Efeler ilçesindeki 17 ortaokuldaki 780 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini “tabakalı örnekleme” yöntemi ile seçilen 283 öğretmen oluşturmaktadır.

Araştırmada verileri toplamak için Fırıncioğulları Bige ve Yengin Sarpkaya (2015) tarafından oluşturulan ve faktör analizi yapılarak 32 madde ile son halini almış olan Ortaokul Müdürlerinin Ders Denetimleri İle İlgili Öğretmen Görüşleri Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizi için SPSS 23 (Statistical Package Program for Social Sciences) programı kullanılmıştır. Verilerin analizinde frekans, yüzde, t-testi, Many Whitley U testi, tek yönlü varyans analizi teknikleri kullanılmıştır. Önemli farkları test etmek için Scheffe ve Tamhane’s T2 çoklu karşılaştırma testi kullanılmıştır. Katılımcıların görüşleri arasında anlamlı farklılık olup olmadığı .05 seviyesinde test edilmiştir.

Araştırmanın önemli sonuçları aşağıda verilmiştir:

- Ortaokul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili ölçeğin alt boyutlarına ilişkin öğretmen görüşleri, üç boyutta da “katılıyorum” düzeydedir.
- Öğretmenlerin görüşleri arasında üç boyutta da meslekteki toplam hizmet yıllarına göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.
- Öğretmenlerin görüşleri arasında üç boyutta da branşlarına göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.
- Öğretmenlerin görüşleri arasında üç boyutta da en son mezun oldukları eğitim kurumuna göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır

- Cinsiyetlerine göre öğretmen görüşleri arasında “sınıf içi etkinlikler ve öğrenciyi yönlendirme” boyutunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Cinsiyetlerine göre öğretmen görüşleri arasında “planlama” ile “sınıf yönetimi ve iletişimi” boyutlarında anlamlı farklılık bulunmuştur.
- Öğretmenlerin görüşleri arasında üç boyutta da görev yaptıkları okullarının başarısına göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur.
- Ortaokul müdürlerinin branşına göre öğretmen görüşleri arasında “sınıf içi etkinlikler ve öğrenciyi yönlendirme” boyutunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ortaokul müdürlerinin branşlarına göre öğretmen görüşleri arasında “planlama” ile “sınıf yönetimi ve iletişimi” boyutlarında anlamlı farklılık bulunmuştur.
- Öğretmenlerin görüşleri arasında üç boyutta da öğretmenlerin eğitim yönetimi denetimi dışında yüksek lisans yapıp yapmamalarına göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.
- Öğretmen görüşleri, okul müdürlerinin ders denetimi için iki dönemde ayırdığı süreye göre sınıf içi etkinlikler ve öğrenciyi yönlendirme boyutunda bir farklılık göstermezken, sınıf yönetimi ve iletişimi ile planlama boyutlarında anlamlı bir farklılık göstermektedir.
- Öğretmenlerin görüşleri arasında üç boyutta da denetim için iki dönemde ne kadar süre ayırması gerektiğine ilişkin anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.
- Öğretmenlerin denetimden beklentileri tekrarlanma sıklığına göre “dönüt, öğretimin niteliğinin artırılması, rehberlik, diğer, ödül, adalet, mesleki gelişim eksikliklerinin belirlenmesi, öğretim materyal yöntem ve tekniklerinin geliştirilmesi” olarak sıralanmıştır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Okul müdürü, ders denetimi, kliniksel denetim, öğretmen görüşü, ortaokul.

ABSTRACT

COMPETENCIES OF SECONDARY SCHOOL PRINCIPALS' CLASSROOM SUPERVISION ACCORDING TO TEACHERS' VIEWS

Sibel NAZLI DEMİRCİ

Department of Educational Sciences
Supervisor: Prof. Dr. Ruhi SARP KAYA
2017, XVI + 101 Sayfa

The aim of this research is to define teachers' views about the classroom supervisions of secondary school principals. The population of the research, consists of 780 secondary school teachers working at 17 secondary school in Aydın, Efeler in the academic year of 2016-2017. The study group consists of 283 (selected by stratified sampling method) teachers.

Teacher Opinion Scale Related to Course Audits of Secondary School Principals, which was created by Fıncıoğulları Bige and Yengin Sarpkaya (2015) and completed with factor analysis, was used for collecting data in the study. SPSS 23 (Statistical Package Program for Social Sciences) has been used to analyze the data. The data has been analyzed by using the techniques such as frequency, percentage, mean, standart deviation, the t-test, the one-way variance analysis and Many Whitley U test. In order to test important differences, Scheffe ve Tamhane's T2 multiple comparison test were used. Whether there was a significant difference between the views of the participants was tested at .05 level.

The important results of this research are given below:

- Teachers' view was "I agree" in three sub-dimension about the secondary school principals' Classroom Supervision Scale.
- No significant difference has been found in three factor of the scale among the teachers' views on the total years of the service in the proffession.
- No significant difference has been found among teachers' views in three factors according to the branch.
- No significant difference has been found among teachers' views in three factors according to the schools that the teachers graduated from.

- No significant difference has been found among teachers' views in classroom activities and student orientation dimension according to genders of teachers. A significant relation has been found out among teachers' views in classroom management and communication, planning.
- A significant relation has been found among teachers' views in three factors according to in the success of their school.
- No significant difference has been found among teachers' views in classroom activities and student orientation dimension according to branches of secondary school principals. A significant relation has been found out among teachers' views in classroom management and communication, planning.
- No significant difference has been found among teachers' views in three factors according to the have a post-graduate education except the supervision of educational administration.
- A significant relation has been found among teachers' views in plannig and classroom management and communication according to the time alloted in two term for the classroom supervision of the school principals. But no significant difference has been found among teachers' views in classroom activities and student orientation dimension.
- No significant difference has been found among teachers' views in three factors according to how much time school principals must allocate in two term.
- The teachers' expectations from the supervision according to repetition frequency was respectively, feedback, increase the quality of teaching, guidance, other, reward, justice, determination of deficiencies in professional development, development of instructional material methods and techniques “.

KEYWORDS: Secondary school principal, classroom supervision, clinical supervision, teacher views, secondary school.

ÖNSÖZ

Denetim, var olan durumun tespit edilmesi, varsa eksikliklerin belirlenerek düzeltmelerin yapılmasını gerekli kılan etkinliktir. Denetim yapılmadığı sürece sistemlerdeki eksiklikler düzeltilemezse telafi edilemeyecek durumlar ortaya çıkabilir. Bu bakımdan eğitim sistemimizin de açık sistem olduğu düşünülürse denetimin yapılması gereklidir.

Genellikle denetim deyince akla müdürün o derse girip öğretmeni denetlemesi gelmektedir. Bu durumda müdürün derslere girecek vaktinin olmaması, öğretmenler tarafından hiç denetim yapılmıyor şeklinde bir algı yaratıyor olabilir. Halbuki denetimden kasıt, klasik anlayışla değil yıl içerisindeki ders içi ve ders dışı faaliyetleri de kapsayan geniş bir denetim sürecidir. Denetim sürecinde yapılan bir çok eksiklik de öğretmenlerin denetime olumsuz bakış açılarıyla bakmalarına sebep olabilir. Liyakata göre seçilemeyen okul müdürleri, prosedür gereği yaptıkları denetimler, asıl amaçlara ulaşmayı engeller niteliktedir. Bu açıdan bakıldığında okul müdürlerinin denetim ile ilgili yeterlilikleri eğitim öğretimin gelişimini etkilemektedir.

Üzerinde oldukça emek verdiğim bu araştırmamda lisansüstü eğitime başladığım ilk günden beri ufku genişleten, bu bölüme severek devam etmemi sağlayan, pozitivist, uygar, aydın, ileri görüşlü olan danışman hocam Prof. Dr. Ruhi SARP KAYA'ya teşekkürü bir borç bilirim. Tezim sırasında her zaman sorularıma cevap veren, yardımlarını esirgemeyen sevgili hocam Doç. Dr. Pınar YENGİN SARP KAYA'ya teşekkürlerimi sunuyorum. Ayrıca yüksek lisans ders aşamasında engin bilgilerinden yararlandığım Yrd.Doç.Dr. Erkan KIRAL ve Yrd.Doç.Dr.Bertan AKYOL hocalarıma da teşekkür ederim. Anketleri toplama aşamasında bana yardımcı olan şu an adını yazmadığım tüm öğretmen ve yöneticilere de teşekkürler ederim. Okul hayatıma başladığımdan bu yana hep destekçim olan yüksek lisansa başlayınca da “daha ne kadar okuyacaksın?” deyip beni güldüren sevgili anne ve babama da sonsuz teşekkürler. Zaman zaman yorulduğum dediklerim anlarda beni destekleyip bir an önce bitirmem için teşvik eden sevgili eşim Halis DEMİRCİ'ye de teşekkür ederim.

Bu lisansüstü eğitim, en büyük hayallerimden biriydi. İyi ki başlamışım ve iyi ki şu an tezimi bitiriyorum.

Sibel NAZLI DEMİRCİ

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY SAYFASI.....	ii
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİM SAYFASI.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
ÖNSÖZ.....	viii
SİMGELER DİZİNİ.....	xii
ŞEKİLLER DİZİNİ	xiii
TABLolar DİZİNİ.....	xiv
EKLER DİZİNİ	xvi
GİRİŞ	1
1. BÖLÜM.....	6
1. KONUyla İLGİLİ KURAMSAL TEMEL.....	6
1.1. Okul Müdürü.....	6
1.2. Denetim.....	7
1.2.1. Denetim İlkeleri	12
1.2.2. Denetim Türleri.....	14
1.2.2.1. Kurum denetimi	14
1.2.2.2. Ders denetimi	15
1.3.3. Sınıf İçi Etkinliklerin Denetimi	20
1.3.3.1. Öğretimsel denetim.....	20
1.3.3.2. Klinik denetim	22
2. BÖLÜM.....	26
2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	26
2.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	26
2.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	45
3. BÖLÜM.....	50

3. YÖNTEM.....	50
3.1. Araştırmanın Modeli.....	50
3.2. Evren.....	50
3.3. Örneklem	51
3.4. Veri Toplama Aracı	55
3.5. Verilerin Toplanması	56
3.6. Verilerin Analizi	57
4. BÖLÜM.....	60
4. BULGULAR VE YORUM	60
4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular: Ortaokul Müdürlerinin Ders Denetimleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin Alt Boyutlarına İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	60
4.1.1. Planlama Alt Boyutundaki Maddelere İlişkin Bulgu ve Yorumlar	61
4.1.2. Sınıf Yönetimi ve İletişimi Alt Boyutundaki Maddelere İlişkin Bulgu ve Yorumlar	62
4.1.3. Sınıf İçi Etkinlikler ve Öğrenciyi Yönlendirme Alt Boyutundaki Maddelere İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	63
4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular: Öğretmenlerin Demografik Özelliklerine ve Diğer Değişkenlere Göre Ortaokul Müdürlerinin Ders Denetimi İle İlgili Görüşlerine İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	64
4.2.1. Alt Boyutlar ile Öğretmenlerin Meslekteki Toplam Hizmet Yılına İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	64
4.2.2. Alt Boyutlar ile Öğretmenlerin Cinsiyetine İlişkin Bulgu ve Yorumlar	66
4.2.3. Alt Boyutlar ile Öğretmenlerin Branşına İlişkin Bulgu ve Yorumlar	66
4.2.4. Alt Boyutlar ile Okul Başarısına İlişkin Bulgu ve Yorumlar	67
4.2.5. Alt Boyutlar ile Okul Müdürlerinin Branşına İlişkin Bulgu ve Yorumlar	70
4.2.6. Alt Boyutlar ile Öğretmenlerin En Son Mezun Oldıkları Eğitim Kurumuna İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	72
4.2.7. Alt Boyutlar ile Öğretmenlerin Eğitim Yönetimi Denetimi Dışında Yüksek Lisans Yapıp Yapmamalarına İlişkin Bulgu ve Yorumlar	73
4.2.8. Alt Boyutlar ile Okul Müdürlerinin Ders Denetimi İçin İki Dönemde Ayırdığı Süreye İlişkin Bulgu ve Yorumlar	74

4.2.9. Alt Boyutlar ile Öğretmenlerin Denetim İçin Ayrılan Sürenin Yeterliliğine İlişkin Bulgu ve Yorumları	76
4.2.10. Alt Boyutlar ile Okul Müdürlerinin Ders Denetimi İçin İki Dönemde Ne Kadar Süre Ayırması Gerektiğine İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	78
4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular: Öğretmenlerin Denetimden Beklentileri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar	79
5. TARTIŞMA VE SONUÇ.....	83
5.1. Sonuç	83
5.2. Öneriler	85
5.2.1. Uygulayıcılar İçin Öneriler.....	85
5.2.2. Araştırmacılar İçin Öneriler.....	85
6. KAYNAKLAR.....	87
EKLER	95
ÖZGEÇMİŞ.....	101

SİMGELER DİZİNİ

- % : Yüzde
f : Frekans
p : Anlamlılık Derecesi
Sd : Serbestlik Derecesi
ss : Standart Sapma
x : Aritmetik Ortalama

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1.1. Denetim Öğeleri	9
Şekil 1.2. Denetim ve Başarılı Okullar	10
Şekil 1.3. Öğretimsel Denetim ve İlgili Süreçler	21

TABLULAR DİZİNİ

Tablo 1.1. Öğretimsel Denetimin Aşama ve Amaçları	21
Tablo 3.1. Araştırma Kapsamında Bulunan Ortaokullar ve Bu Okullarda Görev Yapmakta Olan Öğretmen Sayı ve Oranları	50
Tablo 3.2. Okulların başarı sıralamasına göre örnekleme alınan öğretmen sayıları	52
Tablo 3.3. Öğretmenlerin Meslekteki Hizmet Yılına Göre Dağılımı	52
Tablo 3.4. Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Dağılımı	53
Tablo 3.5. Öğretmenlerin Branşa Göre Dağılımı	53
Tablo 3.6. Okulların Başarı Durumuna Göre Dağılımı	53
Tablo 3.7. Okul Müdürlerinin Branşa Göre Dağılımı	53
Tablo 3.8. Öğretmenlerin Mezuniyetine Göre Dağılımı	54
Tablo 3.9. Öğretmenlerin Denetim Alanında Yüksek lisans Eğitimi Aldıklarının Dağılımı	54
Tablo 3.10. Öğretmenlerin Denetim Alanında Dışında Yüksek Lisans Eğitimi Aldıklarının Dağılımı	54
Tablo 3.11. Ders Denetimi İçin Ayrılan Sürenin Dağılımı	54
Tablo 3.12. Denetim İçin Ayrılan Sürenin Yeterliliğinin Dağılımı	55
Tablo 3.13. Ders Denetimi İçin Ne Kadar Süre Ayrılması Gerektiğinin Dağılımı	55
Tablo 3.14. Ders Denetimlerinin Yapılması Konusunda Aritmetik Ortalamaya Göre Yapılan Değerlendirmede Ölçüt Alınan Aralıklar	58
Tablo 4.1. Ortaokul Müdürlerinin Ders Denetimleri İle İlgili Öğretmen Görüşleri Ölçeğinin Alt Boyutlarına İlişkin Bulgular	60
Tablo 4.2. Planlama Alt Boyutundaki Maddelere İlişkin Bulgular	61
Tablo 4.3. Sınıf Yönetimi ve İletişimi Alt Boyutundaki Maddelere İlişkin Bulgular	62
Tablo 4.4. Sınıf İçi Etkinlikler ve Öğrenciyi Yönlendirme Alt Boyutundaki Maddelere İlişkin Bulgular	63
Tablo 4.5. Alt Boyutlar ile Öğretmenlerin Meslekteki Toplam Hizmet Yıllarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	65
Tablo 4.6. Alt Boyutlar ile Öğretmenlerin Cinsiyetine İlişkin t-Testi Sonuçları	66
Tablo 4.7. Alt Boyutları ile Öğretmenlerin Branşına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	67

Tablo 4.8. Alt Boyutlar ile Okul Başarısına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	67
Tablo 4.9. Alt Boyutlar ile Okul Müdürlerinin Branşına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	70
Tablo 4.10. Alt Boyutlar ile Öğretmenlerin En Son Mezun Oldukları Eğitim Kurumuna İlişkin t-Testi Sonuçları	72
Tablo 4.11. Alt Boyutlar ile Öğretmenlerin Eğitim Yönetimi Denetimi Dışında Yüksek Lisans Yapıp Yapmamalarına İlişkin Many Whitley U Testi Analizi Sonuçları	73
Tablo 4.12. Alt Boyutlar ile Okul Müdürlerinin Ders Denetimi İçin İki Dönemde Ayırdığı Süreye İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	75
Tablo 4.13. Alt Boyutlar ile Öğretmenlerin Denetim İçin Ayrılan Sürenin Yeterliliğine İlişkin t-Testi Sonuçları	77
Tablo 4.14. Alt Boyutlar ile Okul Müdürlerinin Ders Denetimi İçin İki Dönemde Ne Kadar Süre Ayırması Gerektiğine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	78
Tablo 4.15. Öğretmenlerin Denetimden Beklentileri İle İlgili Bulgular	80

EKLER DİZİNİ

Ek 1: Veri Toplama Aracı İle İlgili İzin Yazısı	95
Ek 2: Efeler İlçesi Merkezinde Bulunan Okulların Listesi	96
Ek 3: Öğretmenlere Uygulanacak Veri Toplama Aracı	97
Ek 4: Ortaokul Müdürlerinin Ders Denetimleri İle İlgili Öğretmen Görüşleri 32 Maddelik Ölçek.....	99

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problemi, amacı, önemi, sayılılar, sınırlılıkları ve araştırma ile ilgili tanımlara yer verilmiştir.

Problem Durumu

İnsan doğumundan itibaren ihtiyaçlarını karşılamak için diğer kişilerin yardımına ihtiyaç duyar. Beslenme, barınma gibi fiziki ihtiyaçları yanında sosyolojik, psikolojik ihtiyaçlarının da karşılanması gerekir. Bu bakımdan toplumsal bir varlık olan insanın birey olarak tek başına ömür geçirmesi oldukça zordur. Bu amaçla insanlar, gruplar halinde birleşerek ortak amaçları etrafında bir araya gelirler. Böylece örgütler kurarak amaçlarına daha kolay ulaşma imkanına sahip olurlar.

Temel girdi ve çıktısı insan olan eğitim örgütlerinin amaçları da davranış değişikliği sağlayabilmektir. Bunun gerçekleştirilebilmesi için örgütlerde yönetimin önemi artmaktadır (Çelikten, 2010). Yönetim, örgütün amaçlarını gerçekleştirmek amacıyla madde ve insan kaynaklarını kontrol eder ve yön verir (Bursalıoğlu, 2000). Eğitim örgütlerinde de okul müdürü, etkili bir eğitim öğretim ortamının sağlanmasından en üst düzeyde sorumlu olan yöneticidir.

Okul müdürlerinin görevlerini Taymaz (2000), personel işleri, öğrenci işleri, öğretimle ilgili işler, eğitimle ilgili işler ve okul işletmeciliği ile ilgili işler olmak üzere beş başlık altında toplamıştır. Personel işleri ile ilgili olarak müdürlerin personelin yetiştirilmesi, geliştirilmesi, değerlendirilmesi, denetlenmesi gibi görevleri yer almaktadır. 2014 yılında yapılan değişiklikte birlikte müdürlere verilen bu görev okullarda daha etkin olarak kullanılmaya başlanmıştır. Çünkü değerlendirmenin yönetim süreçlerinden olduğu düşünülürse var olan eksikliklerin düzeltilmesi açısından denetimin yapılması şarttır.

Eğitim denetimi de okullarda yapılan tüm denetim etkinliklerini kapsayan bir kavramdır. Bu açıdan etkili bir eğitim öğretim için denetimin yapılması gereklidir. Denetimin amacına uygun olarak yapılması, ancak denetim alanında yeterince bilgi ve deneyim sahibi olan yöneticilere bağlıdır. Bu çalışmada da yöneticilerin bu konuda ne derece yeterli oldukları araştırmanın problemi olarak görülmüştür.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada, okul müdürlerinin ders denetim yeterlilikleri ortaokul öğretmenlerinin görüşleri alınarak incelenmiştir. Okul müdürlerinin diğer görevlerinin yanı sıra denetim görevlerini de etkili bir biçimde yerine getirmeleri beklenmektedir. Okul müdürlerinin denetim görevine son yıllarda oldukça önem verildiği görülmektedir. 2014 yılında yürürlüğe giren ‘Milli Eğitim Temel Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’ a göre öğretmenlerin denetimi konusu okul müdürlerine devredilmiştir (MEB, 2014).

Yapılan bu değişikliklerle, okul müdürlerinin öğretmenleri denetlemesine verilen önemin artmasında şu gelişmelerin rol oynadığı düşünülebilir (Yılmaz, 2009) :

- Okul yöneticilerine biçilen liderlik rollerinin önemli etkisi.
- Denetim düşüncesindeki değişiklikler. Denetimin artık bir rehberlik ve geliştirme süreci olarak görülmesi,
- Okuldaki bütün etkinliklerin amacının, eğitim öğretim etkinliklerinin geliştirilmesi olduğu gerçeği,
- Denetim etkinlikleri ile okul geliştirme çalışmaları arasındaki ilişki,
- Etkili okul düşüncesinde okul yöneticilerine düşen görevler,
- Okul yöneticilerinin, okul kadrosunun performansını geliştirmesi gereği,
- Aynı örgütsel havayı soluyan kişilerin daha iyi denetim sonuçları elde edebileceği düşüncesi,
- Öğretmenleri denetleyecek olan denetmen sayısının yetersizliği,
- Denetmenlerin yaptıkları ders denetimlerinin süresinin çok kısa olması,
- Denetim sisteminin eksiklikleri.

Bu nedenle etkili bir eğitim öğretim için okul müdürünün denetim görevini tam olarak yerine getirmesi gerekmektedir. Bu araştırmada, müdürlerin denetim görevleri ile ilgili olarak öğretmenlerin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Bu amaçtan hareketle aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmıştır:

1) Ortaokul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili olarak ölçeğin;

- Planlama,
- Sınıf yönetimi ve iletişimi,
- Sınıf içi etkinlikler ve öğrenciyi yönlendirme boyutlarında öğretmenlerin görüşleri nelerdir?

2) Ortaokul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili olarak; (planlama, sınıf yönetimi ve iletişimi, sınıf içi etkinlikler ve öğrenciyi yönlendirme boyutlarında) öğretmenlerin görüşleri onların;

- meslekteki toplam hizmet yıllarına,
- cinsiyetlerine,
- en son mezun oldukları okullara,
- branşlarına,
- müdürlerinin branşlarına,
- okulların başarısına,
- eğitim yönetimi denetimi dışında yüksek lisans yapıp yapmamalarına,
- okul müdürlerinin ders denetimi için iki dönemde ayırdığı süreye,
- denetim için ayrılan sürenin yeterliliğine,
- okul müdürlerinin ders denetimi için iki dönemde ne kadar süre ayırması gerektiğine göre anlamlı farklılıklar göstermekte midir?

3) Ortaokul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili olarak öğretmenlerin beklentileri nelerdir?

Araştırmanın Önemi

Türk eğitim sisteminde var olan eksikliklerin giderilmesi ve gelişmenin sağlanabilmesi için denetim oldukça önemlidir. Denetimler çağdaş ilke ve yöntemlere göre yapılmazsa amaçtan sapar. Bu bakımdan etkili eğitim öğretim için denetimin yapılması zorunludur. Bu araştırma, ders denetimindeki eksiklikleri tespit etmede büyük önem

taşımaktadır. Ayrıca ortaokullarda ders denetim sürecinde okul müdürlerinin ders denetim yeterliklerinin belirlenmesine ve öğretmenlerin denetiminin daha bilimsel ölçülerde yapılmasına önemli katkılar sağlayacaktır. Böylece eğitim sisteminde denetimin önemi bir kez daha vurgulanacak ve gerekli önlemlerin alınmasında büyük katkı sağlayacaktır.

Ayrıca bu çalışma uygulayıcılar ve araştırmacılar için önem taşımaktadır. Uygulayıcılar olarak okul müdürlerinin yöneticilik yeterliliklerine ilişkin bilgi ve becerilerinin artırılması konusuna dikkat çekilebilir. Araştırmacılar için de okul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili çalışmalarını izlemeleri için bir farkındalık yaratabilir.

Sınırlılıklar

Araştırma 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Aydın ili Efeler ilçe merkezinde bulunan ortaokullarda görev yapan öğretmenlerle sınırlıdır.

Sayıtlar

Bu çalışmada aşağıdaki durumlar varsayılmıştır:

- Okul müdürleri, ders denetim görevlerini yerine getirmektedirler.
- Araştırmaya katılan ortaokul öğretmenlerinin, çalışmada kullanılan ölçme aracını içtenlikle ve yansız olarak yanıtlayacakları beklenmektedir.

Tanımlar

Denetim: Belirlenmiş hedeflere göre kurumları davranış ve uygulamaları bakımından değerlendirme ile bu değerlendirme sonucunda belirlenen eksikliklerin giderilmesi sürecidir (Hayrullah, 2012).

Ders Denetimi: Eğitim-öğretim çalışmalarındaki verimliliğin, bilimsel verilere ve objektif ölçütlere göre değerlendirilerek, hedeflere hızla ulaşılabilmesi için, öğretmenlerin yakından izlenmesi, karşılaştıkları problemlerde kendilerine meslekî yardım ve rehberlikte bulunulması gibi pek çok yönleri olan denetimdir (MEB, 2010).

Öğretmen Denetimi: Öğrencilerin, bilgi ve beceri düzeyleri ile öğretmenin, alan bilgisi, pedagojik formasyonu ve diğer eğitim-öğretim çalışmalarının tespiti, gözlemi ve

değerlendirmesi için okul müdürleri ve görevlendirilmiş denetçiler tarafından yapılan denetim ve rehberliktir (MEB, 2003).

1. BÖLÜM

1. KONUYLA İLGİLİ KURAMSAL TEMEL

Bu bölümde okul müdürü, denetim, ders denetimi, ders denetiminin amaçları, ders denetiminin ilkeleri, ders denetiminde kullanılan gözlem formu, sınıf içi etkinliklerin denetimi, öğretimsel ve kliniksel denetim konuları ayrıntılı olarak incelenecektir.

1.1. Okul Müdürü

İlköğretim Kurumları Yönetmeliği'nin 60. maddesine göre, İlköğretim okulu, demokratik eğitim-öğretim ortamında diğer çalışanlarla birlikte müdür tarafından yönetilir. Okul müdürü; ders okutmanın yanında kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge, program ve emirlere uygun olarak görevlerini yürütmeye, okulu düzene koymaya ve denetlemeye yetkilidir. Müdür, okulun amaçlarına uygun olarak yönetilmesinden, değerlendirilmesinden ve geliştirmesinden sorumludur (MEB, 2003).

İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş yönergesine göre müdür, okulun yönetimini; kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge, genelge, plân, program ve emirler doğrultusunda plânlar, organizasyon, koordinasyon görevlerini yerine getirir uygulama ve denetimini yapar. Personelin performansını değerlendirerek, yüksek verim elde etmek için tedbirler alır. Okulu ile ilgili iyileştirme önerilerini amirlerine sunar. Astlarına yetki ve sorumluluk devrederek, işlerin daha rasyonel yürümesini ve astlarının ihtiyaç duyulan alanlarda yetişmelerini sağlar. Ödüllendirilecek personeli tespit eder. Kendisine bağlı personelin sicil raporlarını doldurur. Amirleri tarafından istenildiğinde okulu ile ilgili faaliyetleri bir rapor hâlinde sunar, astlarından gelen önerileri değerlendirir. Çalışmaları ile ilgili işlerin değerlendirmesini yapar (MEB, 2001). Okul müdürü de okullardaki bu eğitim öğretim işlerinden sorumlu olan kişidir. Okulu eğitim öğretim yapılacak bir ortama dönüştüren de okul müdürüdür (Ada, 2010).

Okul müdürünün asıl görevi, okulu önceden belirlenen amaçlara göre yaşatıp okulun gelişimini sağlamaktır. Bu bakımdan okul müdürünün ve yardımcılarının görevleri, sorumlulukları ilgili yönetmeliklerde belirtilmiştir (Taymaz, 2000). Okul müdürünün görev tanımında, okul müdürü olarak atanacak bireylerin kişisel özellikleri şu şekilde sıralanmıştır (MEB, 2000):

Bu göreve atanacaklarda;

- Türkçeyi açık anlaşılabilir ve yalın bir şekilde kullanabilen,
- Misyon ve vizyon sahibi,
- Temsil yeteneği olan,
- Liderlik, işletmecilik bilgi ve yeteneklerine sahip,
- Sevk ve idare yeteneği olan,
- Dinamik,
- Ekip çalışması anlayışına önem veren,
- Kaynakları etkili ve verimli bir şekilde kullanabilen,
- İyi insan ilişkileri kurabilen,
- Güvenilir, adil, sabırlı, dürüst ve anlayışlı olan,
- Objektif değerlendirmeler yapabilen,
- Problem çözebilen,
- Karşılaştırma ve kıyaslama becerisine sahip,
- Kendisi ile barışık,
- Astları ile uyumlu çalışabilen,
- Yeniliklere açık ve kendini sürekli geliştiren,
- Yetişkin psikolojisini bilen ve buna göre davranan,
- Bakanlığın, il ve ilçe yönetiminin teşkilat yapısı ile çalışma sistemini iyi bilen,
- Bütçe uygulamaları, inceleme, soruşturma, değerlendirme ve alanındaki konularda bilgili, tecrübeli ve yönetim bilgisine sahip bir eleman olma özelliği aranır.

1.2. Denetim

Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısı'nın (2003), 38. maddesinde denetim: *“Kamu kurum ve kuruluşlarının faaliyet ve işlemlerinde hataların önlenmesine yardımcı olmak, çalışanların ve kuruluşların gelişmesine, yönetim ve kontrol sistemlerinin geçerli, güvenilir ve tutarlı hale gelmesine rehberlik etmek amacıyla; hizmetlerin süreç ve*

sonuçlarını mevzuata, önceden belirlenmiş amaç ve hedeflere, performans ltlerine ve kalite standartlarına göre; tarafsız olarak analiz etmek, karşılaştırmak ve ölçmek; kanıtlara dayalı olarak değerlendirmek, elde edilen sonuçları rapor haline getirerek ilgililere duyurmak’’ olarak tanımlanmıştır.

Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Denetim Başkanlığı tarafından hazırlanan Rehberlik Denetim Rehberi’nde denetim aşağıdaki gibi açıklanmıştır: ‘‘Genel olarak kamuda, özel ve tüzel kişiliği bulunan kurum ve kuruluşlarda yapılmakta olan işlerin; kaynak, imkan ve şartlar dikkate alınarak, yasal ereve ile belirlenen amaç, öngörülen temel ilke ve hedeflere uygunluğunu, doğruluğunu, düzenliliğini, verimliliğini, ekonomikliğini, etkinliğini; objektif, geçerli, güvenilir ltlere göre karşılaştırma yapabilme, ulusal standartlara ve planlanan esaslara göre durumunu ortaya koyma, giderilebilir eksiklikler için rehberlikte bulunma, değişim ve gelişim için misyon ve vizyon kazandırmaya ilişkin öneriler getirme sürecidir’’(MEB, 2016).

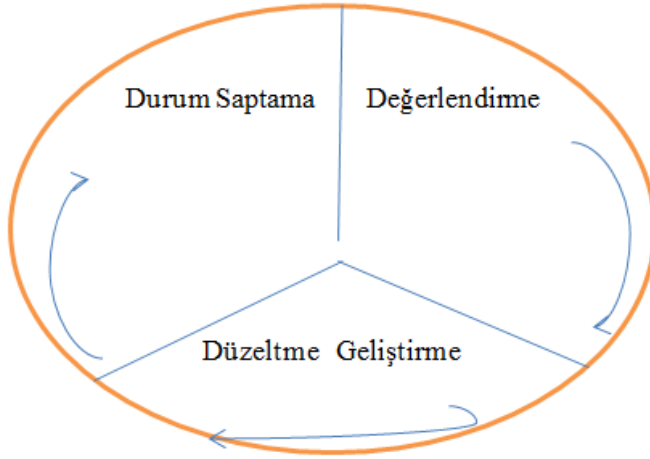
Denetim, yapılmış ve yapılmakta olan işlerin mevzuata, belirlenen amaç ve temel ilkelere uygunluğunu, doğruluğunu, düzenliliğini, verimliliğini, etkililiğini, ekonomikliğini; objektif, geçerli, güvenilir ltlere göre ortaya koyma, değişim ve gelişime yönelik öneriler hazırlama ve rehberlikte bulunma sürecidir (MEB, 2010). Denetim kavramı, soruştırma işlemlerinin yanında kurumun amaçlarına ulaşması için personele yapılan mesleki rehberlik ve yardım olarak da nitelendirilebilir (Taymaz, 2015: 8).

Akbaba’ya (2012) göre denetim örgütün hedeflerden sapmasını, g kaybetmesini önleyerek kaliteli eğitim ğretim yapılmasını sağlar. Hayrullah (2012) ise denetimi belirlenmiş hedeflere göre kurumları davranış ve uygulamaları bakımından değerlendirme ile bu değerlendirme sonucunda belirlenen eksikliklerin giderilmesi süreci olarak tanımlamaktadır. Türk Dil Kurumu (1932) ‘‘denetim’’ kavramını, ‘‘kamu ya da özel bir kuruluşa ilişkin bilgilerin önceden belirlenmiş ltlere uygunluğunun saptanması ve rapor edilmesi amaı ile bir uzman birimi tarafından kanıt toplama ve değerlendirme süreci’’ olarak tanımlamıştır. Yine Türk Dil Kurumu denetimi ‘‘bir olay ya da işlemin, istenilen biçimde gerçekleşmesini sağlamak için değişkenleri düzenleme işi’’ şeklinde de ifade eder.

Denetimin temel amaı, örgütün amaçlarını ne derecede gerçekleştirdiğini belirlemek, gerekli önlemleri alarak daha iyi sonuçlara ulaşmak ve süreci geliştirmektir. Bu amaçla rgt planlı ve programlı olarak sürekli incelenir varsa eksiklikler giderilmeye

çalışılır. Böylece hataların tekrar edilmesi önlenerek daha sağlıklı örgüt işleyişi oluşur (Aydın, 2013:11). Şekil 1.1. 'de Başar (2000) denetim öğelerini tanımlamıştır.

Kaynak: Başar, H. (2000:9). Eğitim denetçisi. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Şekil 1.1. Denetim Öğeleri

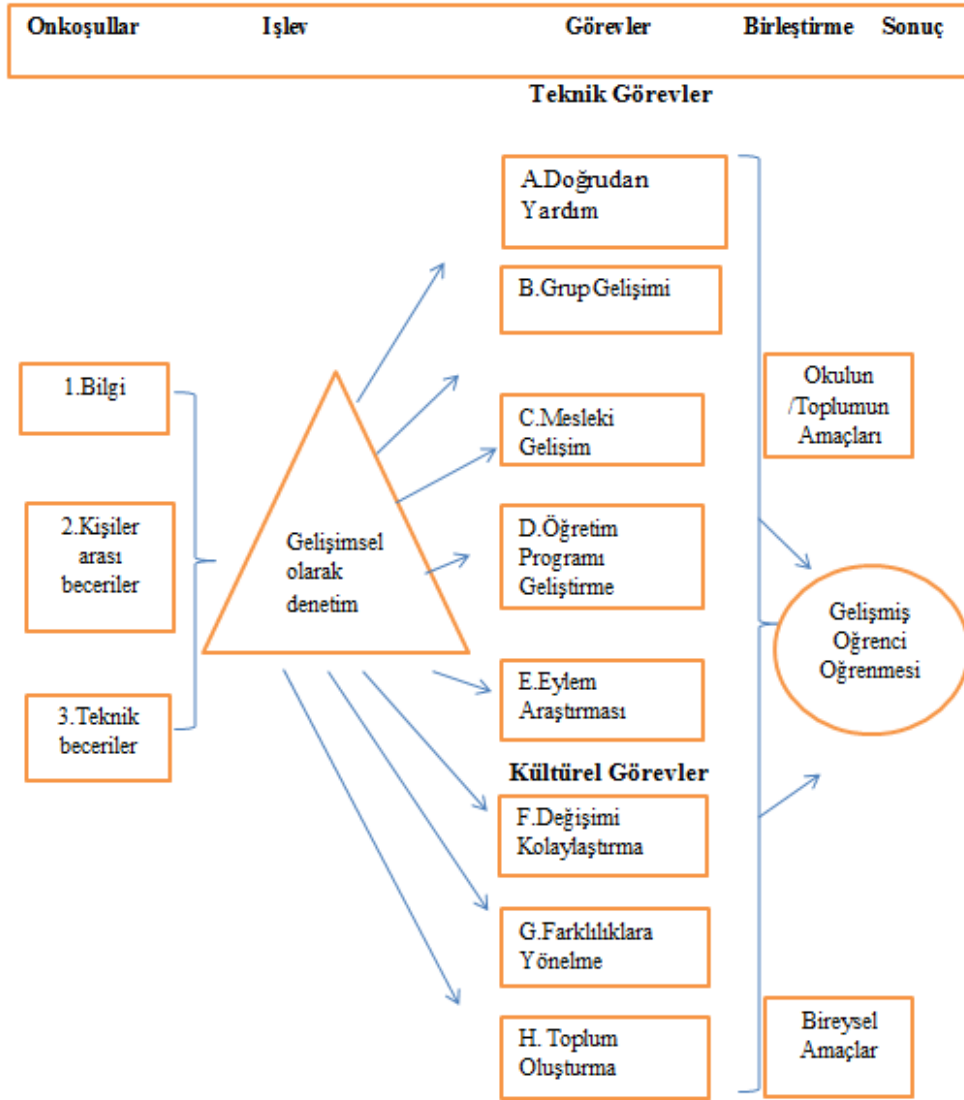
Şekil 1.1.'de görüldüğü gibi Başar (2000) denetimi durumu belirleme, değerlendirme, düzeltme ve geliştirme öğelerinden oluşan etkinlikler bütünü olarak tanımlamaktadır.

Denetimle yerine getirilmesi gereken görevler aşağıdaki gibi sıralanabilir (Öncel, 2006):

- Çağdaş örgüt anlayışındaki denetim görevi ile tüm birimlerin aksayan yönlerini belirlemek,
- İşletme bünyesindeki aksaklıkları işletme politikaları doğrultusunda değiştirmek ve ilgili örgüt kademelerini bilgilendirmek,
- Gerektiği takdirde yeniden örgütlemeye gitmek,
- Örgütü, işletme etkinliği ve ulusal ekonominin gerekleri doğrultusunda bir yörüngeye oturtmak için gerekli birimleri harekete geçirmek,
- Plan ve programları yeni baştan gözden geçirmek, aksayan uygulamaları plandan çıkarmak, yeni belirlenen yöntemleri plana dahil etmektir.

Yukarıda belirtilen görevlerden de anlaşılacağı gibi denetim, örgütlerin devamlılığını sağlar. Denetim amacına ulaştığı takdirde örgütlerin başarılı olma olasılığı da artar.

Okullarda da başarının sağlanması için Glickman ve arkadaşlarının (2014) başarılı okullar için önerdikleri denetim anlayışı aşağıda şekil 1.2.'de gösterilmiştir.

Kaynak: Glickman, Gordon and Ross-Gordon (2004/2014:14). Denetim ve Öğretimsel Liderlik Gelişimsel Bir Yaklaşım. Ankara: Anı Yayıncılık.

Şekil 1.2. Denetim ve Başarılı Okullar

Şekil 1.2. de görüldüğü gibi başarılı okullar için okul müdürünün; bilgi, kişilerarası beceriler ve teknik beceriler konusunda yeterli donanıma sahip olması önkoşuldur. Okul müdürü, teknik ve kültürel görevlerini yerine getirerek okulun, toplumun amaçlarını ve bireysel amaçları gerçekleştirmeye çalışmalıdır. Böylece gelişimsel olarak denetim işlevini yerine getirerek gelişmiş öğrenci öğrenmesi sağlanmış olur.

Plânlama, uygulama, denetleme çağdaş yönetim anlayışının vazgeçilmez etkinliklerindedir. Bu yüzden yönetimin kendisini yenilemesi, geliştirmesi ve çağın gereğini yerine getirmesi için mutlaka denetim yapılmalıdır (MEB, 2010).

Öğretmen Denetimi ve Önemi

Öğretmen denetiminin önemi, MEB Denetim Kurulu Başkanlığı'nın hazırladığı Bilişim Araçları ile Performans Ölçme ve Değerlendirme Rehberi'nde (2010) aşağıdaki gibi belirtilmiştir:

“Eğitimin her kademesinde, ülkemizin hızlı kalkınması için gerekli olan iyi eğitilmiş insan gücünün yetiştirilmesi, temel hedeflerimizdendir. Bu temel hedefin ortak elemanı olan öğrenciyi, topluma ve onun özelliklerine uyumlu, okuma-yazma becerilerini geliştirmiş, düşünme, analiz etme ve problem çözüme yeterliliği olan, bilgi üretme ve bilgiyi verimli şekilde kullanabilme yeteneğine sahip, öğrendiğini davranışa dönüştüren, nitelikli bir insan olarak yetiştirmede, öğretmene önemli görevler düşmektedir. Öğretmen; neyi, niçin ve nasıl öğreteceğini bilmeli, öğrenmeyi paylaşabilmeli, öğrencilerini aktif öğrenme çabası gösteren kişiler haline getirebilmeli, etkinliklerinin amaca uygunluğunu ölçüp, sonuçlarını değerlendirerek, eksikliklerini giderebilmelidir.”

Öğretmen denetimi ile ilgili mevzuat aşağıdaki verilmiştir:

MEB Denetim Kurulu Yönetmeliği

Bu yönetmelikte denetçilerin görev ve sorumlulukları arasında olan rehberlik ve mesleki yardım konularına da yer verilmiştir. Bu durumla ilgili olan maddeler aşağıdaki gibidir (MEB, 1993):

Madde 7/1: Eğitim kurumlarının gelişmelerini, görevlilerin şevk ve liyakatla çalışmalarının sağlanmasında rehberlikte bulunur.

Madde 7/3: Yönetici, öğretmen ve memurların meslek alanında fikir yönünden gelişmelerini sağlayacak meslekî yardım hizmetlerini gerçekleştirir.

Öğretmen-Personel Denetimi ve Raporu

Madde 62- Öğretmen ders denetimleri, genel denetimler sırasında veya bunlardan ayrı olarak yapılır. Bu denetimlerde, öğretmenlerin, kendi alanlarındaki yetişkinlikleri,

göreve bağlılıkları, çalışmaları, öğretim metotlarını uygulamadaki yeterlikleri, Millî Eğitim Temel Kanununda öngörülen hedeflerini; bu hedeflere ulaşılması yönündeki çabaları, öğrencilerin yetişme düzeyleri ve derslerde elde edilen sonuçların okuldaki eğitim ortamına ve çevreye yansımaları araştırılır.

Ayrıca, denetimler sırasında kurum yöneticileri ve gerekli görülen diğer personel hakkında, sorumluluk duygusu, görevine bağlılığı, iş heyecanı, teşebbüs; fikri, mesleki bilgi, yazılı ve sözlü ifade becerisi, kendini geliştirme ve yenileme gayreti, intizam ve dikkati, disipline riayeti, amirlerine, mesai arkadaşlarına, iş sahiplerine karşı tutum ve davranışı, çalışkanlığı, verimliliği, temsil ve yönetme yeteneği gibi hususlarda ulaşılan kanaate göre değerlendirme yapılır (MEB, 1993).

1.2.1. Denetim İlkeleri

MEB İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesinde denetim ilkeleri aşağıdaki gibi verilmiştir (MEB, 2001, md: 6) :

- Rehberlik ve teftiş; kontrol, düzeltme ve geliştirme amaçlı yapılıır.
- Rehberlik ve teftiş demokratik bir süreçtir.
- Yetkiden çok etkiyi, özendirmeyi, ödülü, işbirliğini ve katılmayı içerir.
- Eğitim, öğretim ve yönetim etkinliklerinin bütünü ile ilgilidir.
- Sorunları paylaşma, belirleme ve çözümlemede birlikte karar verme, plânlama, uygulama, değerlendirmeyi ve gerekirse bir gelişim plânı yapmayı gerektirir.
- Sorumlulukların paylaşılmasına ve insanî ilişkilerin gelişmesine katkıda bulunur.
- Yönetici, öğretmen ve diğer personelin meslekteki yeterliliğini geliştirmesine yardım eder.
- Bütünlük ve devamlılığı gerektirir.
- Bireysel farklılıkları ve çevre koşullarını dikkate alır.
- Millî eğitim hizmetlerinin değerlendirilmesi ve geliştirilmesine hizmet eder.
- Eğitim öğretim yöntem ve tekniklerinin geliştirilmesini sağlayacak inceleme ve araştırmalara önem verir.
- Öğretme ve öğrenme sürecinin geliştirilmesini esas alır.

- Bilimsel ve objektif esaslara dayanır.
- Teftiş etkinliklerini değerlendirir ve teftiş sistemlerinin gelişmesini sağlar.
- Açıklık ve güvenilirliği gerektirir, müfettiş öğretmenin gereksinim duyduğu konuları birlikte belirler, teftiş sonrası görüşlerini öğretmenle paylaşır.
- Ekonomiklik ve verimliliği gerektirir.
- Sistemi amaçlarına uygun olarak yaşatmayı, madde ve insan kaynaklarının en verimli bir biçimde kullanılmasını esas alır.

Denetimin ilkeleri, farklı kaynaklarda farklı biçimlerde ele alınmış olsa da bu ilkeler sekiz başlık altında incelenebilir (Başar, 2013). Bu ilkeler aşağıda verilmiştir:

Amaçlılık: Denetim etkinliklerinin, denetimin yakın ve uzak amaçlarına uygun olması demektir. Denetsel etkinlikler, eskiden olduğu gibi, eksik bulma, suçüstü yakalama, sıkıntıya sokma gibi amaçlarla değil, düzeltme ve geliştirme amaçlarıyla yapılmalıdır. Ancak belirli bir amaç doğrultusunda hareket edildiği takdirde istenilen sonuçlara ulaşılabilir.

Planlılık: Tüm denetim etkinlikleri, ulaşılmak istenen sonuçlar doğrultusunda önceden planlanmalıdır. Yıllık planlar yanında günlük planlar da yapılmalıdır. Plansız yapılan işlerde aksaklıklar meydana gelir, amaçtan sapmalar oluşur. Plan olmadığında işbirliği de sağlanamadığı için, işlerin birbirine uyumu sağlanamaz.

Süreklilik: Sürekliliği sağlamanın iki etkili yolu, denetim görevlerini yaymak ve kişileri özdenetimli yapmaktır. Okul yöneticileri okullarında bulduklarından, sürekli denetim yapma olanağına sahiptirler. Okuldakilerin özdenetimli olması, okulu benimsemesi, denetimi herkesin işi yapar, yöneticinin denetim yükü azalır.

Nesnellik: Denetimde yanılığın oluşmaması, bu ilkenin temel amacıdır. Nesnelliği sağlamak için denetçi gerçek ve tam bilgiye sahip olmalı, tarafsız davranmalı, duygularından ziyade aklını kullanarak hareket etmelidir. Denetim ölçütleri nesnel, standart, gerçekçi olmalı, bilgi ve yargılar sayısallaştırılmalıdır.

Bütünlük: Denetçi, denetim sırasında olayları bir bütün olarak ele almalı, bir veya birkaç rastlantısal durumdan elde edilen bilgi ile bütün hakkında yargıda bulunmamalıdır.

Böylece birçok etkenin olduğu öğrenci başarısını sadece öğretmene bağlamak gibi yanlış anlaşılmalara önlenmiş olur.

Durumsallık: Görelilik de denebilecek olan durumsallık, durumun gerektirdiği, koşulların etkilediği her şeyin gözlemlenmesi demektir. Durumsal farklılıklar süreç ve sonuçları da farklılaştırır, bu bakımdan koşulların dikkate alınması gerekir. Okulun başarısı yıllara göre farklılık gösterebilir. Bu yüzden denetim yaparken var olan durumu dikkate almak gerekir.

Açıklık: Kapalılık, gizlilik, görülmesi, bilinmesi istenmeyen şeylerin varlığı demektir. Denetimdeki her etkinlik ve sonuçları denetçi ve denetlenen için açık olmalıdır. Böylece gizlilik ortadan kalkar ve amaçlara ulaşılması kolaylaşır. Açıklık olmadığı takdirde denetimin vazgeçilmez öğelerinden düzeltme geliştirme yapılamaz.

Demokratiklik: Demokratik denetim, denetleme yaparken denetleneni de sürecin içine katmak anlamına gelmektedir. Böylece denetime karşı direnç gösteren kişinin bakış açısı değişir, onu özdenetime götürür. Denetçinin denetimden etkilenen herkesin düşüncelerine açık olması gerekir. Böylece denetlenenin gözüyle bakılır ve denetimden istenen verim elde edilmesi kolaylaşır.

1.2.2. Denetim Türleri

Her kurumda belirlenen planlara ve amaçlara ne derecede ulaşıldığının belirlenmesi için değerlendirme yapılır. Bu değerlendirmeleri yapmak için en çok tercih edilen yöntem denetimdir (Taymaz, 2015:29). Çok fazla denetim türü olmasına rağmen eğitimde en çok kullanılan kurum ve ders denetimi aşağıda ayrıntılarıyla incelenecektir.

1.2.2.1. Kurum denetimi

Taymaz'a (2015) göre ise kurum denetimi, denetim türleri içinde en kapsamlı ve etkili olanıdır. Yine kurum denetimi, eğitim öğretim etkinliklerinin güçlendirilmesini, tüm olanakların yerinde kullanılmasını, çalışmalarını geliştiren ya da zayıflatan durumların tespit edilerek önlemlerin alınmasını, eğitimdeki yeniliklerin ve gelişmelerin kurumlara iletilmesini sağlar.

MEB Rehberlik ve Teftiş Yönergesinde (1991) kurum denetimi, resmî ve özel ilköğretim kurumlarının kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge, genelge, emir ve kararları,

eğitim-öğretim ve çalışma programlarının uygulanmasını, yöneticilerin, öğretmenlerin ve diğer görevlilerin çalışma düzenleri, başarı ya da başarısızlıkları ile verimliliklerini değerlendirmek olarak tanımlanmıştır.

Kurum denetimi yapılırken kurumun amaçlarına ulaşacak şekilde çalışmasına, kendini yenilemesine ve geliştirmesine önem verilir. Bu amaçla kurumun tüm etkinlikleri incelenir, varsa aksaklıklar için çözüm önerileri sunulur, gerekli önlemlerin alınması için ilgililere rehberlik yapılır (Taymaz, 2015).

1.2.2.2. Ders denetimi

Ders denetimi, okullarda genel denetimler sırasında ya da bunlardan ayrı olarak yapılan öğretmenlerin kendi aralarındaki yetişkinliğini, çalışmasını, uyguladığı yöntemlerdeki başarısını, öğrencilerin yetişme düzeylerini inceleyip değerlendirmeye yönelik yapılan denetimdir (Taymaz, 2015:153).

MEB Teftiş Kurulu Yönetmeliği'nin 62. maddesinde ders denetimlerinin nasıl yapılacağı aşağıdaki gibi anlatılmaktadır:

Öğretmen ders denetimleri, genel denetimler sırasında veya bunlardan ayrı olarak yapılır. Bu denetimlerde, öğretmenlerin, kendi alanlarındaki yetişkinlikleri, göreve bağlılıkları, çalışmaları, öğretim metotlarını uygulamadaki yeterlikleri, Milli Eğitim Temel Kanunu'nda öngörülen hedefleri; ulaşılması yönündeki çabaları, öğrencilerin yetişme düzeyleri ve derslerde elde edilen sonuçların okuldaki eğitim ortamına ve çevreye yansımaları araştırılır (MEB, 1993).

Denetçi, öğretmenin durumunu değerlendirmek ve gerektiğinde ihtiyaç duyduğu gelişim alanlarını ortaya koymak amacıyla dikkatli ders gözlemi yapar. Bu amaçla denetçi;

- Önceden belirlenmiş olan ders saatinde gözlemin yapılacağı sınıfa, öğretmen ile birlikte gider.
- Öğrencilerin tümünü görebileceği uygun bir yerde oturur.
- Eğitim-öğretim sürecinde öğretmen ve öğrencilerin dikkatini bozacak davranışlardan kaçınır, dersin akışına müdahale etmez.
- Ders gözlemini kolaylaştırmak amacı ile hazırlanan "Öğretmen Değerlendirme Formu"ndan yararlanarak ders denetimini yapar.

- “Öğretmen Değerlendirme Formu”nda belirtilen değerlendirme alanlarına ilişkin tespitlerine ‘Açıklamalar’ bölümünde yer verir. “Öğretmen Denetim Rapor”unun düzenlenmesinde ve/veya kurum raportörlerine teslim edilecek föylerin hazırlanmasında bu formun açıklamalar bölümüne tuttuğu notlardan yararlanır.
- Gerek gördüğünde; dersin sonuna doğru öğrencilerin bilgi düzeyini ölçücü sorular sorar ve gecikmeye meydan vermeden öğretmenle birlikte sınıftan ayrılır (MEB, 2011).

Ders denetimlerinde, görülen ders saatlerindeki çalışmaların değerlendirilmesi yanında, öğretmenin; öğretim programını ve yıllık ders planlarını ne dereceye kadar uygulamış olduğu, soru düzenlemedeki yeterliliği, yaptığı yazılı yoklamalar, yaptırdığı öğrenci ödevleri ve bunları değerlendirmede dikkati, atölye çalışmaları ile kazandırdığı bilgi ve beceri düzeyi, öğrencileri kişisel çalışmalara yöneltmede gösterdiği başarı, okul içi ve dışı etkinlik ve davranışları da incelenip değerlendirilir (MEB, 1993).

Ders denetiminin amaçları

Eğitim örgütlerindeki denetimin en önemli amacı eğitim öğretimi geliştirmektir (Gündüz, 2012). Ders denetiminin amaçları, denetimin genel amaçları içinde yer almakta ve Taymaz (2015) tarafından şu şekilde sıralanmaktadır: Denetim yapılırken öğretmenin, öğretimdeki başarı derecesi hakkında bilgi edinmek, öğretimdeki eksik yönlerini belirlemek, giderici önerilerde bulunmak amaçlarıdır. Öğretmenlere yapılan yardımlarla denetim programlarına güvenleri artırılır, öğretmenler görevlerini en iyi şekilde yapmaya özendirilir. Bu amaçla öğretim araçlarının sağlanması ve okulda öğretmenlerin uyguladığı öğretim yöntemlerini geliştirilmesi sağlanır. Denetmen, okulda yapılan öğretimde birliği sağlamada ve öğretmene karşılaştığı sorunları çözmede yardımcı olur.

Denetimin öğeleri açısından (durum saptama, değerlendirme, düzeltme ve geliştirme) eğitim denetiminin amaçları, aşağıdaki biçimde sıralanabilir (Gökçe, 1994b):

- Derslerin, okulun ve eğitimin amaçlarına ulaşma derecesini belirlemek, değerlendirmek ve gerekli düzeltme ve geliştirme çalışmalarına katkıda bulunmak,
- Ders amaçlarının gerçekleştirilmesinde okul ve eklentilerinin fiziksel durumunun; (ısı, ışık, nem, kullanım alanı gibi) eğitim ortamına uygunluğunu belirlemek,

- değerlendirmek, uygun olmayan eğitim ortamının düzenlenmesine ve geliştirilmesine katkıda bulunmak,
- Gerçekleştirilmesinde zorluk çekilen ders, okul, eğitim ve denetim amaçlarını tespit etmek, değerlendirmek, bu amaçların gerçekleştirilebilir şekilde düzenlenmesine yardımcı olmak,
  - Ders ve konuların öğrencinin gelişim düzeyine uygunluğunu belirlemek, değerlendirmek, gerekiyorsa yeniden düzenlenmesine yardımcı olmak,
  - Kullanılan yöntem ve tekniklerin amaç ve konulara uygun olma durumunu belirlemek, uygulamaları değerlendirmek, geliştirilmesi için çaba göstermek,
  - Araç ve gereçlerin zamanında, ders ve konuların özelliklerine göre kullanılma durumunu belirlemek, değerlendirmek, varsa yanlış işleyişin düzeltilmesi ve geliştirilmesine yardımcı olmak,
  - Öğrenci başarısının uygun ölçme ve değerlendirme ve araçlarıyla ne düzeyde değerlendirildiğini belirlemek ve geliştirilmesi yönünde çaba harcamak,
  - Eğitim ortamının karşılıklı sevgi, saygı ve demokratik ilişkileri geliştirme esasına göre işleyiş durumunu belirlemek, değerlendirmek. Gerekli ortamın yaratılmasına yardımcı olmak,
  - Öğretmenin yeterlilik, yetenek, çaba, başarı düzeyi ve zümre öğretmenlerle olan işbirliğini belirlemek, değerlendirmek, geliştirilmesi için rehberlikte bulunmak.
  - Eğitim alanında gelişmelerin ve bilimsel çalışmaların, eğitim etkinliklerine yansımalarını belirlemek, değerlendirmek. Eğitime yansımalarına katkıda bulunmak,
  - Okul çevre etkileşimi ve eğitim etkinliklerinin çevreye olan katkılarını belirlemek, değerlendirmek, geliştirilmesinde rehberlik etmek,
  - Eğitim kurumlarında görevli iş görenlerin çabalarının düzeylerini tespit etmek. nesnel ölçütlere göre değerlendirilmeleri, yetişme ve gelişmeleri için hizmet-içi eğitim dahil gerekli tüm çalışmalara katkıda bulunmak,
  - Eğitim hizmetlerinin yürütülmesinde eşgüdümeye verilen önemi tespit etmek. değerlendirmek, geliştirilmesine yardım etmek,
  - Eğitimle ilgili her düzeydeki sorunları saptamak, değerlendirmek ve çözümüne katkıda bulunmak,

- Denetimin kendini değerlendirme ve geliştirmesine katkıda bulunmak.

Ders denetiminde göz önünde bulundurulacak hususlar

Ders denetiminin amacına ulaşabilmesi bazı önemli noktaların göz önünde bulundurulması gerekmektedir. MEB İlköğretim Kurumları Rehberlik ve Teftiş Yönergesinin (1991) 27. maddesine göre resmi ve özel ilköğretim okullarında görevli sınıf ve ders öğretmenlerinin denetiminde göz önünde bulundurulacak esaslar şu şekildedir: Öğretmenin denetiminden önce, öğretmen hakkında yöneticiden bilgi alındıktan sonra öğretmen ile görüşülür. Denetimin yapılacağı gün denetçi sınıfa öğretmenle birlikte girer ve denetim sırasında sınıfın bir üyesi gibi davranır. Denetimden sonunda denetçi öğretmenle görüşür, zümre ve şube öğretmenleri ile ayrı ayrı veya birlikte toplantılar düzenlenir.

Taymaz'a (2015) göre ders denetimi yapacak olan denetçi veya okul müdürü şu işlemleri yerine getirmelidir: Denetim planı hazırlanır ve öğretmen hakkında bilgi sağlanır. Daha sonra öğretmen ile ön görüşme yapılır ve öğretmene denetimin zamanı bildirilir. Denetimin yapılacağı gün, sınıfa öğretmenle birlikte girilerek uygun bir yere oturulur. Sınıfın bir üyesi gibi davranılarak planlı gözlem yapılır ve öğretim izlenir. Ders çıkışında ödev ve sınav belgelerine bakılır ayrıca ders dışı etkinlikleri de incelenir. Öğretmenle tekrar görüşüldükten sonra öğretmen denetim formu doldurulur.

Denetimden önce öğretmen hakkında bilgi sağlanması konusu tartışılabilir. Çünkü denetmen, öğretmenle ilgili olumlu ya da olumsuz düşüncelerden etkilenebilir. Bu durum, denetimin sağlıklı bir şekilde yapılmasını engel olabilir.

Ders denetim süreçleri

Ders denetiminin belli bir plan çerçevesinde yapılması, denetimin verimliliğini artırır. Bu amaçla, denetim sürecinde bir takım öğeler vardır. Başar'a (2000) göre ders denetim sürecinde yer alan öğeler, durum saptama, değerlendirme, düzeltme ve geliştirmedir. Bu öğeler aşağıdaki gibidir:

Durum Saptama: Var olan durumun fotoğrafını çekiyormuş gibi ortaya koymadır (Başar, 200).

Değerlendirme: Yapılan ölçme sonucundaki verilerin bir ölçütle karşılaştırılıp değer yargısında bulunulmasıdır (Başar, 2000: 6). Değerlendirmede, uygulamanın ne derece

başarılı olduğunu tarafsız olarak belirleyebilmek amaçlanır. Bunun için var olan durumu ortaya koyan verileri toplamaya ihtiyaç vardır (Bursalıoğlu, 2000: 125). Bu yüzden durum saptama sürecini değerlendirme süreci takip eder.

Düzeltilme ve Geliştirme: Denetim kavramının ağırlığını ve amacını belirleyen asıl öge değerlendirmedir. Bu aşamada, daha iyi sonuçlara ulaşılması için değerlendirme sonucunda ortaya çıkan eksikliklerin tamamlanır, amaçtan sapmalar varsa düzeltilir ve yanlış yapılan uygulamalar doğruya dönüştürülür (Başar, 2000: 7).

İlköğretim kurumlarında kullanılan ders denetim formu

Ders denetiminin “Öğretmen Değerlendirme Formu”nda belirtilen değerlendirme alanları dikkate alınarak yapılması gerekmektedir. Bu form iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde evrak incelemesi, ikinci bölümde ise ders gözlemine ilişkin değerlendirme alanları yer almaktadır (MEB, 2011). Sınıf ve ders denetimi, ilköğretim kurumlarında öğretmenlerin başarı durumlarını değerlendirmek ve geliştirmek üzere saptanan ilkelere uygun olarak yapılır. Grupla denetim sırasında denetçi ve okul müdürü tarafından yapılan ders denetiminde gözlenen davranışlar beklenen davranışlarla kıyaslanarak, saptanan puan değerine göre takdir edilen puan yazılır (Taymaz, 2015).

Ders denetiminde nelerin gözleneceği, dersin işlenişindeki işlemler, davranışlar veya gözlem grupları ile hem işlem, hem de davranış açılarından listelenebilir (Taymaz, 2015; Başar, 2000). Bu listelerdeki işlem ve davranışlar süreçler açısından, derse hazırlık, işleme ve değerlendirme olarak üç grupta toplanabilir. Hazırlık, öğretmenin ders için kendini ve öğrencilerini hazırlanması, konu-okul-çevrenin özelliklerini gözeterak dersi planlaması, ders için uygun ortam ve araçları hazırlaması olarak ele alınabilir. Öğretmen, işlenecek konuyla ilgili en yeni bilgileri edinerek, morali, ilgisi, canlılığıyla derse hazırlanmalı, dersliğe girdiği anda kendini derse verebilecek durumda olmalı; konunun önceki konularla ilgisini kurarak öğrencide ilgi uyandırmalıdır. Ders işlenişindeki işlemler planlama, uygulama, değerlendirme gibi süreçler içerisinde ele alınabilir (Başar, 2000).

Denetlenen öğretmenlere, denetlenen okul/kurum genel denetim raporunda “Öğretmen Yeterlilikleri” başlığı altında yer verilir ve öğretmenlere yönelik varsa öneriler bu bölümde belirtilir. Okul/kurum denetim grubu dışında öğretmen denetimi için görevlendirilen branş denetçileri, denetledikleri öğretmenlerin isimlerini, açıklamalarını ve varsa önerilerini gerekçeleriyle birlikte ilgili denetim grubuna yazılı olarak verirler.

Okul/kurum denetim raporunda, okul/kurumun öğretmen kadrosunun genel durumunu yansıtır ifadelere ve gerekli önerilere yer verilir (MEB, 2011).

1.3.3. Sınıf İçi Etkinliklerin Denetimi

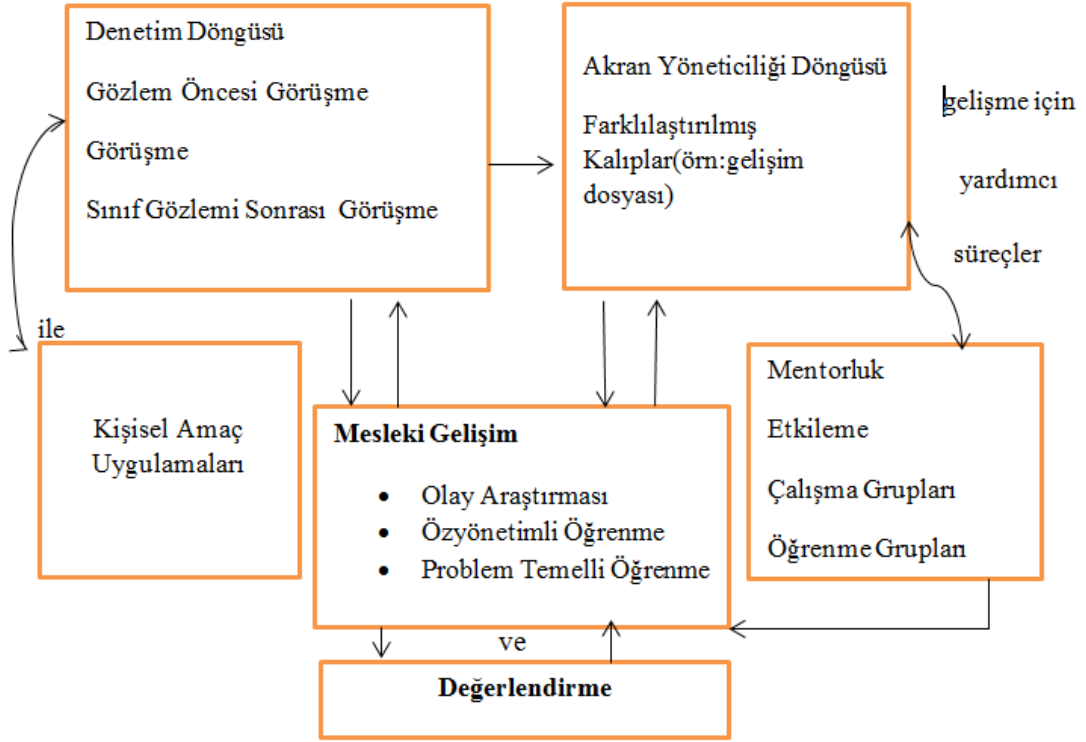
Eğitimin saptanmış amaçlarına genelde sınıf içinde yapılan öğrenim etkinlikleriyle ulaşılabilir. Bu nedenle eğitim sisteminde sınıf içi denetim tekniklerinin geliştirilmesine önem verilir (Taymaz, 2015:162). Denetim sürecinin, okul çalışmalarına bir yardım eylemi olduğu denetimin bir çok tanımında vurgulanmaktadır. Öğretmen denetiminde de temel amaç, öğretimi iyileştirmedir. Bunun için öğretmene, öğretimle ilgili araç-gereç ve yöntemleri seçme, değerlendirme ve kullanmada yardımcı olunur. Özetle öğretmenin sınıf içindeki davranışlarını etkileyerek öğretmene liderlik yapılır (Şişman, 2014).

Genellikle denetim deyince öğretmenlerin aklına ilk olarak sınıf içi etkinliklerin denetimi gelmektedir. Çünkü onlarda, denetim ancak sınıfta yapılır düşüncesi hakimdir. Bu bakımdan sınıf içi etkinliklerin denetimi, üzerinde durulması gereken bir konudur. Günümüzde de sınıf içi etkinliklerinin denetimine eğitimciler oldukça önem vermişlerdir. Bazı yazarlar bu konuyu “öğretimsel denetim” olarak isimlendirirken bazı yazarlar “kliniksel denetim” olarak isimlendirmektedirler (Aydın, 2013:37).

1.3.3.1. Öğretimsel denetim

Öğretimsel denetim, sınıf ortamında öğretme ve öğrenme çalışmalarının tümünü kapsayan ve bu sürecin geliştirilmesi, etkili kılınması için yapılan, planlı ve programlı eylemler bütünü olarak tanımlanmaktadır. Öğretimsel denetimde eğitim ve öğretim sürecinde öğretmene yardım sağlanır. Bu bağlamda öğretimsel denetim süreci, öğretmen, öğrenci ve denetçi arasında bir işbirliğini ve aktif katılımı gerekli kılmaktadır (Aydın, 2014: 39).

Özetle öğretimsel denetim, öğretim sürecinin geliştirilmesinde öğretmene yardım etmeyi amaçlar. Bu şekilde öğretmenin performansına ilişkin tarafsız bir geri bildirim sağlanmış olur (Aydın, 2014: 40). Zepeda (2012) öğretimsel denetimi, mesleki gelişim ve öğretmen değerlendirmesi ile ilişkili olarak şekil 1.3.’teki gibi açıklamıştır.

Kaynak: Zepeda, S. J. (2012). Instructional supervision: applying tools and concepts 3.rd Edition, p: 18, New York: Eye On Education

Şekil 1.3. Öğretimsel Denetim ve İlgili Süreçler

Şekil 1.3'e göre denetim döngüsü, gözlem öncesi görüşme, görüşme ve sınıf gözlemi sonrası görüşme olarak üçe ayrılır. Denetim döngüsü ile ilgili olarak akran yöneticiliği yapılır. Bu aşamada mentorluk, etkileme, çalışma grupları ve öğrenme grupları gelişme için yardımcı süreçlerdir. Bu çalışmalar ile mesleki gelişim sağlanarak değerlendirme çalışmaları yapılır. Denetim döngüsü, kişisel amaç uygulamaları ile devam ederek ilerler.

Cogan' a (1973) göre öğretimsel denetimin aşamaları ve amaçları tablo 1.1'de verilmiştir (Aydın, 2014: 40):

Tablo 1.1. Öğretimsel Denetimin Aşama ve Amaçları

	Aşama	Amaç
1	Tanışma	• Öğretmen ve deneticinin birbirini tanımalarının sağlanması • Öğretmenin gözleneceği durumların bildirilmesi • Beklenti ve endişelerin paylaşılması
2	Gözlem Öncesi Görüşme	• Gözlenecek dersler • Ne tür verilerin toplanacağı • Gözlem sırasında uyulacak kurallar • Deneticinin ders konusu ve öğretim hedefleri konusunda bilgilendirilmesi

Tablo 1.1. Öğretimsel Denetimin Aşama ve Amaçları (devamı)

	Aşama	Amaç
3	Sınıf Gözlemi	• Öğretmen ve öğrenci performansının gözlenmesi • Önceden belirlenmiş verilerin toplanması
4	Gözlem Sonrası Görüşmeye Hazırlık	• Sınıf gözlemi sırasında elde edilen verilerin analizi • Gözlem sonrası görüşmede tartışılacak özel konuların seçilmesi
5	Gözlem Sonrası Görüşme	• Gözlem ve düşüncelerin paylaşılması • Olası iyileştirmelerin tartışılması • Gelecek denetim için amaçlar oluşturulması • Amaçların nasıl başarılabacağına ilişkin planlar geliştirilmesi

Tablo 1.1'e göre öğretimsel denetim beş aşamadan oluşmaktadır. Bunlar: tanışma, gözlem öncesi görüşme, sınıf gözlemi, gözlem sonrası görüşmeye hazırlık ve gözlem sonrası görüşme olarak sıralanabilir. Bu şekilde denetim, sistemli bir şekilde gerçekleştirilebilir.

1.3.3.2. Klinik denetim

Klinik denetim modeli, Morris Cogan'ın Harvard Üniversitesi'nde öğretmen adaylarının danışmanları ile yaptığı çalışmaları sonucu ortaya çıkmıştır (Glickman, Gordon and Ross-Gordon, 2014). Klinik denetimle ilgili farklı bakış açılarıyla bir çok ilke bulunmasına karşın 12 ilke üzerinde ortak fikir birliğine varılmıştır. Bunlar şu şekildedir (Glickman, Gordon ve Ross-Gordon, 2014): Klinik denetim sınıfa dayalıdır, hem öğretmenlerin uzun vadede mesleki gelişimi hem de öğretimin iyileştirilmesi amaçlanır. Klinik denetimi gerçekleştirecek olan denetmen çocuk gelişimi, eğitim, öğretmen gelişiminde bilgili olmalı, kişilerarası beceriler, gözlem becerileri ve sorun çözme becerilerine sahip olmalıdır. Toplam değerlendirmeden farklıdır. Denetmen önyargısızdır ve öğretmen ile arasında karşılıklı güven ve yansıtıcı diyalog içerisinde olmalıdır. Öğretmenin ve denetmenin eşit olarak görüldüğü mesleki bir ilişki gerektirir. Klinik denetim veriye dayalı olduğu için denetmen veri toplama sürecinde öğretmenlerin derse ilişkin endişelerini veya ilgilerini de dikkate almalıdır. Beş adımlı kliniksel döngü sürekli tekrar edilir.

Klinik denetimin amaçları

Acheson ve Gall'e (1987) göre klinik denetimde şunlar amaçlanır (Aydın, 2014: 44): Gözlem kayıtları ve görüşme teknikleri kullanarak öğretmenin derste yaptıklarını objektif bir şekilde görmesini sağlayacak şekilde ona geri bildirim verilir. Böylece öğretimsel sorunları belirlemesi ve çözülmesi sağlanır. Bu sayede öğretmenler mesleki gelişimleri

konusunda olumlu tutum geliştirirler. Ayrıca öğretmenin yükselmesi, görev süresinin uzatılması gibi kararlarda yardımcı olunur.

Klinik denetimin aşamaları

Klinik denetimin aşamaları ile ilgili alan yazında farklı görüşler olmakla birlikte bu aşamalar Glickman ve diğerlerine göre aşağıdaki gibi beş başlık altında toplanabilir (Glickman ve diğerleri, 2014: 243). Bunlar: 1) Gözlem öncesi öğretmen ile görüşme, 2) Gözlem, 3) Analiz, 4) Gözlem sonrası görüşme, 5) Değerlendirme'dir. Bu aşamalar aşağıda açıklanmaktadır:

Gözlem öncesi öğretmen ile görüşme

Bu aşama klinik denetimin sonraki aşamalarına yön vereceği için oldukça önemlidir. Bu bakımdan bu aşamada denetçi ve öğretmen arasında saygı ve güvene dayalı bir ilişkinin kurulması gerekir. Ancak bu şekilde bu yaklaşımın başarılı olması beklenir (Aydın, 2013:41):

Görüşmeden önce denetmen ve öğretmen gözlemin amacını, nedenini, gözlemin odağını ve gözlemin yöntemini belirler. Bu sayede öğretmen ve denetçi gözlem sonunda neyin ortaya çıkacağı konusunda bilgi sahibi olur (Glickman, Gordon ve Ross-Gordon, 2014: 243). Bu görüşmede şu amaçların gerçekleşmesi beklenir (Taymaz, 2015): Denetçi ve öğretmen tanıştıktan sonra denetimin amacı belirlenir. Öğretmen yapmak istediklerini anlatır ve öğretim etkinlikleri birlikte kararlaştırılarak planlanır. Planlamalardan sonra denetimde nelerin gözleneceği ortaya konulur. Özetle, denetmen öğretmene rehberlik yaparak bilinçli hazırlık yapmasını sağlar. Böylelikle öğretmen denetçi ilişkileri geliştirilmesine olanak sağlanır.

Gözlem

Taymaz'a göre (2015), gözlem aşamasında dikkat edilmesi gereken durumlar şöyledir: Denetmen öğretimin amaç ve konusuna uygun fiziksel ortamın, ders araç ve gereçlerinin zamanında kullanılıp kullanılmadığına dikkat eder. Öğrencilere kazandırılacak bilgiler, beceriler ve çözülecek problemler konusunda öğretmenin yeterli olup olmadığını kontrol eder. Öğretim ilke ve prensiplerine uyulduğuna, konuların işlenirken somut örnekler verilmesine, işlenen konunun özetlenmesine dikkat edilir.

Ayrıca öğrencilerin güdülenmesine ve onlara eleştirel düşünme, karar verme, kendini yönetme, yaratıcı gücünü geliştirmelerine fırsatı verilir. Öğrencilerin öğretime ilgi ve katkılarının sağlanması, bireysel farklılıkların dikkate alınmasına önem verilir. Konuların uygun bir sıra ile doğru olarak öğretilmesine, öğretim sırasında dilbilim kurallarına uyulması, ses tonunun ayarlanması ve göz temasının kurulmasına dikkat edilir. Öğretmen ve öğrenciler arasında karşılıklı saygı ve güveni yansıtırıcı ilişki sağlanmasına önem verilir.

Analiz

Analiz aşaması, gözlem aşamasından önce, gözleneceğine karar verilen durumların, gözlemden sonra ayrıntılı olarak değerlendirilmesi sürecidir. Bu süreçte sınıf içinde gözlenen genel davranış kalıpları hem öğretmen, hem denetçi tarafından analiz edilir ve nerelerde düzeltme-geliştirme yapılacağına karar verilir. “Bu aşamada öğretmene ne zaman, nerede ve hangi tür yardımın yapılacağı belirlenir” (Taymaz, 2015).

Denetmen analiz sonunda geçici yorumlar yapmakta fakat gözlem sonrası görüşmede öğretmen ve denetmenin tartışması ile son yorumlar belirlenmektedir. Bunları gerçekleştirirken denetmen, öğretmene yönelik kullanacağı kişilerarası yaklaşımı seçmelidir (Glickman, Gordon ve Ross-Gordon, 2014).

Gözlem sonrası görüşme

Görüşme, gözlem verilerinin paylaşılması, yorumlanması ve öğretimi geliştirme planının hazırlanması için yapılır (Glickman, Gordon ve Ross-Gordon, 2014). Öğretmen ve denetçi aynı amaçlarla denetim sorumluluğunu paylaşan kişiler olarak gözlem sonuçlarını birlikte eleştirirler. Bu görüşmede şu amaçlar gerçekleştirilir (Gorton, s. 278’den aktaran Yalçınkaya, 1993): denetmen ve öğretmenin sınıf ortamında gördükleri ile bu algılama sonuçlarının görüşme yoluyla katılanlar tarafından daha iyi anlaşılmasının sağlanması. Eğer öğretimsel bir problem varsa olası çözüm yolları araştırılır. Ayrıca sınıf ortamını geliştirmek için denetmenle birlikte uygun bir plan hazırlanır. Bu süreçte sınıftaki gelişmeler yeniden gözden geçirilir.

Görüşmede ilk olarak denetmen öğretmene gözlemini yansıtmalı, gözlemine öğretmeni dahil etmelidir. Daha sonra yukarıda belirtilen amaçlar doğrultusunda gelecekteki geliştirmeler için plan hazırlanarak görüşme sonlandırılmalıdır (Glickman, Gordon ve Ross-Gordon, 2014).

Değerlendirme

Bu aşama, gözlem sonrası analiz ve yeniden planlama olarak da nitelendirilebilmektedir. Bu aşama aynı zamanda denetim uygulamasının izlenmesi ve değerlendirilmesi olarak da düşünülebilir. Bu süreç denetim uygulamalarının yeterli ve yetersiz yönlerinin saptanmasında ve denetim uygulama programının bulgulara göre yeniden düzenlenmesinde önemli bir rol oynamaktadır (Aydın, 2011).

Tüm bu aşamalarda yapılan çalışmaların sonuçlarını başlangıçta belirlenen amaçlarla karşılaştırılarak yargılara varılır. Verilen kararları da kapsayan denetleme sonuçları bir rapor haline getirilir. Değerlendirme sonucunda denetim yeniden planlanır. Böylece değerlendirme aşamasını yeniden planlama aşaması izler (Taymaz, 2015).

2. BÖLÜM

2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Bu bölümde ortaokullarda görev yapan okul müdürlerinin ders denetim yeterliliklerine ilişkin yurt içinde yapılan çalışmalar yer almaktadır.

Gökçe' nin (1994a) “Bağımsız Ortaokullar ile İlköğretim Okulları 2. Kademesinde Denetim Amaçlarının Gerçekleşmesi ve Denetim İlkelerine Uyulması Konusunda Denetçi ve Öğretmen Görüşleri “ başlıklı çalışmasının amacı, bağımsız ortaokullar ile ilköğretim okulları ikinci kademesinde ders denetiminin amaçlarının gerçekleşme ve ders denetiminin amaçlarının gerçekleşmesinde; denetim ilkelerine uyulma düzeylerini ortaya koymaktır. Bu araştırmanın sonucunda ders denetiminin amaçlarının gerçekleşme düzeyi ve bu amaçların gerçekleşmesinde denetim ilkelerine uyulma düzeyi konusunda öğretmen ve denetçi görüşleri arasında fark olduğu ortaya çıkmıştır. Bu konularda denetçi ve öğretmenlerin farklı görüşte bulunmalarının, ders denetimi amaçlarının gerçekleşmesini güçleştirebileceği vurgulanmıştır.

Yavuz' un (1995), “Öğretmenlerin Denetim Etkinliklerini Klinik Denetim İlkeleri Açısından Değerlendirmeleri “ başlıklı çalışmasının amacı eğitim sürecinde önemli bir rol oynayan denetim etkinliklerini denetlenenlerin (öğretmenlerin) nasıl gördüklerini ortaya çıkarmak ve buradan hareketle denetimin daha kaliteli hale gelmesi için öneriler geliştirmektir. Araştırmada öğretmenlerden, denetim etkinliklerini değerlendirirken okullarında uygulanmakta olan denetim etkinlikleri ile klinik denetim ilkelerini dikkate almaları istenmiştir. Yapılan bu araştırma sonucunda aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır:

- İlköğretimdeki denetim etkinlikleri klinik denetim etkinlikleri ile benzeşmemektedir.
- İlköğretimdeki denetim etkinliklerinde çağdaş denetim ilkeleri uygulanmamaktadır.
- Denetim etkinliklerinde daha çok sınıfın ve okulun fiziksel durumu ile derslerde yapılan öğretim etkinliklerinin, sistemin amaçlarına ne kadar uygun olduğu dikkate alınmakta, öğretimi etkileyen diğer etkenler önemsenmemektedir.

- Denetim etkinliklerinde denetmenler, denetim öncesi ve sonrası öğretim ve denetim hakkında öğretmenlerle görüşmelere pek yer vermemektedirler.
- Öğretmenler, öğretim sürecini geliştirmede ve öğretmenlerin mesleki yönden gelişmelerini sağlayıcı yardımda, denetmenleri yetersiz görmektedirler.

Bozkurt'un (1995) "İlköğretim Okullarında Ders Denetimi Uygulamalarının Değerlendirilmesi" başlıklı çalışmasında mevcut uygulama ortaya koyulmuş, denetçi, yönetici, branş ve sınıf öğretmenleri arasındaki görüş farklılıkları belirlenmeye çalışılmıştır. Ders denetiminin amacına uygun olarak etkili bir şekilde yapıldığı konusunda yöneticiler ve öğretmenler arasında görüş farklılıkları olduğu belirlenmiştir. Öğretmenler ders denetiminin amacına uygun olarak yapılmadığını, ders denetimi işlemlerinin etkili bir şekilde yapılmadığını ve ders denetiminden beklenen yararın istenildiği gibi olmadığını belirtmişlerdir. Ders denetiminde kullanılan ölçütlerin yöneticiler tarafından yerine getirildiği fakat öğretmenler tarafından yeterince yerine getirilmediği ortaya çıkmıştır. Bu yüzden objektif değerlendirmenin yapılmadığı öğretmenlerin bu durumdan rahatsız olduğu belirtilmiştir. Öğretmenlerin ders denetim süresinin uzatılmasını ve denetimin rehberlik ve insan ilişkilerine dayalı olarak yapılmasını istedikleri ortaya çıkmıştır.

Uludüz' ün (1996) "İlköğretim Kurumlarında Sınıf İçi Etkinliklerin Denetiminde Müfettiş Davranışları" başlıklı çalışmasının amacı, sınıf içi etkinliklerin denetiminde müfettiş davranışlarını betimleyerek bu davranışların gösterilme sıklığını, çağdaş denetim anlayışlarına ve yasal metinlere uygunluğunu irdelemektir. Araştırma kapsamında incelenen otuz altı müfettiş davranışlarından otuz birinde müfettişler ile öğretmenlerin 'görüşleri arasında anlamlı farklılıklar görülmüştür. Öğretmenlerin görüşleri genellikle "nadiren" aralığındayken müfettişlerin görüşleri "sık sık" aralığındadır. Araştırmada sınıf içi etkinliklerin denetiminde müfettişlerin davranışlarının, çağdaş denetim anlayışlarına ve yasal metinlere tam olarak uyulmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Gökkyer' in (1997) "İlköğretim Okulları 2. Kademe Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Yeterlilik Alanlarına İlişkin Algıları" başlıklı çalışmasının amacı, öğretmenlerin müfettişlerin rehberlik ve işbaşında yetiştirme ile teftiş ve değerlendirme alanlarına ilişkin yeterliliklerini algılama düzeylerini incelemektir. Araştırmada öğretmenlerin ilköğretim müfettişlerin rehberlik ve iş başında yetiştirme yeterlilik alanına ilişkin davranışlarını "az" düzeyde gerçekleştirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu

öğretmenler ilköğretim müfettişlerinin teftiş ve değerlendirme yeterlilik alanına ilişkin davranışlarını ise “orta” düzeyde gerçekleştirdiklerini ifade etmişlerdir.

Kartal’ın (1997) yaptığı “İlköğretim 2. Kademe Branş Öğretmenlerinin Teftiş-Rehberlik Etkinlikleri Hakkındaki Görüşleri” konulu çalışmasında farklı branşlardaki öğretmenler arasında görüş farklılıklarının olup olmadığı araştırılmıştır. Yapılan araştırma sonucunda teftiş ve değerlendirme etkinliklerinden olan teftiş sırasında insan ilişkilerine önem verilmesi, en az iki ders saati teftiş esastır ilkesinin uygulanması, eğitim öğretimdeki başarının dikkate alınması gibi etkinliklerin “az” düzeyde gerçekleştirildiği bulgusuna ulaşılmıştır. Derse hazırlık ve planlama çalışmalarının değerlendirilmesinin ise “orta” düzeyde gerçekleştirildiği sonucuna ulaşılmıştır. Rehberlik ve iş başında yetiştirme etkinliklerinden olan yeni ders araçlarının tanıtımı, mesleki yayınları tanıma ve özlük haklarının bilinmesi konularındaki etkinliklerin hiç gerçekleştirilmediği saptanmıştır. Araştırma bulgularından diğeri ise teftiş ve rehberlik etkinliklerinden olan hiç bir çalışmanın “tam” olarak gerçekleştirilmediğidir.

Özbek’ in (1997) yaptığı “Öğretmenlerin Ders Teftişi Etkinliklerinde Müfettişlerden Beklentileri Müfettişlerce Gerçekleştirilme Düzeyleri” başlıklı araştırmasında öğretmenlerin müfettişlerin beklentilerine yanıt veremedikleri ve müfettişler için önemli olan davranışları gerçekleştiremedikleri ortaya çıkmıştır.

Algün’ ün (1998) “İlköğretim Okulları 1. Kademe Öğretmenlerinin Okul Müdürlerinin Denetleme Yeterliliklerine İlişkin Algı ve Beklentileri” başlıklı çalışmasının amacı, okul müdürlerinin denetim ve yeterliliği konusunda 1. Kademe öğretmenlerinin algı ve beklentilerini ortaya çıkararak daha yeterli olması için öneriler geliştirmektir. Araştırma sonucunda aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır:

- 1. kademe öğretmenleri, okul müdürleri denetleme yeterliliğini “çok” yeterli algılamakta ve “pek çok” düzeyinde denetleme yeterliliğine sahip olmalarını beklemektedirler.
- Öğretmenler, okul müdürlerinin 1. kademe öğretmenlerini denetlerken öğretimin denetimi, çağdaş denetim ilkelerini uygulama, fiziki koşullar, öğretmeni geliştirme, insan ilişkileri ve denetim sorunlarını paylaşma boyutlarında istenilen düzeyde olmadıkları görüşündedirler.

- Öğretmenler, okul müdürlerinin denetimleri sırasında, en az öğretimin denetimine, en çok da fiziki koşulların düzenlenmesine önem verdikleri yönünde görüşündedirler.
- Öğretmenler, denetim uygulamalarında okul müdürlerinin öncelikle insan ilişkileri ve öğretmeni geliştirme konusunda yeterli olması gerektiği görüşündedirler.

Büyükaslan (1998), “İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin İlköğretim Denetmenlerinin, Denetime İlişkin Algı ve Beklentileri” başlıklı çalışması öğretmenlerin ders denetimi etkinliklerine ait algı ve beklentilerinin cinsiyet, branş, eğitim durumu ve kıdeme göre farklılık gösterip göstermediğini ortaya çıkarmak amacıyla yapılmıştır. Araştırmaya göre öğretmenlerin yüksek beklenti içinde oldukları sonucuna varılmıştır.

Özbek (1998), “İlköğretim II. Kademe Ders Denetim Sorunları” başlıklı araştırması ders denetimi etkinlikleri ile ilgili olarak branş öğretmenleri ve onları denetleyen müfettişlerin algı ve beklentilerini saptamak amacıyla yapılmıştır. Araştırma sonucunda şu sonuçlara ulaşılmıştır: Öğretmenler müfettişlerin rehberlik etkinliklerini uygulamadıklarını belirtirken müfettişler bu etkinlikleri her zaman uyguladıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca, öğretmenler rehberlik etkinliklerinin her zaman uygulanması yönünde görüş bildirmişlerdir.

Yılmaz (1998), “İlköğretim Okullarında Ders Teftişinde Karşılaşılan Sorunlar” başlıklı araştırmasını öğretmen ve müfettiş görüşlerine dayalı olarak yapmıştır. Denetim öncesinde en çok karşılaşılan sorunun, denetimin öğretmen ve müfettişle birlikte planlamaması; denetim sırasında en çok karşılaşılan sorunun müfettişin, öğretmeni öğrencilerinin yanında eleştirmesi; denetim sonrasında en çok karşılaşılan sorunun denetim sonrasında raporların gerektiği gibi değerlendirilmemesi ve önerilerin ilgili birimlerce yeterince dikkate alınmaması olarak belirtmişlerdir. Denetimde yaşanan genel sorunlar ise her branştan yeteri kadar müfettişin olmaması olarak belirlenmiştir.

Akış'ın (1999), “İlkokul Öğretmenlerinin Çağdaş Denetmen Rollerine İlişkin Algı ve Beklentileri” başlıklı çalışmasının amacı, ilkokul öğretmenlerinin çağdaş denetmen rollerine ilişkin algı ve beklentileri ile bu algı ve beklentilerin kişisel değişkenlere göre anlamı farklılık gösterip göstermediğini belirlemektir. Araştırma sonucunda aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

- Öğretmenlerin algılarına göre denetmenler çağdaş denetmen rollerini düşük düzeyde sergilemektedirler.
- Öğretmenlerin algı ve beklentileri arasında negatif yönde ve düşük düzeyde bir ilişki vardır. Öğretmenlerin çağdaş denetmen rollerine ilişkin algılanan düşükçe beklentileri artmaktadır.
- Öğretmenlerin çağdaş denetmen rollerine ilişkin algıları; yaş, cinsiyet, öğrenim durumu, branş, mesleki kıdem ve çalıştıkları okul türüne göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.
- Öğretmenlerin çağdaş denetmen rollerine ilişkin beklentileri; cinsiyet ve branşa göre fark göstermezken, yaş, kıdem, okul türü ve öğrenim durumuna göre anlamlı farklılıklar göstermektedir.
- Öğretmenlerin algılarına göre genelde denetmenler rehberlik boyutuna ilişkin rolleri düşük düzeyde sergilemektedirler.
- Öğretmenlerin, rehberlik boyutuna ilişkin denetmenlerden beklentileri yüksek düzeyde bulunmuştur.

Dağlı'nın (2000) "İlköğretim Öğretmenlerinin Algılarına Göre İlköğretim Denetmenlerinin Ders Denetimine İlişkin Davranışları" başlıklı araştırmasında amaç, ilköğretim denetmenlerinin ders denetimine ilişkin algılarını, ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin görüşlerine göre saptamaktır. Araştırmadan elde edilen sonuçlar aşağıdaki gibidir:

- İlköğretim okullarının I. ve II. kademesinde görev yapan öğretmenlerin, ilköğretim denetmenlerinin ders denetim davranışlarına ilişkin algıları arasında anlamlı fark saptanmıştır I. kademe görevli öğretmenlerin, ilköğretim denetmenlerinin denetim davranışlarına "az derece" de, II. kademe görevli öğretmenlerin ise, ilköğretim denetmenlerinin denetim davranışlarına "orta derece" de katıldıkları belirlenmiştir.
- İlköğretim okullarında görev yapan bayan ve erkek öğretmenlerin algılarına göre, ilköğretim denetmenlerinin ders denetim davranışlarına "az derece"de katıldıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Ekleme' nin (2001) "İlköğretim Okulları Yöneticilerinin Denetim İle İlgili Görevlerini Yerine Getirme Düzeyleri" başlıklı araştırması, İstanbul ili resmi ilköğretim

okullarında görev yapan yöneticilerin, denetim ile ilgili görevlerini ne düzeyde yerine getirdiklerini tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre okul yöneticilerinin eğitim-öğretim hizmetleri, personel hizmetleri, öğrenci hizmetleri, okul işletmesi ile ilgili denetim görevlerini yerine getirme düzeyleri, öğretmenlere ve müfettişlere göre “çok” düzeyinde yeterli görülmüştür. Araştırmada elde edilen diğer sonuç ise öğretmenlerin, yöneticileri müfettişlere oranla daha yüksek düzeyde yeterli bulduklarıdır.

Memişoğlu'nun (2001) “Çağdaş Eğitim Denetimi İlkeleri Açısından İlköğretim Okullarında Öğretmen Denetimi Uygulamalarının Değerlendirilmesi” başlıklı araştırmasında ilköğretim müfettişlerinin denetim etkinliklerinde çağdaş denetim ilkelerine ne derecede uyduklarına ilişkin öğretmenlerin, müfettişlerin, ve yöneticilerin görüşlerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma önemli sonuçları şu şekildedir: Çağdaş eğitim denetimi ilkelerine ne derece uyulduğuna ilişkin müfettişler, denetim uygulamalarında çağdaş denetim ilkelerine “çoğunlukla” ve “her zaman” düzeyinde uyduklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu müfettişlerin denetim uygulamalarında çağdaş denetim ilkelerine “nadiren” düzeyinde uyduklarını; yöneticilerin büyük çoğunluğunun ise müfettişlerin denetim uygulamalarında çağdaş denetim ilkelerine “ara sıra” düzeyinde uydukları görüşündedirler. Bu sonuçlara göre çağdaş denetim uygulamaları konusunda öğretmen, yönetici ve müfettişlerin görüşleri arasında istenen düzeyde bir görüş birliği olmadığı söylenebilir.

Özbaş'ın (2002) “İlköğretim Okulu Müdürlerinin Sınıf İçi Etkinliklerinin Denetiminde Yapmaları Gereken ve Yapmakta Oldukları İşler Konusunda Müdür ve Öğretmen Görüşleri” başlıklı araştırması okul müdürlerinin sınıf içi etkinliklerin denetiminde yaptıkları ve yapmaları gereken işlerin neler olduğunu saptamak amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın sonuçları aşağıdaki gibidir:

- Müdür ve öğretmen grupları arasında; “sınıf içi etkinliklerin denetiminde yapılması gerekenlere” ilişkin olarak görüş farkı yoktur. Her iki grup da “sınıf içi etkinliklerin denetimi” ile ilgili tüm boyutlardaki işlerin yapılması gerekliliğine” “tam” düzeyinde katılmaktadırlar.
- “Sınıf içi etkinliklerin denetiminde yapılanlar” ile ilgili olarak müdür ve öğretmen gruplarının görüşleri arasında, istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.

- Müdürler; “denetim etkinliğine hazırlık” ile ilgili işlerin uygulamada “az” düzeyinde gerçekleştiğini belirtirken; “sınıfın fiziksel düzeni ile ilgili etkinliklerin denetimi”; “plan, program ve öğretim uygulamasının denetimi” ile “denetim etkinliğinin tamamlanmasından sonra yapılan işler” boyutlarıyla ilgili olanların ise “orta” düzeyde gerçekleştirildiği görüşündedirler.
- Öğretmenler; “denetim etkinliğine hazırlık” boyutuyla ilgili işlerin uygulamada “hiç” gerçekleştirilmediğini belirtirken; “sınıfın fiziksel düzenine yönelik etkinliklerin denetimi”; “plan, program ve öğretim uygulamasının denetimi” ile “denetim etkinliğinin tamamlanmasından sonra yapılan işler” boyutlarıyla ilgili olanların ise uygulamada “az” düzeyinde gerçekleştirildiğini belirtmişlerdir.

Sağlam’ın (2002) “İlköğretim Okullarında Öğretim Denetimine İlişkin Öğretmen, Müdür ve Denetmen Görüşleri” başlıklı araştırması öğretim denetimi ile ilgili ilköğretim okullarında görev yapan öğretmen, müdür ve denetmenlerin görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmaya ilişkin bazı önemli sonuçlar özetle aşağıdaki gibidir:

- Öğretimin denetiminin amaçlarının gerçekleşme derecesini, denetçiler “çoğu zaman” olarak belirtirken, müdürler ve öğretmenler “ara sıra” olarak belirtmişlerdir. Öğretmen, müdür ve denetmenler bu amaçların “çok önemli olduğunu ifade etmişlerdir.
- Öğretmenlerin %30,4’ü “Denetçilere gerek yoktur. Açık olarak belirtilen standartlara göre öğretmen kendini denetleyebilir” şeklinde görüş bildirirken, %22,4’ü “okul müdürü ve denetçi birlikte” denetimi yapmalıdır şeklinde görüşünü belirtmiştir.
- Öğretmenler denetçilerin insan ilişkileri becerilerini sergileme derecesini “ara sıra” olarak belirtmişler. Bu becerilerin çok önemli olduğunu fakat bunların “ara sıra” uygulandığını belirtmişlerdir.
- Öğretmen, müdür ve denetçiler öğretmenlere rehberlik hizmetini uygulama derecesini, “ara sıra” olarak belirlemişlerdir. Araştırmaya katılan tüm öğretmenler, onlara gerekli rehberliğin denetçilerce yapılmadığını düşünmektedir.

Ergin (2003) “İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik ve Mesleki Yardım Görevlerine İlişkin Algı ve Beklentileri” başlıklı araştırmasını, ilköğretim müfettişlerinin öğretmenleri değerlendirme aşamasında rehberlik

ve yardım görevlerine ilişkin onların algılarını ve beklentilerini belirlemek amacıyla yapmıştır. Yapılan araştırma sonucuna göre öğretmenler, müfettişlerin rehberlik ve yardım görevlerini yeteri kadar yapmadıklarını düşünmektedirler. Müfettişlerin bu görevlerini yerine getirme konusunda öğretmenler yüksek beklenti içerisindedirler.

Sarpkaya (2004) tarafından yapılan “İlköğretim Denetmenlerinin Denetim Sürecinde Karşılaştıkları Sorunlar” başlıklı çalışma Manisa ve Aydın illerinde görev yapan ilköğretim denetmenleri ile yapılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen temel bulgular ise şöyledir:

- Denetmenler, denetim öncesi öğretmenler hakkında yeterli bilgi elde edemiyor.
- Denetmen başına 125 öğretmen düşmektedir. Denetmenlerin % 70’i öğretmenlere ayırdıkları 2 saatin yeterli olduğuna inanmaktadır.
- .Denetmenlerin kendilerini geliştirme konusunda isteksiz oldukları saptanmıştır.
- Denetmenlerin mezun oldukları okula, denetmenlik eğitimi, hizmet içi eğitim alıp almadıklarına göre eğitim-öğretim alt boyutundaki sorunların sıklığına ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Döş (2005) tarafından yapılan “İlköğretim Düzeyinde Kullanılan Öğretmen Teftiş Formunun Yeterlik Düzeyine İlişkin Denetçi, Yönetici ve Sınıf Öğretmenleri Algıları başlıklı araştırmanın amacı, teftiş formundaki maddeler ile araştırmacı tarafından geliştirilen maddelerin kabul edilme derecelerini belirlemektir. Araştırma sonuçlarına göre öğretmen teftiş formlarında bulunması gereken yeterlilikler altı başlık altında verilmiştir. Bunlar: 1) Alan bilgisi, 2) Öğretme öğrenme sürecine ilişkin yeterlilikler, 3) Öğrencilerin öğrenmelerini izleme, değerlendirme ve kayıt tutma, 4) Kişisel özellikler, 5) Diğer mesleki özellikler, 6) Geleceğin (21. Yüzyılın) öğretmen özellikleridir. Araştırma sonuçlarından diğeri ise ilköğretim okullarında kullanılan öğretmen denetim formunda yer alan ve araştırmacı tarafından geliştirilen maddelerin kabul görmesidir.

Renkler (2005) “İlköğretim Denetmenlerinin İlköğretim Okullarında Öğrenme-Öğretme Süreçleri ve Yönetim Görevleriyle İlgili Etkililik Düzeyleri” başlıklı araştırmasını Kayseri ilinde tesadüfi örneklem yoluyla seçilen 41 ilköğretim denetmeni, 73 okul yöneticisi ve 354 öğretmenden oluşan örneklem ile yapmıştır. Bu çalışmada özetle şu bulgulara ulaşılmıştır:

- Denetmenlerin göstermesi gereken davranışların değerlendirilmesinde okul yöneticileri, çoğunlukla “orta” seçeneğinde, öğretmenler ise “az” seçeneğinde görüş bildirmişlerdir.
- İlköğretim denetmenleri, kendi değerlendirmelerinde en fazla “çok” seçeneğinde görüş belirtmişlerdir.
- Katılımcıların görüşlerine göre denetmenlerin yöneticilik boyutunda diğer boyutlara göre daha etkili oldukları söylenebilir.
- Denetmenlerin “rehberlik-eğitcilik” ve “araştırma-geliştirme” boyutlarındaki etkililiği ilköğretim okullarında görevli okul yöneticileri ve öğretmenlerin beklentisinden daha düşük düzeydedir.

T. Şahin (2005) “İlköğretim Düzeyinde Ders Denetimiyle İlgili Yeterlilikler Hakkında Denetmen ve Öğretmen Görüşleri” başlıklı araştırmasını, ilköğretim müfettişlerinin ders denetimiyle ilgili yeterliliklerini değerlendirmek amacıyla yapmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin görüşleri arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark görülürken, branş, kıdem ve öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir fark görülmemiştir.

S. Şahin’in (2005) yaptığı “İlköğretim Okulu Müdürlerinin Denetimdeki Rol ve Yeterlilikleri” başlıklı araştırmasında, ilköğretim okul müdürlerinin uygulamada gösterdikleri ile göstermeleri gereken rol ve yeterlilikleri belirlemek hedeflenmiştir. Araştırma verilerine göre öğretmenler ve müfettişler okul müdürlerinin denetimle ilgili düşük düzeyde rol ve yeterliliğe sahip olduklarını belirtirken, okul müdürleri denetimle ilgili yüksek düzeyde rol ve yeterliliğe sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Yavuz (2006), “İlköğretim Okulu Müdürlerinden Beklenen Roller ve Karşılama Düzeyleri” başlıklı araştırmasında ilköğretim okulu müdürlerinden beklenen roller ve karşılama düzeyleri karşılaştırmalı ilişkisel tarama modeline uygun olarak incelenmiştir. Araştırma sonuçlarından elde edilen bulgular özetle aşağıdaki gibidir:

- Okul müdürlerinden beklenen roller, tüm grup ve öğretmenlerde cinsiyet, müdürlerde branş, müfettişlerde ve müdürlerde görev yapılan coğrafi bölge, müfettişlerde; müdürlerin sınavla atanıp/ atanmaması ile ilgili görüşleri ve görev değişkenleri bakımından farklılaşmaktadır.

- Okul müdürlerinden beklenen rollerin karşılanma düzeyleri ise;tüm grupta; cinsiyet ve müdürlerin eğitim yönetimi alanında yüksek lisans yapıp/yapmamaları ile ilgili düşünceleri, tüm grup, müfettiş ve müdürlerde mesleki kıdem, tüm grup ve müfettişlerde branş ve müdürlerin sınavla atanıp/atanmaması ile ilgili görüşleri, tüm grup, müfettiş, müdür ve öğretmenlerde görev yapılan coğrafi bölge ve görev değişkenleri bakımından gruplar arasında farklılaşmaktadır.
- Müfettişlerin müdürlerden bekledikleri roller ile karşılanma düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Ateş (2007) “İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Denetim Sürecinden Beklentileri ve Bunların Gerçekleşme Düzeyleri” başlıklı araştırması Malatya ilinin merkez ilçesinde görev yapmakta olan öğretmenlerle yapılmıştır. Öğretmenlerin denetim sürecinden beklentileri ve bu beklentilerin ne düzeyde gerçekleştiğini belirlemeyi amaçlayan bu araştırmada araştırmacı tarafından geliştirilen ölçme aracı kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarından elde edilen bulgulardan bazıları aşağıdaki gibidir:

- Öğretmenler, denetmenlerin branşlarında uzman olmalarını, çevre koşullarını göz önüne almalarını, mesleki kaynakları temin etmelerini, denetim sonunda öğretmenlerle görüşlerini paylaşmalarını, sınıfa örnek dokümanlarla gelmelerini beklemektedirler. Ancak bu beklenti erkek öğretmenlere oranla kadın öğretmenlerde daha fazladır.
- Bu beklentilerin yanında öğretmenler müfettişlerin güven vermelerini, anlayışlı olmalarını, denetim sonunda kendi görüşlerinin de alınmasını, denetim sürecinin öğretme ve öğrenme sürecinin geliştirilmesinin esas alınmasını beklemektedirler. Bu beklentiler fen bilimleri alanındaki branş öğretmenlerine oranla sosyal bilimler ve teknik alandaki branş öğretmenlerinde daha fazladır.

Bakır (2007) “İlköğretim Okul Yöneticilerinin Değerlendirme Rollerine İlişkin Öğretmen Görüşleri” başlıklı araştırmasını okul yöneticilerinin devlet memuru sicil raporunda yer alan maddelere ilişkin değerlendirme becerilerinin yanında insancıl, teknik ve karar yeterliliklerine sahip olma durumlarına ilişkin öğretmen algılarını tespit etmek amacıyla yapmıştır. Araştırmada kadın öğretmenlerin, erkek öğretmenlere göre okul yöneticilerinin teknik, insancıl ve karar yeterliliklerinin daha fazla olduğunu düşünmektedirler. İkili karşılaştırmalar sonucunda mesleki kıdemi 1-4 yıl olan

öğretmenlerin yöneticilerinin yeterlilikleri konusunda diğer öğretmenlere göre daha olumsuz algıya sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Yıldırım (2007) “Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Ders Denetimine İlişkin Görüşleri” başlıklı araştırmasını öğretmenlerin cinsiyet, mesleki kıdem, öğrenim durumu ve geçirilen denetim sayısı değişkenlerine göre görüşlerini belirlemek amacıyla yapmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular aşağıdaki gibidir:

- Sosyal Bilgiler Öğretmenleri gerekli ders denetiminin uygulanması etkinliklerinin “kısmen” düzeyinde gerçekleştiğini düşünmektedirler. Öğretmenlerin bu görüşleri arasında cinsiyet, mesleki kıdem, öğrenim durumu ve geçirilen denetim sayısına göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.
- Sosyal Bilgiler Öğretmenleri ders denetimlerinde olması gereken rehberlik ve mesleki yardım etkinliklerinin “kısmen” gerçekleştiğini düşünmektedirler. Öğretmenlerin görüşleri arasında cinsiyet, mesleki kıdem, öğrenim durumu ve geçirilen denetim sayısına göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.
- Sosyal Bilgiler Öğretmenleri ders denetimlerinde denetçilerin göstermeleri gereken denetçi davranışlarının “kısmen” gerçekleştiğini düşünmektedirler. Öğretmenlerin bu görüşleri arasında cinsiyet, mesleki kıdem, öğrenim durumu ve geçirilen denetim sayısı değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.
- Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin olması gereken ders denetiminin uygulanması etkinlikleri, rehberlik ve mesleki yardım etkinlikleri ile denetçilerin davranışlarına ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Göktaş (2008) “İlköğretim Okulu Müdürlerinin ve İlköğretim Müfettişlerinin Ders Denetimine İlişkin Yeterliliklerinin Sınıf Öğretmenlerince Değerlendirilmesi” başlıklı çalışmasının amacı, ilköğretim okulu müdürleri ve ilköğretim müfettişlerinin ders denetimi yeterliliklerini sınıf öğretmenleri görüşlerine göre değerlendirmektir. Erkek öğretmenler, ilköğretim okullarında görevli okul müdürlerinin, “Dersliğin Eğitim-Öğretime Hazırlık Durumu”, “Eğitim, Öğretim ve Değerlendirme Durumu”, “Mesleki Gelişim”, “Yönetim İlişkileri” alt boyutlarına ilişkin yeterliliklerini kadın öğretmenlere göre daha fazla gerçekleştirdiklerini belirtmişlerdir.

İnal (2008) “İlköğretim Okullarında Yapılan Denetimlerde Müfettişlerin Tutum ve Davranışlarının Öğretmenler Tarafından Değerlendirilmesi” başlıklı çalışmasını ilköğretim müfettişlerinin denetimler sırasında gösterdikleri tutum ve davranışlarla ilgili öğretmenlerin görüşlerini belirlemek ve gerekli önerilerde bulunmak amacıyla yapmıştır. Araştırma sonucunda denetimlerde göstermesi gereken tutum ve davranışları ilköğretim müfettişlerinin nadiren gösterdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu nedenle, ilköğretim müfettişlerinin; hizmet içi eğitimlerle yetiştirilmesi gerektiği önerilmektedir.

Başol ve Kaya (2009) tarafından yapılan “İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Performanslarının Okul Yöneticileri Tarafından Değerlendirilmesi Üzerine Görüşleri” başlıklı çalışmanın amacı, okul yöneticileri tarafından gerçekleştirilen varolan değerlendirmeye ilişkin öğretmenlerin görüşlerini ortaya koymak ve değerlendirme sisteminin geliştirilmesi yönünde öneriler sunmaktır. Yapılan araştırma sonucunda elde edilen bulgular özetle aşağıdaki gibidir:

- Öğretmenlerin, okul müdürlerince değerlendirilmesi uygulamasında birçok olumsuzluk gördükleri ve endişe taşıdıkları görülmektedir. Okul müdürlerinin öğretmenleri değerlendirirken objektif olmaması, kişisel görüşlerini, siyasi fikirlerini, mezhebini, kılık kıyafetini, arkadaşlık derecesini ve bunun gibi değerlendirilmemesi gereken faktörleri sicil notlarına yansıtması en çok belirtilen noktalardır.

- Öğretmenlere en iyi nasıl değerlendirilebilecekleri sorulduğunda, öğretmenlerin en çok önerdikleri modelin çoklu değerlendirmeler olduğu görülmüştür. Çoklu değerlendirme de bazı öğretmenler müfettişlerin yer alması gerektiğini belirtirken, bazıları sadece veli ve öğrenci görüşünün gerekliliğini ifade etmiştir.
- Öğretmenlerin okul müdürleri tarafından sicil notu verilmesi uygulamasından hoşnut olmadıkları ve okul müdürü tarafından değerlendirilmeyi müfettiş tarafından değerlendirilmeye tercih ettikleri görülmüştür.

Dağlı ve Akyıldız (2009) “İlköğretim Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre İlköğretim Denetmenlerinin Etik Davranışları” başlıklı çalışmada amaç, ilköğretim denetmenlerinin ders denetimi esnasında gösterdikleri etik davranışlara ilişkin ilköğretim okullarında görevli öğretmenlerin görüşlerini belirlemektir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulardan bazıları şöyledir:

- İlköğretim denetmenlerinin etik davranışlarına ilişkin ilköğretim öğretmenlerinin görüşleri arasında cinsiyet, eğitim düzeyi ve kademe değişkenlerine göre anlamlı fark görülmemiştir.
- Genel olarak, denetmenlerin etik davranışlarına ilişkin araştırmaya katılan öğretmenlerin ortak görüşleri “orta derecede katılıyorum” düzeyindedir. Bu durum, denetmenlerin etik ilkelere uymada istenilen düzeyde davranış sergilemediklerini göstermektedir.

Demir (2009) “İlköğretim Müfettişlerinin Ders Teftişlerinin Öğretmenler Tarafından Değerlendirilmesi” başlıklı çalışmasını ilköğretim müfettişlerinin teftiş görevlerini ne derece yerine getirebildiklerini öğretmen görüşlerine göre tespit etmek; öğretmenlerin bu hizmetlerden ne kadar yararlanabildiklerini belirlemek amacıyla yapmıştır. Araştırma sonucunda müfettişlerin tutumları hakkındaki öğretmen algılarının olumluluk derecesi “katılıyorum” seviyesinde olduğu tespit edilmiştir. Müfettişlerin yeterliliğinin olumluluk derecesi öğretmenlere göre “katılıyorum” ile “çok az katılıyorum” arasındadır.

Rehber (2009) “Sınıf Öğretmenlerinin Öğretmen Yeterlikleri Açısından Müfettişlerden Rehberlik Beklentileri” başlıklı çalışmada sınıf öğretmenlerinin müfettişlerden öğretmen yeterliklerine ilişkin beklentileri ile ilgili görüşleri dikkate alınmıştır.

Araştırmanın bulgularına göre aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir :

- Sınıf öğretmenlerinin müfettişlerden, öğrencilerin gelişim özelliklerine uygun bireysel farklılıkların dikkate alınması ve öğrencilerin gelişim özelliklerine uygun etkinlikler sunma konusunda beklentilerinin olduğu sonucuna varılmıştır.
- Sınıf öğretmenlerinin müfettişlerden öğrenciye değer verme ve değer verdiğini gösterme konusunda beklentilerinin olduğu tespit edilmiştir.
- Sınıf öğretmenlerinin demokratik eğitim oluşturmada müfettişlerden, örnek davranışlar sergilemeleri, demokrasiyi hayata geçirmede rehberlik beklentilerinin olduğu saptanmıştır. Sınıf öğretmenlerinin eğitim hakkı konusunda kendilerinin bilgilendirilmesinde müfettişlerden rehberlik beklentilerinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Sınıf öğretmenlerinin bireysel farklılıklar ile ilgili bilgilerini güncellemek amacıyla müfettişlerden seminer ve konferans beklentilerinin olduğu anlaşılmıştır.

- Sınıf öğretmenlerinin müfettişlerden, öğrencilerin ilgilerini, dikkatlerini çekme ve onları güdülemede uygun yöntem, teknik; araç, gereç konusunda beklentilerinin olduğu anlaşılmıştır.
- Sınıf öğretmenleri ölçme ve değerlendirmede eksikliklerinin olduğu görüşündedir. Müfettişlerden bu konuya ilişkin rehberlik beklemektedirler.
- Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre müfettişlerden öğrencilerdeki gelecek kaygısını azaltmaları için öğretmenlere mesleki rehberlik yapılması ve öğrencilere yönelik seminerler verilmesi konusunda beklentilerinin olduğu sonucuna varılmıştır.

Topçu (2010) “Devlet ve Özel İlköğretim Okullarında Yöneticilerin Öğretimin Denetimi Görevlerini Yerine Getirme Biçimleri” başlıklı çalışmasında yöneticiler ile öğretmenlerin bu konudaki düşüncelerini, ders içi ve ders dışı denetimin okul yöneticileri tarafından nasıl gerçekleştirdiğini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırmadan elde edilen bulgular özetle aşağıdaki gibidir:

- Araştırmaya katılan tüm yöneticiler, denetimi bir gereklilik olarak görmekte ve fakat mevcut denetim uygulamalarının amaca uygun olarak yapılmadığını düşünmektedirler.
- Devlet okulunda denetim ve değerlendirmeye ilişkin dokümanlar bakımından ağırlıklı olarak yasal form ve belgelerin doldurulması yeterli görülmektedir. Özel okulda ise öğretimin değerlendirilmesi yapılırken ek çalışma ve değerlendirme dosyaları ile ilave formların kullanıldığı görülmektedir.
- Her iki okul türü yöneticileri de amaçlara ve programa vurgu yapmaktadır. Yöneticilerin etkili ve doğru bir değerlendirme yapabilmenin ön koşullarından olan bütünselliğe ve sürekliliğe önem verdikleri anlaşılmaktadır.
- Branş öğretmenlerinin kendi yöneticilerini, branşlarıyla ilgili konularda yetersiz görmektedirler. Ancak mesleğin uygulanması, sınıf yönetimi, öğrencilerle ilişkiler konularında yöneticileri daha yeterli bulduklarını belirtmişlerdir.
- Öğretmenler, denetim işlevinin yöneticiler veya müfettişler tarafından yapılabileceğini ama süreklilik ve etkililik açısından, yöneticilerin de denetim görevlerini yapmaları gerektiğine inanmaktadırlar.

Bayraktutan (2011) “İlköğretim Okul Müdürlerinin Denetim Rollerini” başlıklı çalışmasını ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin bir denetmen olarak okul yöneticilerini nasıl algıladıkları ile okul müdürlerinin kendi denetim becerilerini nasıl algıladıkları arasındaki ilişkiyi saptamak ve bu ilişkinin müdür ve öğretmenlerin kişisel ve mesleki özelliklerinden etkilenip etkilenmediğini araştırmak amacıyla yapmıştır. Araştırma sonucunda aşağıdaki bilgilere ulaşılmıştır:

- Müdürlerin kendi denetim becerilerine ilişkin algıları “iyi” düzeyinde; öğretmenlerin müdürlerin denetim becerilerine ilişkin algıları “biraz” düzeyindedir.
- Kadın ve erkek öğretmenler müdürlerinin denetimdeki rol ve yeterlikleri aynı düzeyde gösterdiklerini belirtmişlerdir.
- Öğretmenlerinin ve müdürlerin, müdürlerinin denetim rolünü yerine getirme düzeyine ilişkin algılarının branşlarından ve okulun ekonomik düzeyinden etkilenmediği sonucuna ulaşılmıştır.
- Müdürlerin, kendi denetim rolünü yerine getirme düzeyine ilişkin algılarının mezun oldukları fakülteden etkilenmediği, öğretmenlerin algılarının ise mezun oldukları fakülteden etkilendiği bulunmuştur.
- Müdürlerin, kendi denetim rollerini yerine getirme düzeyine ilişkin algılarının hizmet süresinden etkilenmediği, öğretmenlerin algılarının ise hizmet süresinden etkilendiği sonucuna ulaşılmıştır.

Kızılkant (2011) “İlköğretim Okullarında Yapılan Denetim Etkinliklerinin Öğretmenlerin Mesleki Gelişimleri Üzerine Katkısı” başlıklı çalışmasını ilköğretim okullarında yapılan denetim etkinliklerinin öğretmenlerin mesleki gelişimleri üzerine ne derecede katkısı olduğunun ortaya çıkması amacıyla yapmıştır. Araştırma sonucunda genç öğretmenlerin konuya ilişkin algılarının, kendilerinden daha yaşlı olan öğretmenlerden daha olumsuz yönde olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Sınıf öğretmenlerinin; denetim etkinliklerinin kendilerinin mesleki gelişimine katkısı konusundaki görüşleri, branş öğretmenlerinden anlamlı düzeyde daha düşüktür.

Eroğul (2012) “Eğitim Müfettişlerince Yapılan Ders Denetimlerinin Sınıf Öğretmenleri Tarafından Değerlendirilmesi” başlıklı çalışması Denizli ilindeki ilköğretim okullarında çalışan sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre eğitim müfettişlerinin ders

denetim yeterliliklerinin ve öğretmene ilişkin tutumlarının belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular aşağıdaki gibidir:

- “Eğitim müfettişlerinin ders denetiminde öğretmene ilişkin tutumları” boyutunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin uygulanan ölçekteki görüşleri “katılıyorum” seviyesinde bulunmuştur.
- Eğitim müfettişlerinin ders denetiminde öğretmene ilişkin tutumları konusunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin arasında mesleki kıdem değişkenine göre farklılıklar bulunmuştur.
- 10-19 yıl ve 20-29 yıl arası olan öğretmenlerin kıdem açısından eğitim müfettişlerinin tutumlarına katılma düzeylerinin 0-9 yıl arasındakilere oranla daha yüksek olduğu bulunmuştur.
- “Eğitim müfettişlerinin Ders Denetim Yeterlilikleri” boyutunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin uygulanan ölçekteki görüşleri “katılıyorum” seviyesinde bulunmuştur.
- Eğitim müfettişlerinin ders denetim yeterlilikleri konusunda ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşleri arasında cinsiyet, yaş, mesleki kıdem, en son mezun olduğu okul ve son üç yıllık teftiş puanı ortalaması değişkenlerine göre anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Uçar (2012) “İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Sınıflarındaki Denetim Uygulamalarına İlişkin Görüşleri” başlıklı çalışmasını Diyarbakır il merkezinde görev yapan on beş öğretmenin görüşlerini alarak yapmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular özetle şöyledir: Öğretmenler, denetim yapılırken denetmenlerin okulun içinde bulunduğu şartları dikkate aldıklarını ifade etmişlerdir. Fakat denetmenlerin genellikle denetimin amacını kendileriyle önceden paylaşmadıklarını, denetimlerin işlerine olan motivasyonlarına ve mesleki gelişimlerine katkı sağlamadığını, demokratik liderlik davranışı göstermediklerini, rehberlik ve denetim için ayrılan sürenin yetersiz olduğunu, denetim sonunda yapılan değerlendirmelerde objektif kriterlerin dikkate alınmadığını, denetim uygulamalarında; programın yetiştirilememesi, zaman yetersizliği, sınıfların kalabalık olması, denetmenlerin tutumu, denetmenlerin rehberliğe gitmeden denetime gitmeleri ve denetim sürecinin yapısı gibi sorunlar yaşandığını belirtmişlerdir.

Aslanargun ve Göksoy (2013) “Öğretmen Denetimini Kim Yapmalıdır?” başlıklı araştırmasında eğitim denetmenleri ve okul müdürü bağlamında öğretmen denetimine ilişkin öğretmenlerin görüşlerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular şöyledir: Genel olarak eğitim denetmenlerinin uygulamaları öğretmenlerce olumlu bulunmamaktadır. Mevcut denetim anlayışına göre objektiflik kaygısı taşımalarına karşın öğretmenlerin tercih ettiği müdür değerlendirmesi, süreç ve performansın değerlendirilerek daha yakından izlenmesi açılarından tercih edilmektedir. Okul müdürlerinin denetim yapmasının gerekçeleri arasında denetleyecekleri öğretmenleri denetmenlerden daha iyi tanınması, öğretmenlerin yaptıkları her türlü etkinlikten haberdar olması, öğretmenlerin geliştirilmesi gereken yönlerini bilmesi, öğretmenlerin sadece ders saatlerindeki değil ders dışı zamanlardaki etkinliklerinden haberdar olması da araştırmanın önemli sonuçlarındandır.

Kazak (2013) “Ders Denetimindeki Uygulama Farklılıklarına İlişkin Öğretmen Görüşleri” başlıklı çalışmada denetmenlerin ders denetiminde uygulama farklılıkları ile ilgili öğretmenlerin görüşlerini belirlemeyi amaçlamıştır. Bu amaçla yapılan bu çalışmada öğretmenlerin görüşleri olumlu ve olumsuz iki başlık altında toplanmıştır. Olumlu görüşlere göre, uygulama farklılıklarının öğretmenin monotonlaşmasını önlediği, öğretmenin her yönüyle donanımlı olmasını sağladığı, gelişime katkı sağladığı, her alanda hazır olmayı sağladığı, kişisel gelişim açısından fayda sağladığı yönündedir. Genel olarak katılımcılar denetimin mesleki gelişimi sağlayıcı rolüne vurgu yapmışlardır.

Ders denetimindeki uygulama farklılıklarının olumsuz yanlarına ilişkin öğretmen görüşleri ise dört başlık altında toplanmıştır. Bu başlıklar; “keyfilik ve kişisellik”, “ikilem sonucu kendi bildiğini okuma- uygulama”, “istikrarsız denetim politikaları”, “duyuşsal olumsuzlukların kaynağı” olarak tespit edilmiştir. Genel olarak ders denetimindeki uygulama farklılıklarının olumsuz yanlarına ilişkin algılarının, olumlu yanlarına ilişkin algılardan daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Fıncıoğulları Bige'nin (2014) “İlkokul Müdürlerinin Ders Denetimi ile İlgili Öğretmen Görüşleri” başlıklı çalışmasının amacı, ilkokullarda görev yapan öğretmenlerin ders denetimi ile ilgili görüşlerini belirlemektir. Yapılan bu araştırma sonucunda aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır:

- İlkokul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili öğretmen görüşleri ölçeğinin alt boyutlarına ilişkin öğretmen görüşleri üç boyutta da “olumlu” düzeydedir.

- Öğretmenlerin görüşleri arasında üç boyutta da meslekteki toplam hizmet yıllarına göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.
- Öğretmenlerin görüşleri arasında üç boyutta da cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.
- Öğretmenlerin görüşleri arasında üç boyutta da en son mezun oldukları eğitim kurumuna göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.
- İlkokul müdürlerinin branşlarına göre öğretmen görüşleri arasında “planlama” boyutunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. İlkokul müdürlerinin branşlarına göre öğretmen görüşleri arasında “sınıf yönetimi ve iletişimi”, “sınıf içi etkinlikler ve öğrenciyi yönlendirme” boyutlarında anlamlı farklılık bulunmuştur.
- Okul müdürlerinin ders denetimleri için bir dönemde ayırdıkları süreye göre, denetledikleri öğretmenlerin görüşleri arasında üç boyutta da anlamlı bir farklılık bulunmuştur.
- Öğretmenlerin ders denetimlerinden beklentileri önem sırasına göre; “rehberlik, dönüt, materyal eksiklerinin tamamlanması, mesleki eksiklerin belirlenmesi, ödül-takdir ve eğitimin niteliğinin artması” olarak sıralanmıştır.

Şanlı, Altun ve Tan (2015) tarafından yapılan “Okul Müdürlerinin Denetmenlik Görevlerindeki Yeterlilik Düzeylerinin Değerlendirilmesi” başlıklı çalışmada okul müdürlerinin görüşleri ışığında okul müdürlerinin denetleme görevleri için yeterliliği, denetmenlik görevlerini yerine getirmede tarafsız ve objektif olarak davranıp davranmayacakları, okul müdürlüğü görevine atanma şekli gibi konularda değerlendirilmeler yapmak amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda okul müdürlerinin ders denetimi yapabilmeleri için yeterince mevzuat bilgisine ve denetmenlik yapabilmeleri için yeterli bilgi birikimine sahip olmadıkları ortaya çıkmıştır. Bunun yanında öğretmenler, kendi okul müdürlerinin onları denetlemelerini etik olarak uygun bulmayarak ders denetiminin okul dışından ve tarafsız kişiler tarafından yapılmasını gerekliliğini dile getirmişlerdir.

Yurt içinde yapılan çalışmalar analiz edilecek olursa şu sonuçlara ulaşılabilir:

Algün (1998) ile Büyükaşlan’ın (1998) çalışmasında öğretmenlerin ders denetimi etkinliklerinde yüksek beklenti içerisinde oldukları görülmüştür.

Memişoğlu'nun (2001) araştırması ile Yavuz' un (1995) çalışmasında, ilköğretimdeki denetim etkinliklerinde çağdaş denetim ilkelerinin uygulanmadığı sonucuna varılmıştır. Akış (1999), çalışmasında da denetmenlerin çağdaş denetmen rollerini düşük düzeyde sergiledikleri görülmektedir. Memişoğlu'nun (2001) çalışmasına göre çağdaş denetim uygulamaları konusunda da öğretmen, yönetici ve müfettişlerin görüşleri arasında istenen düzeyde bir görüş birliği olmadığı söylenebilir.

Akış (1999), Ergin (2003), Renkler (2005) ve Sağlam'ın (2002) araştırmasında öğretmen beklentilerine göre denetmenlerin rehberlik ve yardım görevlerini yeteri kadar yapamadıkları sonucuna varılmıştır.

Yılmaz'ın (1998) araştırması öğretmen ve denetmenlerin görüşlerine dayalı olarak yapılırken Sarpkaya'nın (2004) çalışması ilköğretim denetmenleri ile yapılmıştır. Yıldırım'ın (2007) araştırması diğer araştırmalardan farklı olarak sadece sosyal bilgiler öğretmenlerinin ders denetimine ilişkin görüşleri alınarak yapılmıştır.

Başol ve Kaya (2009) çalışması ile Şanlı, Altun ve Çetin'in (2015) çalışmasında okul müdürlerinin denetleme görevinde yeteri kadar objektif olamayacakları yönünde öğretmenlerin endişelerinin olduğu görülmektedir. Başol ve Kaya (2009)'ın çalışmasında öğretmenler çoklu değerlendirme yapılmasını önerirken Şanlı, Altun ve Çetin (2015)' in çalışmasında öğretmenler ders denetiminin okul dışından ve tarafsız kişiler tarafından yapılması gerektiğini dile getirmişlerdir.

Aslanargun ve Göksoy'un (2013) araştırmasında da öğretmenler okul müdürünün ders denetimi yapması konusunda objektiflik yönünde kaygısı taşımalarına karşın yine de öğretmenler müdür değerlendirmesini tercih etmektedirler. Başol ve Kaya (2009) tarafından yapılan çalışmada da öğretmenlerin okul müdürü tarafından değerlendirilmeyi müfettiş tarafından değerlendirilmeye tercih ettikleri görülmüştür. Ekleme'nin (2001) araştırmasındaki bir diğer sonuç da öğretmenlerin okul müdürlerini müfettişlere oranla daha yüksek düzeyde yeterli bulmalarındır. Topçu'nun (2010) çalışmasında öğretmenler, denetim işlevinin yöneticiler veya müfettişler tarafından yapılabileceğini ama süreklilik ve etkililik açısından, yöneticilerin de denetim görevlerini yapmaları gerektiğine inanmaktadırlar.

Fıncıoğulları Bige (2014) araştırmasında ilkokullarda görev yapan öğretmenler üzerinde çalışılırken eldeki araştırma ortaokullarda görev yapan öğretmenleri kapsamaktadır. Bu araştırmada 2012 yılında uygulamaya koyulan ders denetiminin

müdürlere devredilmesinin olumlu ve olumsuz yanları ortaya koyularak önerilerde bulunulmuştur. Mevcut denetim sisteminin çağdaş denetim ilkelerine ne derece uyduğu ve bunun öğrenciler üzerindeki etkisi araştırılacaktır. Bu amaçla örneklem seçiminde Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sınavı verilerinden hareketle ortaokullardaki ders denetiminin öğrenci başarısı üzerindeki etkisi araştırılmıştır.

Yurtiçinde yapılan çalışmalar özetlenecek olursa ders denetimi ile ilgili yapılan araştırmalarda, öğretmenlerin yanında müdür ve denetmen görüşlerine de yer verildiği görülmektedir. Bunun yanında denetmenlerin rolleri, karşılaştıkları sorunlar, öğretmenlerin beklentileri, onların mesleki gelişimine katkısının da incelendiği araştırmalar da yapılmıştır. Ayrıca eldeki araştırmada olduğu gibi ders denetimi ile ilgili okul müdürlerinin yeterliliklerinin araştırıldığı çalışmalar da yapılmıştır. Bu durum alanyazınında, ders denetimi ile ilgili oldukça fazla araştırma yapıldığını göstermektedir.

2.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Bu bölümde ders denetimi alanında yurt dışında yapılan çalışmalar yer almaktadır:

Atkins (1996) tarafından yapılan “Öğretmen Değerlendirme Sürecine İlişkin Öğretmen Görüşleri” başlıklı araştırmada elde edilen bulgulardan bazıları aşağıdaki gibidir:

- Öğretmenlerin %95’i değerlendirmelerin öğretimin geliştirilmesi amacıyla yapılması gerektiğini düşünmektedir.
- Öğretmenlerin %75’i değerlendirmelerin öğrenci başarısının kontrolünü içermesini beklemektedir.
- Öğretmenlerin %93’üne göre değerlendirmelerde sınıf yönetim becerileri kontrol edilmelidir. Öğretmenlerin % 79’una göre değerlendirmeler yetersiz öğretmenleri elemelidir.
- Öğretmenlerin büyük çoğunluğu geri dönütlerin olumlu ve pozitif olmasını beklemektedirler.
- Öğretmenlerin tamamı katılmadıkları olumsuz yorumları açıklamalarına fırsat verilmesini beklemektedirler.
- Öğretmenlerin %95’i okul müdürlerinin eğitimli, farklı öğretim metotlarında tecrübeli ve kendilerine model olabilecek kapasitede olmalarını beklemektedir.

- Okul müdürlerinin ve öğretmenlerin büyük çoğunluğu kaliteli öğretim uygulamalarını dikkate alan standartların olması gerektiğini düşünmektedirler.

Spaulding (1997) tarafından yapılan “Life in Schools: a qualitative study of teacher perspectives on the politics of principals: ineffective leadership behaviors and their consequences upon teacher thinking and behavior” başlıklı çalışma Amerika’nın beş eyaletindeki yirmialtı şehirde görev yapan seksen öğretmen ile yapılmıştır. Sınıftaki varolan ortamı anlamak, özellikle müdür ve öğretmenler arasındaki ilişki ile ilgili bilgi almak amaçlanmıştır. Yapılan araştırmada öğretmenlerin görüşlerine göre etkisiz okul müdürlerinin ortak özellikleri aşağıdaki gibidir:

- Karar vermede çalışanların görüşlerini dikkate almama
- Pozitif destek eksikliği
- Çalışanlara eşit davranmama
- Çalışanlardan beklentilerin yeterince açık olmaması
- Güç gösterisi yapma
- Zayıf yönetim
- Tutarsız vücut dili
- İletişim becerilerinde eksiklik
- Katı kurallara sahip olma, esnek olmama
- Organizasyon becerilerindeki eksiklik

Stebbins (2002) tarafından yapılan “The public school principal: Elements for successfully surviving and thriving in the system” başlıklı çalışma okul sisteminde başarılı olabilmek için okul müdürlerinden beklenen ortak beceriler, değerler ve prensipler gibi unsurları belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmadan elde edilen verilere göre okul müdürlerinden beklenen roller, on bir başlık altında toplanmıştır. Bunlar: güvenilirlik, destekleme, liderlik ve karar verme becerisi, dengeyi sağlama, bilgili olma ve sınırları belirleme, çocukları sevme ve anlayabilme, kararlı politikalar izleyebilme, öğretmenlerin içinde olma, mesleki beceriler, kişisel özellikler ve öğrenmeyi süreklilik haline getirmedir.

Glanz, Shulman, Sullivan (2007) tarafından yapılan “ Impact of Instructional Supervision on Student Achievement: Can We Make The Connection?” başlıklı araştırmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

Verimli okullarda denetim nasıl olmalıdır?

- Öğrencilerin başarısı için etkili öğretmen davranışları geliştirmek amacıyla denetçilerin davranışları nasıl olmalıdır?
- Başarılı denetimin öğrenci başarısı üzerindeki etkisi nedir?
- Diğer okullardaki denetim uygulamaları bize nasıl bilgi verebilir?

Araştırmada müdürlere eğitimle alakalı olmayan bir çok görev verildiği, bu görevleri sürekli ve etkili olarak yapmaları için yeterli zamanlarının olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Öğretmenler ise denetimin genellikle formalite icabı yapıldığını belirtmişlerdir.

Kutsyuruba (2009), “Getting off on the Right Foot: Guiding Beginning Teachers with Supervision and Professional Development” başlıklı çalışmasını mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin yetiştirilmesi için gerekli olan ideal denetimin nasıl olması gerektiğini belirlemek amacıyla yapmıştır. Nitel ve nicel yöntemin birlikte kullanıldığı bu araştırmada, Kanada’da görev yapan 22 öğretmen ile Ukrayna’da görev yapan 26 öğretmen ile çalışılmıştır. Bu çalışmada göreve yeni başlayan öğretmenler, mesleki gelişimleri açısından denetimlerin yararlı olduğunu görmüşlerdir. Bu öğretmenler, sınıf performansı hakkında daha fazla geri bildirim almak istedikleri için daha sık denetlenmek istemişlerdir. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin denetim uygulamalarında karar alma ve planlama süreçlerine aktif olarak katılmaları önemli bulunmuştur. Öğretim denetimi ve mesleki gelişim ile deneyimsiz öğretmenlerin rehberliğinin, Kanadalı ve Ukrayna okullarında bir öncelik olması gerektiğini doğrulanmıştır.

Minnear-Peplinski (2009) tarafından yapılan “‘Principals’ and Teachers’ Perceptions Of Teacher Supervision” başlıklı çalışmada aşağıdaki iki amaç belirlenmiştir. Bunlar:

- Ülkedeki okullarda hangi profesyonel ve bürokratik yaklaşımların ne derecede uygulandığını belirlemek
- Öğretmen denetiminde kullanılan öğretimsel denetim, mesleki gelişim ve değerlendirme öğelerinin yaygınlığını betimlemektir.

Araştırmada denetim yapılırken çoğunlukla öğretimsel denetim ve mesleki gelişim metodlarının kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Range, Scherz ve Holt (2011), “Supervision and Evaluation: The Wyoming Perspective” başlıklı araştırma yapmışlardır. Bu araştırmanın amacı, Wyoming’de görev yapan müdürlerin, öğretmenleri denetleme ve değerlendirme rolü hakkındaki algı ve davranışlarını değerlendirmektir. Bu araştırma 143 okul müdürü ile nicel yöntem kullanılarak çalışılmıştır. Araştırma sonucunda müdürlerin, denetim davranışlarını değerlendirme davranışlarından daha sık kullandıklarını ortaya çıkmıştır. Ayrıca müdürler, denetim için yeterli zamanlarının olmayışından ve öğretmenlerin değişime karşı isteksizliği oluşundan yakındıklarını belirtmişlerdir. Bu bulgulara ek olarak müdürler, gelişimsel denetim ile ilgili olarak deneyimsiz öğretmenleri, deneyimli öğretmenlere oranla daha fazla denetlediklerini söylemişlerdir. Fakat öğretmenlerin denetlemede kullanılan yöntemler hakkında pek bilgi sahibi olmadıklarını belirtmişlerdir.

Veloo, Komuji ve Khalid’in (2013), “The Effects Of Clinical Supervision On The Teaching Performance Of Secondary School Teachers” başlıklı araştırması klinik denetimin ortaokul öğretmenlerinin öğretim performansına etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Bu araştırma 11’i erkek, 22’si kadın olmak üzere 33 öğretmeni kapsamaktadır. Araştırmanın sonuçlarına göre klinik denetim, okuldaki öğretmenlerin sınıftaki öğretim performanslarının eksikliklerini ve avantajlarını bulmasına yardımcı olmaktadır. Klinik denetim, ayrıca öğretmenleri geliştirmeye ve öğrencilerin anlayışlarını arttırmak için öğrenmeye yardımcı olur.

Yurt dışında yapılan çalışmalar analiz edilecek olursa şu sonuçlara ulaşılabılır: Veloo, Komuji ve Khalid’in (2013) araştırmaları sonucunda ortaya çıkan klinik denetimin yararları, ilgili alanyazınla örtüşmektedir. Glanz, Shulman, Sullivan’ın (2007) yaptıkları araştırma ile Range, Scherz ve Holt’un (2011) yaptıkları araştırmada elde edilen ortak bulgular; müdürlere oldukça fazla görev verilmesi onların denetime yeterli vakit ayıramamalarına sebep olmaktadır. Kutsyuruba’nın (2009) yaptığı çalışmada öğretmenler daha fazla geri bildirim almak istediklerini belirtirken, Atkins’in (1996) çalışmasında öğretmenlerin çoğu olumlu geribildirim almak istediklerini belirtmişlerdir. Spaulding’in (1997) araştırması eldeki araştırmadaki öğretmen beklentileriyle uyuşmaktadır. Araştırmada etkisiz okul müdürlerinin çalışanlara eşit davranmadıkları görülürken yaptığımız araştırmada da öğretmenler müdürlerin adaletli olmasını beklemektedirler. Atkins (1996)

tarafından yapılan çalışmada da öğretmenlerin büyük çoğunluğu sınıf yönetim becerilerinin kontrol edilmesini beklemektedir. Ulaşılan bu sonuç yapılan araştırmadaki öğretmen beklentilerini destekler niteliktedir.

Gerek yurt içinde gerek yurt dışında yapılan çalışmalar incelendiğinde ders denetimi ile ilgili oldukça fazla çalışma yapıldığı görülmüştür. Yapılan araştırmanın da alan yazına yeni bir boyut kazandıracak bir çalışma olması beklenmektedir.

3. BÖLÜM

3. YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın modeli, evreni, örnekleme, veri toplama aracı ile verilerin toplanması ve analizlerinde uygulanan istatistik tekniklere ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Ortaokul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili öğretmen görüşlerinin belirlemesini amaçlayan bu araştırmanın modeli; “betimsel tarama” modelidir. Bu araştırma ile öğretmenlerin ortaokul müdürlerinin ders denetimine ilişkin algıları, öğretmenlere uygulanan ölçekle öğretmen değerlendirmelerine göre betimlenmeye çalışılmıştır.

3.2. Evren

Araştırmanın hedef evrenini 2016-2017 eğitim öğretim yılında Aydın ili Efeler ilçesinde çalışan ortaokul öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın yapıldığı 2016-2017 eğitim öğretim yılında Efeler ilçesi Milli Eğitim Müdürlüğü’nden alınan verilere göre ilçe sınırları içerisinde 31 ortaokul bulunmaktadır. Bu okulların tamamına ulaşmanın zorlukları (maddi, zaman vb. gibi) nedeniyle araştırmanın çalışma evrenini oluşturmak için Efeler ilçesinde bulunan 17 merkez ortaokulda görevli öğretmenler ile yürütülmüştür.

Araştırmanın yürütüldüğü Efeler ilçesindeki okullar ve bu okullarda görev yapmakta olan öğretmen sayı ve oranları tablo 3.1.’de verilmiştir

Tablo 3.1. Araştırma Kapsamında Bulunan Ortaokullar ve Bu Okullarda Görev Yapmakta Olan Öğretmen Sayı ve Oranları

Okulun Adı	Frekans (f)	Yüzde (%)
1.Avukat Cevat Aldemir Ortaokulu	29	3.72
2.Gazipaşa Ortaokulu	127	16.28
3.Hacı Celal Oto Ortaokulu	28	3.59
4.Hacı Lutfiye Atay Ortaokulu	60	7.69
5.Şehit Savcı Mehmet Selim Kiraz İmam Hatip Ortaokulu	25	3.21
6.Mustafa Kiriş Ortaokulu	82	10.51
7. 75.Yıl Vali Muharrem Göktaoğlu Ortaokulu	40	5.13
8.Efeler İmam Hatip Ortaokulu	24	3.08
9.Nahit Menteşe Ortaokulu	38	4.87
10.Efeler Ortaokulu	82	10.51

Tablo 3.1. Araştırma Kapsamında Bulunan Ortaokullar ve Bu Okullarda Görev Yapmakta Olan Öğretmen Sayı ve Oranları (devamı)

Okulun Adı	Frekans (f)	Yüzde (%)
11.Doktor Fevzi Mürüvvet Uğuroğlu Ortaokulu	98	12.56
12.Ahmet Şerife Sanlı Ortaokulu	43	5.51
13.Abdullah Gül Ortaokulu	9	1.15
14.Zafer Ortaokulu	24	3.08
15.Ilıcabaşı Ortaokulu	6	0.77
16.Osman Yozgatlı Ortaokulu	42	5.38
17.Mehmet Akif Ersoy Ortaokulu	23	2.95
Toplam	780	100

Tablo 3.1’de görüldüğü gibi araştırmanın çalışma evrenini; 2016-2017 öğretim yılında Aydın ili Efeler ilçesinde bulunan 17 ortaokulda görevli, 780 öğretmen oluşturmaktadır.

3.3. Örneklem

Araştırmada örneklem seçiminde “tabakalı örnekleme” yolu kullanılmıştır. Tabakalı örnekleme yönteminde, evrenin alt gruplarındaki eleman sayıları belirlenerek bunların evrenin tümündeki eleman sayısına oranı hesaplanarak örnekleme temsil edilmeleri sağlanır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2015).

Örneklem seçiminde Örneklem Büyüklükleri Tablosundan yararlanılmış ve araştırmanın 780 öğretmenden oluşan hedef evreni $\alpha = .05$ anlamlılık ve % 5 hoşgörü düzeyinde 258 öğretmenin temsil edebileceği varsayılmıştır (Ural ve Kılıç, 2011: 49). Ancak verilerin toplanma aşamasında karşılaşılabilecek sorunlar ve toplanan ölçeklerdeki kayıp veriler nedeni ile örneklemin % 25 fazlası alınarak 322 öğretmenden oluşturulmasına karar verilmiştir.

Örneklem seçiminin ikinci aşamasında, Aydın Milli Eğitim Müdürlüğü’nden 2015-2016 eğitim öğretim yılında Aydın ilindeki ortaokulların TEOG (Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş) başarı sıralamalarına ilişkin istatistiki bilgiler alınmıştır. Bu istatistiki bilgiler gizli kalması koşuluyla alındığı için tezde paylaşılamayacaktır. Alınan bu verilere göre okulların ağırlıklı TEOG puanları hesaplanmıştır. 416-368 puan aralığında olan okullar başarılı olarak kabul edilirken 362-295 puan aralığındaki okullar orta başarılı, 294-196 puan aralığındaki okullar düşük başarılı olarak nitelendirilmiştir. Böylelikle okullar başarılı, orta başarılı ve düşük başarılı olmak üzere üç tabakaya ayrılmıştır. Başarılı okullarda 420, orta başarılı okullarda 196 ve düşük başarılı okullarda görev yapan 164

öğretmenin; toplamda 780 olan öğretmen sayısı içindeki oranı hesaplanarak araştırma örnekleminde elde edilen oranda temsil edilmesi sağlanmıştır.

Örneğin; araştırma evreni kapsamında başarılı okullarda görevli öğretmen sayısı 420'dir. Başarılı okulların evrendeki toplam okullar içindeki oranı yaklaşık 0,54 olarak hesaplanmıştır ($420/780=0,538=\%54$). Buna göre araştırma kapsamında ölçek uygulanacak toplam öğretmenin %54'ünün başarılı okullardan alınmasına karar verilmiş ve böylece araştırma örneklemine alınacak öğretmenlerin 173'ü başarılı okullardan seçilmiştir ($322 \times 0,54=173,23$). Bu oranlama her bir tabaka için ayrı ayrı hesaplanmış ve Çizelge 3.2'de verilmiştir.

Tablo 3.2. Okulların başarı sıralamasına göre örnekleme alınan öğretmen sayıları

Okulların Başarı Seviyesi	Okullardaki Öğretmen Sayıları frekans (f)
Başarılı	173
Orta Başarılı	81
Düşük Başarılı	68
Toplam	322

Toplamda 17 okulda 322 öğretmene ölçekler verilmiş ancak ölçeklerin 301'i geri dönmüştür. Ancak ölçeklerin incelenmesi sırasında 8 öğretmenin ölçekleri gelişigüzel doldurduğu tespit edilmiş ve bu nedenle 8 ölçek değerlendirmeye alınmamıştır. 10 ölçek ise normalliğin oluşmasını engellediği için atılmıştır. Sonuçta toplam 283 öğretmen ölçeği değerlendirilmiştir. Böylece araştırmanın örneklemini 283 öğretmenden oluşturmuştur. Çalışmaya katılan öğretmenlerin ve müdürlerin kişisel özellikleri ile diğer değişkenler aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 3.3. Öğretmenlerin Meslekteki Hizmet Yılına Göre Dağılımı

Meslekteki Toplam Hizmet Yılı Aralığı	f	%
1-8	34	12,1
9-16	103	36,7
17-24	103	36,7
25-32	24	8,5
33 ve üstü	17	6,0
Toplam	281	100,0

Tablo 3.3.'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmenlerin 34'ünün (%12,1) meslekteki toplam hizmet yılları 1 ile 8 yıl arasında değişmektedir. 103'ünün (%36,7) meslekteki toplam hizmet yılları 9-16 yıl ile 17-24 yılları arasındadır. 24'ünün (%8,5) meslekteki hizmet yılları 25 ile 32 yıl arasında, 17'sinin (% 6) meslekteki toplam hizmet yılları 33 yıl ve üstündedir.

Tablo 3.4. Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	f	%
Kadın	161	56,9
Erkek	122	43,1
Toplam	283	100,0

Tablo 3.4.'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmenlerin 161'i (%56,9) kadın, 122'si (%43,1) erkek öğretmendir.

Tablo 3.5. Öğretmenlerin Branşa Göre Dağılımı

Branş	F	%
Sayısal Dersleri	90	32,0
Sözel Dersleri	149	53,0
Beceri Dersleri	42	14,9
Toplam	281	100,0

Matematik, fen bilimleri ve bilişim dersleri sayısal dersler başlığı altında; Türkçe, İngilizce, sosyal, din kültürü ve rehberlik dersleri sözel dersler başlığı altında; müzik, görsel sanatlar, teknoloji tasarım ve beden eğitimi dersleri beceri dersleri başlığı altında ele alınmıştır. Buna göre 281 öğretmenden 90'ı (%32) sayısal dersler, 149' u (%53) sözel dersler, 42'si (%14,9) beceri dersleri branşındadır.

Tablo 3.6. Okulların Başarı Durumuna Göre Dağılımı

Başarı Sırası	F	%
Yüksek Başarılı	6	35,3
Orta Başarılı	5	29,4
Düşük Başarılı	6	35,3
Toplam	17	100,0

Bu çalışmada 2015-2016 Eğitim Öğretim Yılındaki TEOG (Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş) sınavı sonucunda Efeler ilçesindeki 17 okulun 6'sı (%35,3) yüksek başarılı, 5'i (%29,4) orta başarılı ve 6'sı (%35,3) düşük başarılıdır.

Tablo 3.7. Okul Müdürlerinin Branşa Göre Dağılımı

Branş	F	%
Matematik	50	17,7
Türkçe	77	27,2
Beden Eğitimi	92	32,5
Sosyal Bilgiler	23	8,1
Din Kültürü	19	6,7
Fen Bilimleri	22	7,8
Toplam	283	100,0

Araştırmanın yapıldığı ortaokullardaki müdürlerinin 50'si (% 17,7) matematik, 77'si (% 27,2) Türkçe, 92'si (% 32,5) beden eğitimi, 23'ü (% 8,1) sosyal bilgiler, 19'u (6,7) din kültürü ve 22'si (7,8) fen bilimleri branşındadır.

Tablo 3.8. Öğretmenlerin Mezuniyetine Göre Dağılımı

Okul Türü	f	%
Öğretmen Yetiştiren Okullar	224	79,2
Diğer	59	20,8
Toplam	283	100,0

Araştırmaya katılan 283 öğretmenden 224'ü (%79,2) öğretmen yetiştiren okullardan, 59'u (%20,8) diğer okullardan mezun olmuştur.

Tablo 3.9. Öğretmenlerin Denetim Alanında Yüksek lisans Eğitimi Aldıklarının Dağılımı

Yüksek Lisans Eğitimi	f	%
Alanlar	11	3,9
Almayanlar	272	96,1
Toplam	283	100,0

Araştırmaya katılan 283 öğretmenden 11'i (%96,1) denetim alanında yüksek lisans eğitimi almışken 272'si (3,9) bu eğitimi almamıştır. Öğretmenlerin eğitim durumları arasında nicel olarak büyük bir fark vardır. Bu durumda boyutlar arasında görüş farklılıklarına bakmak istatistiksel olarak anlamlı olmayacağı için denetim alanında yüksek lisans eğitimi alma değişkenine göre öğretmenlerin görüşleri arasındaki ilişkiye bakılmamıştır.

Tablo 3.10. Öğretmenlerin Denetim Alanında Dışında Yüksek Lisans Eğitimi Aldıklarının Dağılımı

Yüksek Lisans Eğitimi	F	%
Alanlar	20	7,1
Almayanlar	263	92,9
Toplam	283	100,0

Araştırmaya katılan 283 öğretmenden 20'si (%7,1) denetim alanı dışında yüksek lisans eğitimi almışken 263'ü (92,9) bu eğitimi almamıştır.

Tablo 3.11. Ders Denetimi İçin Ayrılan Sürenin Dağılımı

Süre	F	%
40 dk ve altı	134	53,8
41-80 dk	91	36,5
81 dk ve üstü	24	9,6
Toplam	249	100,0

Araştırmaya katılan 249 öğretmenden 134'ü (%53,8) okullarında ders denetimi için 0-40 dk. süre ayrıldığını, 91'i (%36,5) 41-80 dk. süre ayrıldığını, 24'ü (%9,6) 81 dk. ve üstü süre ayrıldığını belirtmişlerdir.

Tablo 3.12. Denetim İçin Ayrılan Sürenin Yeterliliğinin Dağılımı

Süre	F	%
Yeterli	182	78,4
Yetersiz	50	21,6
Toplam	232	100,0

Araştırmaya katılan 232 öğretmenden 182'si (%78,4) okullarında denetim için ayrılan sürenin yeterli olduğunu düşünürken 50'si (%21,6) yetersiz olduğunu düşünmektedir.

Tablo 3.13. Ders Denetimi İçin Ne Kadar Süre Ayrılması Gerektiğinin Dağılımı

Süre	F	%
40 dk ve altı	24	29,6
41-80 dk	30	37,0
81 dk ve üstü	27	33,3
Toplam	81	100,0

Araştırmaya katılan 81 öğretmenden 24'ü (%29,6) denetim için 0-40 dk. ayrılması gerektiğini düşünürken 30'u (%37) 41-80 dk., 27'si ise (%33,3) 81 dk ve üstü süre ayrılması gerektiğini düşünmektedir.

3.4. Veri Toplama Aracı

Araştırmada verileri toplamak için Fırıncioğulları Bige ve Yengin Sarpkaya (2015) tarafından oluşturulan ve faktör analizi yapılarak 32 madde ile son halini almış olan "Ortaokul Müdürlerinin Ders Denetimleri İle İlgili Öğretmen Görüşleri Ölçeği" kullanılmıştır.

Araştırmacılar tarafından faktör analizi yapılarak ölçeğin geçerliliği test edilmiştir. Yapılan faktör analizi sonucunda ölçeğin üç boyutlu olduğu görülmüştür. Bu ölçekte araştırmacılar; öğretmenlerin denetim hakkındaki görüşlerini ortaya çıkarmak için denetimi farklı üç alt boyutta; (1) planlama, (2) sınıf yönetimi ve iletişimi, (3) sınıf içi etkinlikler ve öğrenciyi yönlendirme olarak ele almışlardır (Fırıncioğulları Bige ve Yengin Sarpkaya, 2015).

Planlama boyutu 6 maddeden, sınıf yönetimi ve iletişimi boyutu 12 maddeden ve sınıf içi etkinlikler ve öğrenciyi yönlendirme boyutu 14 maddeden oluşmaktadır. Öğretmenler bu maddelere; 1: Tamamen Katılıyorum, 2: Katılıyorum, 3: Biraz Katılıyorum, 4: Katılmıyorum, 5: Hiç katılmıyorum anlamına gelen beşli Likert tipi ölçek üzerinden cevap vermişlerdir.

Ölçeğin Cronbach's α (alpha) değerleri; planlama için .93; sınıf yönetimi ve iletişimi için .96 ve sınıf içi etkinlikler ve öğrenciyi yönlendirme için ise .97 olarak bulunmuştur. (Fıncıoğulları Bige, 2014). Veri toplama aracında her üç boyut için madde analizi yapılarak güvenilirlik katsayısı hesaplanmıştır. Planlama boyutunda Cronbach-alpha katsayısı .92, sınıf yönetimi ve iletişimi boyutunda .96 ve sınıf içi etkinlikler ve öğrenciyi yönlendirme boyutunda .94 olarak belirlenmiştir. Yapılan güvenilirlik testi sonucunda ölçeğin Cronbach-alpha katsayısı .96 olarak hesaplanmıştır.

Fıncıoğulları Bige'nin (2014) geliştirdiği bu ölçekte her alt boyutun puanına göre bir değerlendirme yapılmaktadır. 1, 2, 4, 6, 7, 8. maddeler planlama alt boyutu altında; 11,12, 14, 17, 19, 21, 24, 26, 27, 29, 30, 32. maddeler sınıf yönetimi ve iletişimi alt boyutu altında ; 3, 5, 9, 10, 13, 15, 16, 18, 20, 22, 23, 25, 28, 31. maddeler sınıf içi etkinlikler ve öğrenciyi yönlendirme alt boyutunu ölçen maddelerdir.

Ölçek hesaplamasında 1, 2, 4, 6, 7, 8, 11, 12, 14, 17, 19, 21, 24, 26, 27, 29, 30, 32 nolu maddeler ters çevrilmektedirler (Ek 4). Bu alt ölçeklerden elde edilen düşük puanlar düşük denetim düzeyini, yüksek puanlar yüksek denetim düzeyi anlamına gelmektedir. Her bir ölçekten alınabilecek en düşük puan 1 iken, en yüksek puan 5'tir.

3.5. Verilerin Toplanması

Okullarda uygulanacak ölçekler için Aydın Valiliği'nden gerekli izinler alınmıştır. Ölçekler Aydın ilinin Efeler ilçesindeki 17 ortaokulda görev yapan araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden öğretmenler ile yapılmıştır. Bazı okullardan aynı gün ölçekler toplanırken bazılarında bir kaç gün sonra tekrar gidilerek toplanmıştır.

Sosyoekonomik düzeyi yüksek çevrelerde bulunan okullardaki öğretmenlerin araştırmalara karşı ilgisiz ve duyarsız oldukları görülmüştür. Aksine sosyoekonomik düzeyi düşük çevrelerdeki okulların öğretmenlerinin araştırmalar karşı daha duyarlı oldukları görülmüştür. Bu durumda veri toplama sürecinde bazı okullara tekrar tekrar gidilmek

zorunda kalınmıştır. Tez aşamasında en çok zorlanılan ve en uzun süre harcanan kısmın bu bölüm olduğu söylenilebilir. Ayrıca ölçek maddelerinin okul müdürüyle alakalı olmasının, araştırma sonuçlarının objektifliğini etkileyebileceği düşünülebilir. Çünkü bazı öğretmenlerin, araştırmanın ders denetimi ile alakalı olduğunu öğrendikten sonra ölçeği cevaplamaktan vazgeçtikleri görülmüştür.

Araştırmaya duyarlı ve gönüllü olarak katılan öğretmenlerin yanısıra, 8 öğretmen ölçek formunu gelişigüzel bir şekilde doldurmuştur. 3 öğretmenin ölçek maddelerinin tamamına katılıyorum düzeyinde, 3 öğretmenin ise tamamına katılmıyorum düzeyinde cevapladıkları görülmüştür. 2 öğretmenin ölçek maddelerinin birkaçını cevapladıktan sonra ölçeği yarım bıraktıkları tamamlamadıkları görülmüştür. Bu ölçekler SPSS programına dahil edilmeden atılmıştır. 10 öğretmenin doldurduğu 116, 130, 163, 193, 198, 148, 111, 247, 137, 136 nolu ölçekler ise normalliğin oluşmasını engellediği için atılmıştır. Bu sebeple 18 ölçek çalışmadan çıkarılmış, çalışma 283 öğretmenin verdiği yanıtlar ile yürütülmüştür.

Aydın ilinin Efeler ilçesi başarı yönünden Türkiye’de iyi dereceye sahip ilçelerden olmasına rağmen öğretmenlerin araştırmalara karşı ilgisiz olmaları olumsuz bir durumdur. Araştırmayı destekleyen ve veri toplanmasına yardımcı olan öğretmen ve yöneticilerin olması, ayrıca yüksek lisans yapmış öğretmenlerin daha duyarlı olmaları karşılaşılan olumlu durumlardandır.

3.6. Verilerin Analizi

Bu araştırmada toplanan verilerin çözümlenmesinde SPSS 23 (Statistical Package Program for Social Sciences) paket programı kullanılmıştır. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediğinin belirlenmesi için normallik testleri yapılmıştır. Verilerin normal dağılım gösterdikleri tespit edilmiştir. Araştırmada, verilerin analizine ilişkin uygun tekniğe karar verilmesi aşamasında ilk olarak verilerin normal dağılım gösterip göstermediği çarpıklık ve basıklık katsayıları ile karşılaştırılmıştır. Huck, (2008) çarpıklık değerlerinin -1 ile +1 arasında; basıklık değerlerinin +2 ile -2 arasında olabileceğini (Aktaran Seçer, 2013) ve Büyüköztürk (2015) çarpıklık ve sivrilik katsayılarının standart hatasına bölünmesi ile elde edilen z-istatistiğinin -1,96/+1,96 arasında olması normal dağılımı gösterdiğini ileri sürmektedir. Bu bağlamda araştırmada çarpıklık ve sivrilik değerleri -1 ile +1 arasında çıkmıştır.

Çarpıklık basıklık katsayılarının alanyazındaki genel kabul gören değerlerin arasında olması, Q-Q grafiklerinde aşırı sapmalar görülmemesi ve ortanca, tepe değer ve aritmetik ortalama değerlerinin birbirinden çok farklı olmaması da eldeki araştırmanın verilerinin dağılımının normalliğini desteklemektedir. Ayrıca, gruplara ilişkin varyansların eşit olup olmadığı Levene testi ile saptanmıştır. Levene testi sonucunda $p > .05$ değeri çıkması durumunda varyansların eşit olduğu ; $p < .05$ değeri çıkması durumunda da varyansların eşit olmadığı kabul edilmiştir. Varyanslar eşit olduğunda, t testi ile ilgili değerlerin yer aldığı üst sütündeki değerler kullanılmıştır (Bayram, 2009: 95).

Araştırmada verilerin istatistiksel analizi bağımsız değişkenlerin, bağımlı değişken üzerindeki etkisini ortaya koyacak şekilde ele alınmıştır. Araştırma kapsamında kullanılan ölçeğin birinci bölümündeki kişisel özelliklere ilişkin verilerde frekans ve yüzdelik dağılımlar gibi betimsel istatistikler kullanılmış, elde edilen sonuçlar tablo haline getirilerek bulgular bölümünde verilmiştir. Ders denetimlerinin yapılması konusunda aritmetik ortalamaya göre yapılan değerlendirmede ölçüt alınan aralıklar ve anlamları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 3.14. Ders Denetimlerinin Yapılması Konusunda Aritmetik Ortalamaya Göre Yapılan Değerlendirmede Ölçüt Alınan Aralıklar

Aralık	Ölçekteki Durumlara Ne Derece Katıldıkları
1,00-1,79	Hiç Katılmıyorum
1,80-2,59	Katılmıyorum
2,60-3,39	Biraz Katılıyorum
3,40-4,19	Katılıyorum
4,20-5,00	Tamamen Katılıyorum

Tablo 3.14'te görüldüğü gibi ders denetimlerinin yapılması konusundaki değerlendirmede, 5 aralık ölçüt alınmıştır. 1,00-1,79 aralığı hiç katılmıyorum, 1,80-2,59 aralığı katılmıyorum, 2,60-3,39 aralığı biraz katılıyorum olarak yorumlanmıştır. 3,40-4,19 aralığı katılıyorum, 4,20-5,00 aralığı tamamen katılıyorum şeklinde yorumlanmıştır.

Ortaokul müdürlerinin ders denetimine ilişkin öğretmen görüşlerinin düzeyi; ortalama ve standart sapma ile; ders denetimine ilişkin görüşlerinin bağımsız değişkenlere (yaş, cinsiyet, hizmet süresi, eğitim durumu, brans, denetim için ayrılan süre) göre anlamlı farklılaşma gösterip göstermediği parametrik fark testleri (t-testi, ANOVA) ile sınıanmıştır. Öğretmenlerin eğitim yönetimi denetimi dışında yüksek lisans yapıp yapmamalarına göre anlamlı farklılaşma gösterip göstermediği, gruplardaki denek sayısı arasında çok büyük fark olduğu için parametrik olmayan Many Whitley U testi ile sınıanmıştır. ANOVA'da ortaya

ıkan farkta, farkın hangi gruplardan kaynaklandığı anlamak amacıyla çoklu karşılaştırma testlerinden Scheffe ve Tamhane's T2 testi ile sınanmıştır. Varyansların eşit olmadığı durumda Tamhane's T2 testi kullanılırken, varyansların eşit olduğu durumlarda Scheffe testi kullanılmıştır. Elde edilen istatistiklerin anlamlılığı .05 düzeyinde test edilmiştir.

4. BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmaya katılan ortaokullarda görevli öğretmenlerden “Ortaokul Müdürlerinin Ders Denetimleri ile İlgili Görüşleri Ölçeği” ile toplanan veriler ve bu verilerden elde edilen bulgular ve yorumlar yer almaktadır. Alt problemlere ilişkin bulgular üç ana başlıkta verilmiştir.

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular: Ortaokul Müdürlerinin Ders Denetimleri İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin Alt Boyutlarına İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın birinci alt probleminde “ortaokul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili olarak; planlama, sınıf yönetimi ve iletişimi ile sınıf içi etkinlikler ve öğrenciyi yönlendirme alt boyutlarında öğretmenlerin görüşleri nelerdir?” sorusu sorulmuştur. Tablo 4.1’de bu soruyu yanıtlamak için yapılan betimsel analizlerin sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.1. Ortaokul Müdürlerinin Ders Denetimleri İle İlgili Öğretmen Görüşleri Ölçeğinin Alt Boyutlarına İlişkin Bulgular

Boyut	$\bar{x}$	Ss	Seçenek
Planlama	3,63	,95	Katılıyorum
Sınıf Yönetimi ve İletişimi	3,69	,90	Katılıyorum
Sınıf İçi Etkinlikler ve Yönlendirme	3,54	,81	Katılıyorum

Tablo 4.1’e göre, öğretmenlerin okul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili görüşlerinin ortalaması üç boyutta da “katılıyorum” derecesindedir. Tablo 4.2, Tablo 4.3 ve Tablo 4.4 ‘te her bir boyutun maddelerine ait öğretmen görüşleri ortalamaları ve bu ortalamalara ait görüşlerinin katılım düzeyleri verilmiştir.

Bu bulgudan hareketle, ortaokul müdürlerinin planlama, sınıf yönetimi ve iletişimi ile sınıf içi etkinlikler ve öğrenciyi yönlendirme boyutlarında “Ortaokul Müdürlerinin Ders Denetimleri ile İlgili Öğretmen Görüşleri Ölçeği” nde bulunan maddeleri dikkate alarak ders denetimlerini gerçekleştirdikleri sonucuna ulaşılmaktadır. Aslanargun ve Göksoy (2013), Başol ve Kaya (2009), Topçu’nun (2010) araştırmalarında da öğretmenler, ders denetiminin okul müdürü tarafından yapılmasını tercih etmektedirler. Bu durum müdürün okulda daha

uzun süre bulunmasından kaynaklanabilir. Böylelikle öğretmenler, müdürün kendilerini her açıdan değerlendirebileceğini düşünüyor olabilirler.

4.1.1. Planlama Alt Boyutundaki Maddelere İlişkin Bulgu ve Yorumlar

“Ortaokul Müdürlerinin Ders Denetimleri İle İlgili Öğretmen Görüşleri” ölçeğinin planlama alt boyutunu ölçen maddeler: 1, 2, 4, 6, 7, 8. maddelerdir. Planlama alt boyutuna ilişkin öğretmen görüşlerinin ortalamaları ve katılım düzeyleri tablo 4.2’de verilmiştir.

Tablo 4.2. Planlama Alt Boyutundaki Maddelere İlişkin Bulgular

Madde No	Madde İçeriği	$\bar{x}$	Seçenek
S1	Okul müdürüm zamanı etkin kullanacak şekilde dersi planlayıp planlamadığımı denetler.	3,79	Katılıyorum
S2	Okul müdürüm ders planını öğrenciyi merkeze alan bir şekilde hazırlayıp hazırlamadığımı denetler.	3,72	Katılıyorum
S4	Okul müdürüm ders planında amaç ve kazanımları belirtip belirtmediğimi denetler.	3,83	Katılıyorum
S6	Okul müdürüm ders planında amaca uygun yöntem ve teknikleri belirtip belirtmediğimi denetler.	3,68	Katılıyorum
S7	Okul müdürüm ders planında kullanacağım kaynak ve materyalleri belirtip belirtmediğimi denetler.	3,59	Katılıyorum
S8	Okul müdürüm ders planında vereceğim ödevleri yazıp yazmadığımı denetler.	3,17	Biraz Katılıyorum
Ortalama		3,63	Katılıyorum

Tablo 4.2’ye göre okul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili öğretmen görüşleri ölçeğinin planlama boyutundaki maddelerine ilişkin öğretmen görüşleri “katılıyorum” ve “biraz katılıyorum” düzeyindedir.

Planlama boyutunda en düşük ortalamaya ($\bar{x}=3,17$) sahip madde “okul müdürüm ders planında vereceğim ödevleri yazıp yazmadığımı denetler” maddesidir. Planlama boyutunda en yüksek ortalamaya sahip maddenin ortalaması $\bar{x}=3,83$ olarak bulunmuştur. Öğretmenler’ Okul müdürüm ders planında amaç ve kazanımları belirtip belirtmediğimi denetler maddesine “katılıyorum” düzeyinde yanıt vermişlerdir.

Okul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili öğretmenlerin görüşlerine göre, okul müdürleri planlama boyutunda; en çok ders planlarında amaç ve kazanımların belirtilmesini denetlerken, en az öğretmenlerin planlarında verecekleri ödevleri yazıp yazmadıklarını denetlemektedirler. Buradan müdürlerin ders planlarında amaç ve kazanımları, öğrencilere verilecek olan ödevlerden daha çok önemsedikleri sonucuna varılabilir.

Kartal'ın (1997) yaptığı araştırmada denetimde, derse hazırlık ve planlama çalışmalarının “orta” düzeyde gerçekleştirildiği sonucuna ulaşılmıştır. Özbaş'ın (2002) çalışmasında “plan, program ve öğretim uygulamasının denetimi” boyutlarıyla ilgili olan maddelerin “orta” düzeyde gerçekleştiği görülmüştür. Eldeki çalışmada da planlama boyutundaki maddelerin denetlenmesi ile ilgili öğretmen görüşleri genellikle “katılıyorum” düzeyindedir.

4.1.2. Sınıf Yönetimi ve İletişimi Alt Boyutundaki Maddelere İlişkin Bulgu ve Yorumlar

“Ortaokul Müdürlerinin Ders Denetimleri İle İlgili Öğretmen Görüşleri” ölçeğinin sınıf yönetimi ve iletişimi alt boyutunu ölçen maddeler: 11,12, 14, 17, 19, 21, 24, 26, 27, 29, 30, 32. maddelerdir. Sınıf yönetimi ve iletişimi alt boyutuna ilişkin öğretmen görüşlerinin ortalamaları ve katılım düzeyleri tablo 4.3'te verilmiştir.

Tablo 4.3. Sınıf Yönetimi ve İletişimi Alt Boyutundaki Maddelere İlişkin Bulgular

Madde No	Madde İçeriği	$\bar{x}$	Seçenek
S11	Okul müdürüm öğrencilere isimleriyle hitap edip etmediğimi denetler.	3,39	Biraz Katılıyorum
S12	Okul müdürüm öğrenciler, sorulara farklı cevaplar verdiği olumlu tepki verip vermediğimi denetler.	3,61	Katılıyorum
S14	Okul müdürüm konuşmalarında ve davranışlarımda saygı öğelerine yer verip vermediğimi denetler.	3,83	Katılıyorum
S17	Okul müdürüm, öğrencilerin okul ve sınıf kurallarına uymaları için doğru stratejiler kullanıp kullanmadığımı denetler.	3,73	Katılıyorum
S19	Okul müdürüm özel alana ilişkin kuram, ilke ve kavramları öğrencilerin anlayacağı biçimde aktarıp aktarmadığımı denetler.	3,54	Katılıyorum
S21	Okul müdürüm öğrencilerin dikkatini çekerek onları motive edip etmediğimi denetler.	3,78	Katılıyorum
S24	Okul müdürüm farklı düzeydeki öğrencilerin öğrenme çabalarını cesaretlendirip cesaretlendirmedığimi denetler.	3,70	Katılıyorum
S26	Okul müdürüm öğrencilere anında dönüt ve düzeltme verip vermediğimi denetler.	3,57	Katılıyorum
S27	Okul müdürüm öğretim sürecinde ses tonumu, jest ve mimiklerimi etkili bir şekilde kullanıp kullanmadığımı denetler.	3,73	Katılıyorum
S29	Okul müdürüm sınıf içi çalışmalarda, toplumsal ve mesleki etik değerlere uygun davranıp davranmadığımı denetler.	3,81	Katılıyorum
S30	Okul müdürüm Türkçeyi dil kurallarına uygun ve anlaşılabilir bir biçimde kullanıp kullanmadığımı denetler.	3,75	Katılıyorum
S32	Okul müdürüm öğretme-öğrenme sürecinde zamanı etkin kullanıp kullanmadığımı denetler.	3,81	Katılıyorum
Ortalama		3,69	Katılıyorum

Sınıf yönetimi ve iletişimi boyutunda en düşük ortalamaya ($\bar{x}=3,39$) sahip madde “okul müdürüm öğrencilere isimleriyle hitap edip etmediğimi denetler” maddesidir. Sınıf yönetimi ve iletişimi boyutunda en yüksek ortalamaya sahip madde, ortalaması $\bar{x}=3,83$ olarak “okul müdürüm konuşmalarım ve davranışlarım saygı öğelerine yer verip vermediğimi denetler” maddesine aittir. Buradan öğretmenlerin görüşlerine göre, okul müdürlerinin ders denetimlerinde saygı öğelerine daha çok önem verdikleri söylenebilir.

4.1.3. Sınıf İçi Etkinlikler ve Öğrenciyi Yönlendirme Alt Boyutundaki Maddelere İlişkin Bulgu ve Yorumlar

“Ortaokul Müdürlerinin Ders Denetimleri İle İlgili Öğretmen Görüşleri” ölçeğinin sınıf içi etkinlikler ve öğrenciyi yönlendirme alt boyutunu ölçen maddeler: 3, 5, 9, 10, 13, 15, 16, 18, 20, 22, 23, 25, 28, 31. maddelerdir. Sınıf içi etkinlikler ve öğrenciyi yönlendirme alt boyutuna ilişkin öğretmen görüşlerinin ortalamaları ve katılım düzeyleri tablo 4.4’te verilmiştir.

Tablo 4.4. Sınıf İçi Etkinlikler ve Öğrenciyi Yönlendirme Alt Boyutundaki Maddelere İlişkin Bulgular

Madde No	Madde İçeriği	$\bar{x}$	Seçenek
S3	Okul müdürüm ders planı hazırlarken bireysel farklılıkları dikkate alıp almadığımı denetlemez.	3,22	Biraz Katılıyorum
S5	Okul müdürüm ders planında amaca uygun etkinlikler planlayıp planlamadığımı denetlemez.	3,60	Katılıyorum
S9	Okul müdürüm öğrenmeyi kolaylaştırmak için uygun materyal, kaynak ve etkinlik seçmede öğrencilerin özelliklerini dikkate alıp almadığımı denetlemez.	3,43	Katılıyorum
S10	Okul müdürüm bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeleri derse yansıtıp yansıtmadığımı denetlemez.	3,56	Katılıyorum
S13	Okul müdürüm öğrencinin kendini ifade edebileceği fırsatlar sunup sunmadığımı denetlemez.	3,49	Katılıyorum
S15	Okul müdürüm öğrencilerin ders içi ve ders dışı zamanlarını etkili kullanmaları için yönlendirmeler yapıp yapmadığımı denetlemez.	3,56	Katılıyorum
S16	Okul müdürüm tüm öğrencilerin planlı ve amaçlı çalışmalarını sağlayıp sağlamadığımı denetlemez.	3,60	Katılıyorum
S18	Okul müdürüm özel alanda gerekli olan öğrenme yollarını öğrencilere kazandırıp kazandırmadığımı denetlemez.	3,60	Katılıyorum
S20	Okul müdürüm özel alan öğretim programlarına ilişkin gelişmeleri derslerime yansıtıp yansıtmadığımı (felsefe, kuram, yaklaşım...) denetlemez.	3,60	Katılıyorum
S22	Okul müdürüm konunun anlaşılması için önkoşul bilgi, beceri ve/veya değerlere öğrencilerin ne kadar sahip olduklarını yoklayıp yoklamadığımı denetlemez.	3,61	Katılıyorum
S23	Okul müdürüm derste işlenen konuyu daha önceki konularla ilişkilendirip ilişkilendirmediğimi denetlemez.	3,54	Katılıyorum

Tablo 4.4. Sınıf İçi Etkinlikler ve Öğrenciyi Yönlendirme Alt Boyutundaki Maddelere İlişkin Bulgular (devamı)

Madde No	Madde İçeriği	$\bar{x}$	Seçenek
S25	Okul müdürüm üst düzey düşünme becerilerini teşvik eden sorgulama tekniklerini kullanıp kullanmadığımı denetlemez.	3,53	Katılıyorum
S28	Okul müdürüm öğrencilerin öğrendiklerini yaşamları ile ilişkilendirecek fırsatlar yaratıp yaratmadığımı denetlemez.	3,59	Katılıyorum
S31	Okul müdürüm teknoloji okuryazarı olup olmadığını denetlemez.	3,57	Katılıyorum
Ortalama		3,54	Katılıyorum

Sınıf içi etkinlikler ve öğrenciyi yönlendirme boyutunda en düşük ortalamaya sahip olan “okul müdürüm ders planı hazırlarken bireysel farklılıkları dikkate alıp almadığımı denetlemez” maddesinin ortalaması $\bar{x}=3,22$ olarak bulunmuştur. Bu maddeye ilişkin öğretmenlerin görüşleri “katılıyorum düzeyindedir. Öğretmen görüşlerine göre sınıf içi etkinlikler ve öğrenciyi yönlendirme boyutundaki madde $\bar{x}=3,61$ ortalama ile en yüksek ortalamaya sahiptir. Öğretmenler bu maddelere “katılıyorum” düzeyinde yanıt vermişlerdir.

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular: Öğretmenlerin Demografik Özelliklerine ve Diğer Değişkenlere Göre Ortaokul Müdürlerinin Ders Denetimi İle İlgili Görüşlerine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın ikinci alt probleminde “ortaokul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili öğretmen görüşleri ölçeğinin; planlama, sınıf yönetimi ve iletişimi ile sınıf içi etkinlikler ve öğrenciyi yönlendirme alt boyutlarında öğretmen görüşleri onların meslekteki toplam hizmet yıllarına, cinsiyetlerine, en son mezun oldukları eğitim kurumuna, okul müdürlerinin branşına ve okul müdürlerinin ders denetimleri için bir dönemde ayırdığı süreye göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” sorusu sorulmuştur. Bu soruyu yanıtlamak için yapılan analizlerin sonuçlarına ilişkin bulgu ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

4.2.1. Alt Boyutlar ile Öğretmenlerin Meslekteki Toplam Hizmet Yılına İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Öğretmenlerinin meslekteki toplam hizmet yılına göre, ortaokul müdürlerinin ders denetimiyle ilgili görüşleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Bu analize ilişkin bulgular tablo 4.5.’te verilmiştir.

Tablo 4.5. Alt Boyutlar ile Öğretmenlerin Meslekteki Toplam Hizmet Yıllarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Boyut	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Planlama	Gruplar Arası	4,663	4	1,166	1,31	,268	-
	Grup İçi	246,602	276	,893			
	Toplam	251,265	280				
Sınıf Yönetimi ve İletişimi	Gruplar Arası	2,200	4	,550	0,68	,609	-
	Grup İçi	224,710	276	,814			
	Toplam	226,910	280				
Sınıf İçi Etkinlikler ve Öğrenciyi Yönlendirme	Gruplar Arası	6,207	4	1,552	2,38	,052	-
	Grup İçi	179,611	276	,651			
	Toplam	185,818	280				

1: 8 yıl ve altı; 2: 9-16 yıl; 3: 17-24 yıl; 4: 25-32 yıl 5: 33 yıl ve üstü

Tablo 4.5.'te görüldüğü gibi meslekteki toplam hizmet yılları 5 gruba ayrılmıştır. Bunlar: 1: 1-8 yıl; 2: 9-16 yıl; 3: 17-24 yıl; 4: 25-32 yıl 5: 33 yıl ve üstü şeklindedir. Tablo 4.13.'e göre ölçeğin üç boyutunda da meslekteki toplam hizmet yılına göre öğretmen görüşleri arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Planlama boyutunda [$F_{(4-276)} = 1,31, p > 0,05$]; sınıf yönetimi ve iletişimi boyutunda [$F_{(4-276)} = 0,68, p > 0,05$]; sınıf içi etkinlikler ve öğrenciyi yönlendirme boyutunda [$F_{(4-276)} = 2,38, p > 0,05$] olarak bulunmuştur. Bu durumda öğretmenlerin meslekteki toplam hizmet yılı değişse bile okul müdürlerinin ders denetimleri konusundaki görüşleri değişmediği sonucuna ulaşılabilir. Bu bulgudan hareketle okul müdürlerinin farklı hizmet yıllarındaki öğretmenleri benzer şekilde denetledikleri sonucuna ulaşılabilir. Bige'nin (2014) araştırmasında da üç boyutta da meslekteki toplam hizmet yıllarına göre öğretmen görüşlerinde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Range, Scherz ve Holt'un (2011) araştırmasında da eldeki araştırmaya göre farklı bir sonuç ortaya çıkmıştır. Gelişimsel denetim ile ilgili olarak okul müdürlerinin deneyimsiz öğretmenleri, deneyimli öğretmenlere oranla daha fazla denetledikleri bulgusuna ulaşılmıştır. Bu farklılığın, araştırmanın farklı ülkelerde yapılmasından kaynaklandığı söylenebilir.

4.2.2. Alt Boyutlar ile Öğretmenlerin Cinsiyetine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Cinsiyete göre ortaokul müdürlerinin denetime ilişkin öğretmen görüşleri anlamlı bir farklılık göstermekte midir? Sorusuna cevap bulabilmek için yapılan t testi sonuçları tablo 4.6’da verilmiştir.

Tablo 4.6. Alt Boyutlar ile Öğretmenlerin Cinsiyetine İlişkin t-Testi Sonuçları

Boyut	Cinsiyet	f	$\bar{x}$	Ss	Sd	t	p
Planlama	Kadın	161	3,511	,965	281	-2,45	0,02
	Erkek	122	3,788	,903			
Sınıf Yönetimi ve İletişimi	Kadın	161	3,590	,904	281	-2,07	0,04
	Erkek	122	3,813	,883			
Sınıf İçi Etkinlikler ve Öğrenciyi Yönlendirme	Kadın	161	3,531	,783	281	-0,12	0,90
	Erkek	122	3,543	,851			

*p< .05

Tablo 4.6’ya göre ortaokul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili öğretmen görüşleri; sınıf içi etkinlikler ve öğrenciyi yönlendirme boyutunda cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($t_{(281)} = -0,12$; $p > 0,05$). Planlama boyutunda öğretmenlerin görüşleri cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermektedir ($t_{(281)} = -2,45$; $p < 0,05$). Test sonucu hesaplanan etki büyüklüğü $d = -0,29$, planlama boyutunda farkın oldukça küçük olduğunu göstermektedir. Sınıf yönetimi ve iletişimi boyutunda öğretmenlerin cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermektedir ($t_{(281)} = -2,07$; $p < 0,05$). Test sonucu hesaplanan etki büyüklüğü $d = -0,25$, sınıf yönetimi ve iletişimi boyutunda farkın oldukça küçük olduğunu göstermektedir. Bu durumda ders denetimine ilişkin planlama ile sınıf yönetimi ve iletişimi boyutlarında kadınlar ve erkekler arasında az da olsa görüş farklılıklarının olduğu söylenebilir.

Bige’nin (2014) araştırmasında ise üç boyutta da cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Dağlı’nın (2000) araştırmasında İlköğretim okullarında görev yapan bayan ve erkek öğretmenlerin algılarına göre, ilköğretim denetmenlerinin ders denetim davranışlarına “az derece”de katıldıkları sonucuna ulaşılmıştır.

4.2.3. Alt Boyutlar ile Öğretmenlerin Branşına İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Öğretmenlerinin branşlarına göre, ortaokul müdürlerinin ders denetimiyle ilgili görüşleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Bu analize ilişkin bulgular tablo 4.7.’de verilmiştir.

Tablo 4.7. Alt Boyutları ile Öğretmenlerin Branşına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Boyut	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Planlama	Gruplar Arası	1,079	2	,539	0,60	,55	-
	Grup İçi	251,310	278	,904			
	Toplam	252,389	280				
Sınıf Yönetimi ve İletişimi	Gruplar Arası	1,774	2	,887	1,09	,34	-
	Grup İçi	226,768	278	,816			
	Toplam	228,542	280				
Sınıf İçi Etkinlikler ve Öğrenciyi Yönlendirme	Gruplar Arası	1,035	2	,518	0,78	,46	-
	Grup İçi	184,875	278	,665			
	Toplam	185,910	280				

Tablo 4.7'e göre 3 farklı branştan 281 öğretmenin görüşleri arasında fark olup olmadığını sınamak için, branşlarına göre oluşturulan grupların görüşlerinin ortalamaları ilişkisiz örneklem için tek yönlü varyans analizi ile karşılaştırılmış, test sonunda sözel derslerin öğretmenlerinin ortalaması ($\bar{x}=3,57$), sayısal derslerin öğretmenlerinin ortalaması ($\bar{x}=3,71$), beceri derslerinin öğretmenlerinin ortalamasının ($\bar{x}=3,64$) olduğu, gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı gözlenmiştir. Planlama boyutunda [$F_{(2-278)} = 0,60, p > 0,05$]; sınıf yönetimi ve iletişimi boyutunda [$F_{(2-278)} = 1,09, p > 0,05$]; sınıf içi etkinlikler ve öğrenciyi yönlendirme boyutunda [$F_{(2-278)} = 0,78, p > 0,05$] olarak bulunmuştur. Bu bulgudan hareketle öğretmenlerin farklı branştan olmalarının onların ders denetimi ile ilgili görüşlerini etkilemediği söylenebilir.

4.2.4. Alt Boyutlar ile Okul Başarısına İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Okul başarısına göre, ortaokul müdürlerinin ders denetimiyle ilgili öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Bu analize ilişkin bulgular tablo 4.8.'de verilmiştir.

Tablo 4.8. Alt Boyutlar ile Okul Başarısına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Boyut	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Planlama	Gruplar Arası	12,441	2	6,220	7,24	,001	Var
	Grup İçi	240,708	280	,860			
	Toplam	253,149	282				
Sınıf Yönetimi ve İletişimi	Gruplar Arası	11,808	2	5,904	7,62	,001	Var
	Grup İçi	216,832	280	,774			
	Toplam	228,641	282				

Tablo 4.8. Alt Boyutlar ile Okul Başarısına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları (devamı)

Boyut	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
	Gruplar Arası	5,482	2	2,741			
Sınıf İçi Etkinlikler ve Öğrenciyi Yönlendirme	Grup İçi	180,491	280	,645	4,25	,015	Var
	Toplam	185,973	282				

*p< .05

Tablo 4.8'e göre ölçeğin planlama boyutunda; TEOG başarısına göre oluşturulan üç farklı grup okulun öğretmenlerinin ders denetimi ile ilgili görüşleri arasında fark olup olmadığını sınamak için öğretmenlerin görüşleri, yapılan tek yönlü varyans analizi ile karşılaştırılmış, test sonunda başarılı okullardaki öğretmen görüşlerinin ortalaması ($\bar{x}=3,68$), orta başarılı okullardaki öğretmen görüşlerinin ortalaması ($\bar{x}=3,32$) ve düşük başarılı okullardaki öğretmen görüşlerinin ortalamasının ($\bar{x}=3,90$) en az ikisi arasında istatistiksel olarak anlamlı fark gözlenmiştir [$F_{(2-280)} = 7,24, p < 0,05$]. Test sonucu hesaplanan etki büyüklüğü ($\eta^2=0,05$) bu farkın orta düzeyde olduğunu göstermektedir. Yapılan Scheffe çoklu karşılaştırma testi sonucunda, anlamlı farkın, başarılı ve orta başarılı okullar ile orta başarılı ve düşük başarılı okullardaki öğretmenlerin görüşleri arasında olduğu görülmüştür. Bu durumda başarılı okullarda orta başarılı okullara göre daha fazla denetim yapılmaktadır. Düşük başarılı okullar ile orta başarılı okullar karşılaştırıldığında düşük başarılı okullarda orta başarılı okullara göre daha fazla denetim yapılmaktadır.

Ölçeğin sınıf yönetimi ve iletişimi boyutunda; Teog başarısına göre oluşturulan üç farklı grup okulun öğretmenlerinin ders denetimi ile ilgili görüşleri arasında fark olup olmadığını sınamak için öğretmenlerin görüşleri, yapılan tek yönlü varyans analizi ile karşılaştırılmış, test sonunda başarılı okullardaki öğretmen görüşlerinin ortalaması ($\bar{x}=3,73$), orta başarılı okullardaki öğretmen görüşlerinin ortalaması ($\bar{x}=3,38$) ve düşük başarılı okullardaki öğretmen görüşlerinin ortalamasının ($\bar{x}=3,94$) en az ikisi arasında istatistiksel olarak anlamlı fark gözlenmiştir [$F_{(2-280)} = 7,62, p < 0,05$]. Test sonucu hesaplanan etki büyüklüğü ($\eta^2=0,05$) bu farkın orta düzeyde olduğunu göstermektedir. Yapılan Scheffe çoklu karşılaştırma testi sonucunda, anlamlı farkın, başarılı ve orta başarılı okullar ile orta başarılı ve düşük başarılı okullardaki öğretmenlerin görüşleri arasında olduğu görülmüştür. Bu durumda başarılı okullarda orta başarılı okullara göre daha fazla denetimin

yapılmaktadır. Düşük başarılı okullar ile orta başarılı okullar karşılaştırıldığında düşük başarılı okullarda orta başarılı okullara göre daha fazla denetim yapılmaktadır.

Ölçeğin sınıf içi etkinlikler ve öğrenciyi yönlendirme boyutunda; Teog başarısına göre oluşturulan üç farklı grup okulun öğretmenlerinin ders denetimi ile ilgili görüşleri arasında fark olup olmadığını sınamak için öğretmenlerin görüşleri, yapılan tek yönlü varyans analizi ile karşılaştırılmış, test sonunda başarılı okullardaki öğretmen görüşlerinin ortalaması ($\bar{x}=3,56$), orta başarılı okullardaki öğretmen görüşlerinin ortalaması ($\bar{x}=3,34$) ve düşük başarılı okullardaki öğretmen görüşlerinin ortalamasının ($\bar{x}=3,73$) en az ikisi arasında istatistiksel olarak anlamlı fark gözlenmiştir [$F_{(2-280)} = 4,25$ $p < 0,05$]. Test sonucu hesaplanan etki büyüklüğü ($\eta^2=0,03$) bu farkın küçük düzeyde olduğunu göstermektedir. Yapılan Scheffe çoklu karşılaştırma testi sonucunda, anlamlı farkın, düşük başarılı okullar ile orta başarılı okullar arasında olduğu görülmektedir. Karşılaştırma yapıldığında düşük başarılı okullarda orta başarılı okullara göre daha fazla denetim yapılmaktadır. Elde edilen bu bulgular ışığında okul başarısının ders denetimindeki öğretmen görüşler üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu söylenebilir. Bu durumda, denetimin etkili olmadığı sonucuna ulaşılabilir.

Bu bağlamda okulun genel ve özel amaçlarına ulaşabilmesi için öğretim etkinliklerinin okul yönetimi tarafından denetlenmesi gerekir. Okul müdürü, bütün öğretmenlerin derslerini izleyerek değerlendirmesini öğretmenlerle paylaşır ve gerekenin yapılması için önlem alır (Okutan, 2010).

Denetimin etkili bir şekilde yapılması öğrenci başarısını nasıl etkilemektedir sorusuna cevap bulabilmek için Glanz, Shulman, Sullivan (2007) tarafından yapılan araştırmada, denetimin amaçlı olarak öğrenci başarısını ve gelişimini merkeze alan ve bu doğrultuda öğretimsel planlar yapılmasını zorunlu kılan etkinlik olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu açıdan, sınıfta öğretimsel etkinliklerin planlanmasından sorumlu olan öğretmenin denetlenmesinin, öğrenci başarısı üzerinde olumlu etkisi olduğu söylenebilir. Okul müdürü öğrencilerin ve okulun başarısı üzerinde öğretmenler kadar doğrudan etkili olmasa da dolaylı olarak etkilidir. Çünkü müdürün sınıf içi öğretimle ilgili olarak yaptığı denetimler, öğretmenlerin kendilerini geliştirmelerine, olumlu sınıf ikliminin oluşmasına, dolayısıyla öğrencilerin akademik başarılarının artmasına katkı sağlayabilir (Şişman, 2014).

Veloo, Komuji ve Khalid'in (2013) araştırması da klinik denetimin öğretmenleri geliştirdiğini ve öğrencilerin öğrenmelerine yardımcı olduğunu göstermektedir. Tüm bunlar ışığında okulun başarısı üzerinde, okul müdürünün denetim görevinin etkili olduğu söylenebilir. Nitekim araştırma elde edilen, başarılı okullarda orta başarılı okullara göre daha fazla denetim yapıldığı bulgusu, ilgili alanyazınla örtüşmektedir.

4.2.5. Alt Boyutlar ile Okul Müdürlerinin Branşına İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Öğretmenlerinin okul müdürünün branşına göre, ortaokul müdürlerinin ders denetimiyle ilgili görüşleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Bu analize ilişkin bulgular tablo 4.9.'da verilmiştir.

Tablo 4.9. Alt Boyutlar ile Okul Müdürlerinin Branşına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Boyut	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Planlama	Gruplar Arası	14,890	5	2,978	3,46	,005	Var
	Grup İçi	238,259	277	,860			
	Toplam	253,149	282				
Sınıf Yönetimi ve İletişimi	Gruplar Arası	16,874	5	3,375	4,41	,001	Var
	Grup İçi	211,767	277	,765			
	Toplam	228,641	282				
Sınıf İçi Etkinlikler ve Öğrenciyi Yönlendirme	Gruplar Arası	6,671	5	1,334	2,10	,070	-
	Grup İçi	179,303	277	,647			
	Toplam	185,973	282				

*p< .05

Tablo 4.9'a göre ölçeğin planlama boyutunda; 6 farklı branşta okul müdürünün olduğu okullardaki öğretmenlerin ders denetimi ile ilgili görüşleri arasında fark olup olmadığını sınamak için, öğretmenlerin görüşlerinin ortalamaları ilişkisiz örneklem için tek yönlü varyans analizi ile karşılaştırılmış, test sonunda müdürün branşı; matematik olan okuldaki öğretmenlerin ortalaması ($\bar{x}=3,19$), fen bilimleri olan okuldaki öğretmenlerin ortalaması ($\bar{x}=3,87$), Türkçe olan okuldaki öğretmenlerin ortalaması ($\bar{x}=3,61$), sosyal bilgiler olan okuldaki öğretmenlerin ortalaması ($\bar{x}=3,67$), beden eğitimi olan okuldaki öğretmenlerin ortalaması ($\bar{x}=3,71$) ve din kültürü olan okuldaki öğretmenlerin ortalamasının ($\bar{x}=3,80$) en az ikisi arasında istatistiksel olarak anlamlı fark gözlenmiştir [$F_{(5-277)} = 3,46$,

$p < 0,05$]. Test sonucu hesaplanan etki büyüklüğü ($\eta^2=0,06$) bu farkın orta düzeyde olduğunu göstermektedir. Yapılan Scheffe çoklu karşılaştırma testi sonucunda, planlama boyutunda anlamlı farkın, müdürünün branşı matematik ve fen bilimleri olan okullar arasında olduğu gözlenmiştir. Buna göre müdürü fen bilimleri branşında olan okullarda, müdürü matematik branşında olan okullara göre daha fazla denetim yapılmaktadır.

Ölçeğin sınıf yönetimi ve iletişim boyutunda 6 farklı branşta okul müdürünün olduğu okullardaki öğretmenlerin ders denetimi ile ilgili görüşleri arasında fark olup olmadığını sınamak için, öğretmenlerin görüşlerinin ortalamaları ilişkisiz örneklem için tek yönlü varyans analizi ile karşılaştırılmış, test sonunda müdürün branşı; matematik olan okuldaki öğretmenlerin ortalaması ($\bar{x}=3,23$), fen bilimleri olan okuldaki öğretmenlerin ortalaması ($\bar{x}=3,96$), Türkçe olan okuldaki öğretmenlerin ortalaması ($\bar{x}=3,67$), sosyal bilgiler olan okuldaki öğretmenlerin ortalaması ($\bar{x}=3,66$), beden eğitimi olan okuldaki öğretmenlerin ortalaması ($\bar{x}=3,70$) ve din kültürü olan okuldaki öğretmenlerin ortalamasının ($\bar{x}=3,82$) en az ikisi arasında istatistiksel olarak anlamlı fark gözlenmiştir [$F_{(5-277)} = 4,41$, $p < 0,05$]. Test sonucu hesaplanan etki büyüklüğü ($\eta^2=0,07$) bu farkın orta düzeyde olduğunu göstermektedir. Yapılan Tamhane's T2 çoklu karşılaştırma testi sonucunda, sınıf yönetimi ve iletişim boyutunda; anlamlı farkın, müdürünün branşı matematik ve fen bilimleri olan okullar arasında olduğu gözlenmiştir. Buna göre sınıf yönetimi ve iletişim boyutunda, müdürü fen bilimleri branşında olan okullarda, müdürü matematik branşında olan okullara göre daha fazla denetim yaptıkları düşünülebilir.

Fen bilimleri öğretmenleri daha çok gözlem ve deney gibi somut olaylar üzerinden analiz yaparken, matematik öğretmenleri daha çok soyut kavramlardan yola çıkarak olayları analiz etmektedirler. Bu durumda fen bilimleri branşında olan okul müdürlerinin planlama, sınıf yönetimi ve iletişimi gibi konulara daha çok önem vererek daha dikkatli ve özenli bir şekilde denetim yaptıkları söylenebilir.

Ölçeğin sınıf içi etkinlikler ve öğrenciyi yönlendirme boyutunda 6 farklı branşta okul müdürünün olduğu okullardaki öğretmenlerin ders denetimi ile ilgili görüşleri arasında fark olup olmadığını sınamak için, öğretmenlerin görüşlerinin ortalamaları ilişkisiz örneklem için tek yönlü varyans analizi ile karşılaştırılmış, test sonunda müdürün branşı; matematik olan okuldaki öğretmenlerin ortalaması ($\bar{x}=3,24$), fen bilimleri olan okuldaki öğretmenlerin ortalaması ($\bar{x}=3,69$), Türkçe olan okuldaki öğretmenlerin ortalaması ($\bar{x}=3,53$), sosyal

bilgiler olan okuldaki öğretmenlerin ortalaması ($\bar{x}=3,60$), beden eğitimi olan okuldaki öğretmenlerin ortalaması ($\bar{x}=3,52$) ve din kültürü olan okuldaki öğretmenlerin ortalaması ($\bar{x}=3,66$) arasında istatistiksel olarak anlamlı fark gözlenmemiştir [$F_{(5-277)} = 2,10, p > 0,05$]. Bu durumda sınıf içi etkinlikler ve öğrenciyi yönlendirme boyutunda müdürün branşının, öğretmenlerin okul müdürünün ders denetimi ile ilgili görüşleri üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı söylenebilir.

4.2.6. Alt Boyutlar ile Öğretmenlerin En Son Mezun Oldukları Eğitim Kurumuna İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Öğretmenlerin en son mezun oldukları eğitim kurumuna göre ortaokul müdürlerinin denetimine ilişkin öğretmen görüşleri anlamlı bir farklılık göstermekte midir? sorusuna cevap bulabilmek için yapılan t testi sonuçları tablo 4.10'da verilmiştir.

Tablo 4.10. Alt Boyutlar ile Öğretmenlerin En Son Mezun Oldukları Eğitim Kurumuna İlişkin t-Testi Sonuçları

Boyut	En Son Mezun Olunan Okul	f	$\bar{x}$	ss	Sd	t	p
Planlama	Öğretmen Yetiştiren Okullar	224	3,63	,94	281	0,14	0,89
	Diğerleri	59	3,62	,98			
Sınıf Yönetimi ve İletişimi	Öğretmen Yetiştiren Okullar	224	3,70	,88	281	0,37	0,71
	Diğerleri	59	3,65	,98			
Sınıf İçi Etkinlikler ve Öğrenciyi Yönlendirme	Öğretmen Yetiştiren Okullar	224	3,55	,79	281	0,43	0,67
	Diğerleri	59	3,50	,88			

Tablo 4.10'a göre en son mezun olunan eğitim kurumunun, öğretmenlerin okul müdürlerinin ders denetimi ile ilgili görüşleri üzerinde anlamlı bir etkisinin olup olmadığını ortaya koymak için yapılan ilişkisiz örneklem t testinde, planlama boyutunda öğretmen yetiştiren okullardan mezun olan öğretmenlerin görüşlerinin ortalaması ile ($\bar{x}=3,63$), diğer okullardan mezun olan öğretmenlerin görüşlerinin ortalaması ($\bar{x}=3,62$) arasında anlamlı bir fark görülmemiştir ($t_{(281)} = 0,14; p > 0,05$). Bu durumda planlama boyutunda mezun olunan okulun, öğretmenlerin denetim ile ilgili görüşleri üzerinde anlamlı bir etkisi yoktur.

Sınıf yönetimi ve iletişimi boyutunda en son mezun olunan eğitim kurumunun, öğretmenlerin okul müdürlerinin ders denetimi ile ilgili görüşleri üzerinde anlamlı bir etkisinin olup olmadığını ortaya koymak için yapılan ilişkisiz örneklem t testinde, öğretmen yetiştiren okullardan mezun olan öğretmenlerin görüşlerinin ortalaması ile

($\bar{x}=3,70$), diğer okullardan mezun olan öğretmenlerin görüşlerinin ortalaması ($\bar{x}=3,65$) arasında anlamlı bir fark görülmemiştir ($t_{(281)} = 0,37; p > 0,05$). Bu durumda sınıf yönetimi ve iletişimi boyutunda mezun olunan okulun, öğretmenlerin denetim ile ilgili görüşleri üzerinde anlamlı bir etkisi yoktur.

Ölçeğin sınıf içi etkinlikler ve öğrenciyi yönlendirme boyutunda en son mezun olunan eğitim kurumunun, öğretmenlerin okul müdürlerinin ders denetimi ile ilgili görüşleri üzerinde anlamlı bir etkisinin olup olmadığını ortaya koymak için yapılan ilişkisiz örneklem t testinde, öğretmen yetiştiren okullardan mezun olan öğretmenlerin görüşlerinin ortalaması ile ($\bar{x}=3,55$), diğer okullardan mezun olan öğretmenlerin görüşlerinin ortalaması ($\bar{x}=3,50$) arasında anlamlı bir fark görülmemiştir ($t_{(281)} = 0,43; p > 0,05$). Bu durumda sınıf içi etkinlikler ve öğrenciyi yönlendirme boyutunda mezun olunan okulun, öğretmenlerin denetim ile ilgili görüşleri üzerinde anlamlı bir etkisi yoktur.

Elde edilen bulgular, Fırıncıoğulları Bige 'nin (2014) çalışması ile örtüşmektedir. Bige'nin çalışmasında da mezun olunan okulun öğretmen denetimleri üzerinde anlamlı bir etkisi yoktur. Bunun sebebi, okul müdürlerinin ders denetimlerinde farklı yöntemler kullanmamaları olabilir.

4.2.7. Alt Boyutlar ile Öğretmenlerin Eğitim Yönetimi Denetimi Dışında Yüksek Lisans Yapıp Yapmamalarına İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Eğitim yönetimi denetimi dışında yüksek lisans yapıp yapmamalarına göre ortaokul müdürlerinin denetimine ilişkin öğretmen görüşleri anlamlı bir farklılık göstermekte midir? sorusuna cevap bulabilmek için yapılan Many Whitley U testi sonuçları tablo 4.11'de verilmiştir.

Tablo 4.11. Alt Boyutlar ile Öğretmenlerin Eğitim Yönetimi Denetimi Dışında Yüksek Lisans Yapıp Yapmamalarına İlişkin Many Whitley U Testi Analizi Sonuçları

Boyut	Yüksek Lisans	f	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Planlama	Yapanlar	20	134,58	2691,50	2481,50	0,69
	Yapmayanlar	262	142,03	37211,50		
Sınıf Yönetimi ve İletişimi	Yapanlar	20	128,60	2572,00	2362,00	0,46
	Yapmayanlar	262	142,48	37331,00		
Sınıf İçi Etkinlikler ve Öğrenciyi Yönlendirme	Yapanlar	20	117,98	2359,50	2149,50	0,18
	Yapmayanlar	262	143,30	37543,50		

*p< .05

Tablo 4.11'e göre eğitim yönetimi denetimi alanında yüksek lisans yapan 20 ve yapmayan 262 öğretmenden oluşan 262 kişilik bir grupta, öğretmenlerin denetim ile ilgili görüşleri arasında anlamlı fark olup olmadığını ortaya koymak için yapılan Many Whitley U testinin sonucuna göre, planlama boyutunda yüksek lisans yapanlar (Ortanca:3,17) ile yapmayanların (Ortanca: 3,83) görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlenmemiştir ($U=2481,50$, $p > 0,05$). Bu boyutta; eğitim yönetimi denetimi alanında yüksek lisans yapıp yapmamanın, öğretmenlerin denetim ile ilgili görüşleri üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı söylenebilir.

Sınıf yönetimi ve iletişimi boyutunda, yüksek lisans yapanlar (Ortanca:3,50) ile yapmayanların (Ortanca:3,83) görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlenmemiştir ($U=2362,00$, $p > 0,05$). Bu boyutta; eğitim yönetimi denetimi alanında yüksek lisans yapıp yapmamanın, öğretmenlerin denetim ile ilgili görüşleri üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı söylenebilir.

Sınıf içi etkinlikler ve öğrenciyi yönlendirme boyutunda, yüksek lisans yapanlar (Ortanca:3,64) ile yapmayanların (Ortanca: 3,71) görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlenmemiştir ($U=2149,50$, $p > 0,05$). Bu boyutta; eğitim yönetimi denetimi alanında yüksek lisans yapıp yapmamanın, öğretmenlerin denetim ile ilgili görüşleri üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı söylenebilir. Bu durumda, lisansüstü eğitimin öğretmenlerin müdürün ders denetimi ile ilgili görüşleri üzerinde olumlu ya da olumsuz bir etkiye sahip olmadığı söylenebilir.

4.2.8. Alt Boyutlar ile Okul Müdürlerinin Ders Denetimi İçin İki Dönemde Ayırdığı Süreye İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Öğretmenlerinin okul müdürlerinin ders denetimi için iki dönemde ayırdığı süreye göre, ortaokul müdürlerinin ders denetimiyle ilgili görüşleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Bu analize ilişkin bulgular tablo 4.12.'de verilmiştir.

Tablo 4.12. Alt Boyutlar ile Okul Müdürlerinin Ders Denetimi İçin İki Dönemde Ayırdığı Süreye İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Boyut	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Planlama	Gruplar Arası	8,323	2	4,162	5,134	,007	Var
	Grup İçi	199,408	246	,811			
	Toplam	207,731	248				
Sınıf Yönetimi ve İletişimi	Gruplar Arası	7,951	2	3,976	5,500	,005	Var
	Grup İçi	177,814	246	,723			
	Toplam	185,765	248				
Sınıf İçi Etkinlikler ve Öğrenciyi Yönlendirme	Gruplar Arası	3,285	2	1,643	2,636	,074	-
	Grup İçi	153,285	246	,623			
	Toplam	156,570	248				

1: 40 dk ve altı; 2: 41-80 dk; 3:81 ve üstü *p< .05

Tablo 4.12'ye göre planlama boyutunda, okul müdürlerinin ders denetimi için iki dönemde ne kadar süre ayırdığına ilişkin görüşleri arasında fark olup olmadığını sınamak için, süreye göre oluşturulan grupların görüşlerinin ortalamaları ilişkisiz örneklem için tek yönlü varyans analizi ile karşılaştırılmış, test sonunda süresi 0-40 dk. olan denetimin ortalaması ($\bar{x}=3,53$), 41-80 dk. olan denetimin ortalaması ($\bar{x}=3,81$), 81 dk ve üstü olan denetimin ortalamasının ($\bar{x}=4,08$) olduğu, gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu gözlenmiştir [$F_{(2-246)} = 5,134, p < 0,05$]. Test sonucu hesaplanan etki büyüklüğü ($\eta^2=0,04$) bu farkın orta düzeyde olduğunu göstermektedir. Yapılan Tamhane's T2 çoklu karşılaştırma testi sonucunda, planlama boyutunda; anlamlı farkın, 0-40 dk ile 81 dk. ve üstü süreler arasında olduğu gözlenmiştir. Bu durumda 81 dk. ve üstünde denetimin daha fazla yapıldığı sonucuna ulaşılabilir.

Sınıf yönetimi ve iletişimi boyutunda test sonunda süresi 0-40 dk. olan denetimin ortalaması ($\bar{x}=3,61$), 41-80 dk. olan denetimin ortalaması ($\bar{x}=3,87$), 81 dk ve üstü olan denetimin ortalamasının ($\bar{x}=4,15$) olduğu, gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu gözlenmiştir [$F_{(2-246)} = 5,500, p < 0,05$]. Test sonucu hesaplanan etki büyüklüğü ($\eta^2=0,04$) bu farkın orta düzeyde olduğunu göstermektedir. Yapılan Scheffe çoklu karşılaştırma testi sonucunda, planlama boyutunda; anlamlı farkın, 0-40 dk ile 81 dk. ve üstü süreler arasında olduğu gözlenmiştir. Bu durumda 81 dk. ve üstünde denetimin daha fazla yapıldığı sonucuna ulaşılabilir.

Sınıf içi etkinlikler ve öğrenciyi yönlendirme boyutunda test sonunda süresi 0-40 dk. olan denetimin ortalaması ($\bar{x}=3,46$), 41-80 dk. olan denetimin ortalaması ($\bar{x}=3,63$), 81 dk ve üstü olan denetimin ortalamasının ($\bar{x}=3,81$) olduğu, gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı gözlenmiştir [$F_{(2-246)} = 2,636, p > 0,05$].

Eldeki araştırma ile Bige'nin (2014) araştırmasının ortak yönü; sınıf yönetimi ve iletişimi boyutunda, en yüksek ortalamanın, okul müdürlerinin ders denetimine "81 dakika ve üstünde" süre ayırmaları olarak bulunmuştur.

Yılmaz'ın (2009) yaptığı araştırmaya göre okul müdürlerinden, öğretmenlerin çalışmalarını yakından izlemeleri ve yılda en az iki kez derslere girerek öğretmenlere yardımcı olmaları beklenmektedir. Fakat yapılan araştırma sonucunda okul müdürlerinin bu görevleri yeterince yerine getiremedikleri görülmüştür. Bu durumun, okul müdürlerine verilen görevlerin oldukça fazla olmasından kaynaklandığı söylenilebilir. Glanz, Shulman, Sullivan (2007) tarafından yapılan araştırmada, okul müdürlerinin öğretimle ilgili olmayan çok fazla görevlerinin olduğu bu yüzden denetim yapmaya yeterli zamanlarının olmadığı bulgusu, bu durumu destekler niteliktedir. Şahin (2005) araştırmasında da denetimin yılda bir ya da iki kez yapıldığı bu nedenle denetçinin öğretmeni iyi tanıyamadığı sonucuna ulaşılmıştır. Denetmenlerin bakış açısıyla bakıldığında Sarpkaya (2004) tarafından yapılan çalışmada denetmenlerin %70'i öğretmenlere ayrılan iki saatlik sürenin yeterli olduğunu düşünmektedirler. Bu durumda öğretmenler ve denetmenlerin, denetimin süresi konusunda ortak fikirde olmadıkları söylenebilir.

4.2.9. Alt Boyutlar ile Öğretmenlerin Denetim İçin Ayrılan Sürenin Yeterliliğine İlişkin Bulgu ve Yorumları

Denetim için ayrılan sürenin yeterliliğine göre ortaokul müdürlerinin ders denetimiyle ilgili öğretmen görüşleri anlamlı bir farklılık göstermekte midir? Sorusuna cevap bulabilmek için yapılan t testi sonuçları tablo 4.13'te verilmiştir.

Tablo 4.13. Alt Boyutlar ile Öğretmenlerin Denetim İçin Ayrılan Sürenin Yeterliliğine İlişkin t-Testi Sonuçları

Boyut	Denetim İçin Ayrılan Süre	f	$\bar{x}$	ss	Sd	t	p																				
Planlama	Yeterli	182	3,89	,767	64,166	4,22	0,00																				
	Yetersiz	50	3,22	1,046				Sınıf Yönetimi ve İletişimi	Yeterli	182	3,89	,760	230	2,69	0,01	Yetersiz	50	3,54	,943	Sınıf İçi Etkinlikler ve Öğrenciyi Yönlendirme	Yeterli	182	3,66	,734	230	1,78	0,08
Sınıf Yönetimi ve İletişimi	Yeterli	182	3,89	,760	230	2,69	0,01																				
	Yetersiz	50	3,54	,943				Sınıf İçi Etkinlikler ve Öğrenciyi Yönlendirme	Yeterli	182	3,66	,734	230	1,78	0,08	Yetersiz	50	3,44	,838								
Sınıf İçi Etkinlikler ve Öğrenciyi Yönlendirme	Yeterli	182	3,66	,734	230	1,78	0,08																				
	Yetersiz	50	3,44	,838																							

*p< .05

Tablo 4.13'e göre denetim için ayrılan sürenin yeterliliğinin, öğretmenlerin okul müdürlerinin ders denetimi ile ilgili görüşleri üzerinde anlamlı bir etkisinin olup olmadığını ortaya koymak için yapılan ilişkisiz örneklem t testinde, planlama boyutunda denetim için ayrılan sürenin yeterli olduğunu düşünen öğretmenlerin görüşlerinin ortalaması ile ($\bar{x}=3,89$), yetersiz olduğunu düşünen öğretmenlerin görüşlerinin ortalaması ($\bar{x}=3,22$) arasında anlamlı bir fark görülmüştür ($t_{(230)} = 4,22, p < 0,05$). Bu durumda planlama boyutunda denetim için ayrılan sürenin yeterliliğinin, öğretmenlerin denetim ile ilgili görüşleri üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır. Test sonucu hesaplanan etki büyüklüğü $d = 0,67$, planlama boyutunda farkın orta düzeyde olduğunu göstermektedir.

Sınıf yönetimi ve iletişimi boyutunda denetim için ayrılan sürenin yeterli olduğunu düşünen öğretmenlerin görüşlerinin ortalaması ile ($\bar{x}=3,89$), yetersiz olduğunu düşünen öğretmenlerin görüşlerinin ortalaması ($\bar{x}=3,54$) arasında anlamlı bir fark görülmüştür ($t_{(230)} = 2,69, p < 0,05$). Bu durumda sınıf yönetimi ve iletişimi boyutunda denetim için ayrılan sürenin yeterliliğinin, öğretmenlerin denetim ile ilgili görüşleri üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır. Test sonucu hesaplanan etki büyüklüğü $d = 0,43$, sınıf yönetimi ve iletişimi boyutunda farkın orta düzeyde olduğunu göstermektedir.

Sınıf içi etkinlikler ve öğrenciyi yönlendirme boyutunda, denetim için ayrılan sürenin yeterli olduğunu düşünen öğretmenlerin görüşlerinin ortalaması ile ($\bar{x}=3,66$), yetersiz olduğunu düşünen öğretmenlerin görüşlerinin ortalaması ($\bar{x}=3,44$) arasında anlamlı bir fark görülmemiştir ($t_{(230)} = 1,78, p > 0,05$).

Bu durumda öğretmenlerin planlama ile sınıf yönetimi ve iletişimi boyutunda müdürlerin ayırdıkları denetim süresinin yeterliliği konusunda farklı görüşlere sahip oldukları söylenebilir.

4.2.10. Alt Boyutlar ile Okul Müdürlerinin Ders Denetimi İçin İki Dönemde Ne Kadar Süre Ayırması Gerektiğine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Öğretmenlerinin okul müdürlerinin ders denetimi için iki dönemde ne kadar süre ayırması gerektiğine göre, ortaokul müdürlerinin ders denetimiyle ilgili görüşleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Bu analize ilişkin bulgular tablo 4.14.'te verilmiştir.

Tablo 4.14. Alt Boyutlar ile Okul Müdürlerinin Ders Denetimi İçin İki Dönemde Ne Kadar Süre Ayırması Gerektiğine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Boyut	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Planlama	Gruplar Arası	1,786	2	,893	,95	,390	-
	Grup İçi	73,137	78	,938			
	Toplam	74,923	80				
Sınıf Yönetimi ve İletişimi	Gruplar Arası	2,606	2	1,303	1,82	,169	-
	Grup İçi	55,906	78	,717			
	Toplam	58,512	80				
Sınıf İçi Etkinlikler ve Öğrenciyi Yönlendirme	Gruplar Arası	,409	2	,204	,32	,731	-
	Grup İçi	50,659	78	,649			
	Toplam	51,068	80				

1: 40 dk ve altı; 2: 41-80 dk; 3:81 ve üstü

Tablo 4.14'e göre planlama boyutunda, okul müdürlerinin ders denetimi için iki dönemde ne kadar süre ayırması gerektiğine ilişkin görüşleri arasında fark olup olmadığını sınamak için, süreye göre oluşturulan grupların görüşlerinin ortalamaları ilişkisiz örneklem için tek yönlü varyans analizi ile karşılaştırılmış, test sonunda süresi 0-40 dk. olan denetimin ortalaması ($\bar{x}=3,25$), 41-80 dk. olan denetimin ortalaması ($\bar{x}=3,55$), 81 dk ve üstü olan denetimin ortalamasınının ($\bar{x}=3,61$) olduğu, gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı gözlenmiştir [$F_{(2-78)} = 0,95, p > 0,05$].

Sınıf yönetimi ve iletişimi boyutunda, okul müdürlerinin ders denetimi için iki dönemde ne kadar süre ayırması gerektiğine ilişkin görüşleri arasında fark olup olmadığını

sınamak için, süreye göre oluşturulan grupların görüşlerinin ortalamaları ilişkisiz örneklem için tek yönlü varyans analizi ile karşılaştırılmış, test sonunda süresi 0-40 dk. olan denetimin ortalaması ($\bar{x}=3,39$), 41-80 dk. olan denetimin ortalaması ($\bar{x}=3,81$), 81 dk ve üstü olan denetimin ortalamasının ($\bar{x}=3,74$) olduğu, gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı gözlenmiştir [$F_{(2-78)} = 1,82, p > 0,05$].

Sınıf içi etkinlikler ve öğrenciyi yönlendirme boyutunda, okul müdürlerinin ders denetimi için iki dönemde ne kadar süre ayırması gerektiğine ilişkin görüşleri arasında fark olup olmadığını sınamak için, süreye göre oluşturulan grupların görüşlerinin ortalamaları ilişkisiz örneklem için tek yönlü varyans analizi ile karşılaştırılmış, test sonunda süresi 0-40 dk. olan denetimin ortalaması ($\bar{x}=3,49$), 41-80 dk. olan denetimin ortalaması ($\bar{x}=3,54$), 81 dk ve üstü olan denetimin ortalamasının ($\bar{x}=3,66$) olduğu, gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı gözlenmiştir [$F_{(2-78)} = 3,32, p > 0,05$].

Üç boyutta da öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. Bu durumda öğretmenlerin denetim için ne kadar süre ayrılmasına ilişkin üç boyutta da benzer görüşler içinde oldukları söylenebilir.

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular: Öğretmenlerin Denetimden Beklentileri İle İlgili Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın üçüncü alt probleminde “Ortaokul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili olarak öğretmenlerin beklentileri nelerdir?” sorusu sorulmuştur. Bu soruya cevap alabilmek için veri toplama aracında öğretmenlere açık uçlu soru sorulmuş, denetimlerdeki beklentilerini önem sırasına göre yazmaları istenmiştir. Verilen cevaplar analiz edildiğinde öğretmenlerin denetimden beklentileri “rehberlik, dönüt, ödül, adalet, öğretimin niteliğinin artırılması, öğretim materyal yöntem ve tekniklerinin geliştirilmesi, mesleki gelişim ve diğer” olarak gruplandırılmıştır.

Verilen cevapların frekans analizleri tablo 4.15’te verilmiştir:

Tablo 4.15. Öğretmenlerin Denetimden Beklentileri İle İlgili Bulgular

Beklenti	F	%
Rehberlik	52	14.44
Dönüt	85	23.61
Ödül	45	12.5
Adalet	37	10.28
Öğretimin niteliğinin artırılması	58	16.11
Öğretim materyal yöntem ve tekniklerinin geliştirilmesi	11	3.06
Mesleki gelişim eksikliklerinin belirlenmesi	26	7.22
Diğer	46	12.78
Toplam	360	100

Tablo 4.15'e göre araştırmaya katılan öğretmenlere denetimden beklentilerini önem sırasına göre yazmaları istenmiştir. 161 öğretmen bu soruyu cevaplamıştır. "Rehberlik" beklentisi 52 kez yazılmıştır ve cevapların %14.44'ünü oluşturmaktadır. Denetimden rehberlik beklentisi olan öğretmenlerin cevaplarındaki ifadelerden bazıları şunlardır: motivasyon, fikir alışverişi ve işbirliği, empati, yönlendirme, rehberlik, hoşgörü. Özbek (1998), "İlköğretim 2. Kademe Ders Denetim Sorunları" başlıklı araştırmasında branş öğretmenlerinin onları denetleyen müfettişlerinden beklentilerinin, rehberlik etkinlikleri "her zaman" uygulanmalıdır şeklinde olduğu belirlenmiştir. Akış (1999), araştırması sonucunda öğretmenlerin rehberlik boyutuna ilişkin denetmenlerden yüksek düzeyde beklentilerinin olduğu görülmüştür. Buna rağmen öğretmenlerin algılarına göre denetmenlerin rehberlik boyutuna ilişkin rolleri düşük düzeyde sergiledikleri belirlenmiştir. Sağlam'ın (2002) araştırmasında da öğretmenler, denetçiler tarafından öğretmenlere gerekli olan rehberliğin yeterince yapılmadığını düşünmektedirler. Yıldırım (2007), Sosyal Bilgiler Öğretmenleri ile yaptığı araştırmasında öğretmenler, ders denetimlerinde olması gereken rehberlik ve mesleki yardım etkinliklerinin "kısmen" gerçekleştiğini belirtmişlerdir. Rehber (2009) araştırmasında öğretmenler, öğrencilere geleceğine yön vermede yardımcı olmaları için denetmenler tarafından mesleki rehberlik yapılmasını istemektedirler.

"Dönüt" beklentisi, 85 kez yazılmıştır. Öğretmenlerin en çok önem verdikleri ve yazdıkları beklenti dönüt beklentisi olmuştur. Öğretmenlerin bu beklenti ile ilgili olarak verdikleri cevaplardan bazıları şunlardır: etkili iletişim, eleştirel bakış, tavsiye, değerlendirme, eğitimdeki eksikliklerin giderilmesi. Ateş'in (2007) araştırmasında öğretmenler denetim sonunda denetmenlerden görüşlerini paylaşmasını beklediklerini belirtmişlerdir. Atkins (1996) tarafından yapılan çalışmada öğretmenlerin büyük çoğunluğunun beklentisi, geridönütlerin olumlu ve pozitif olmasıdır. Kutsyuruba'nın (2009) araştırmasında da benzer sonuç elde edilmiştir. Göreve yeni başlayan öğretmenler, sınıf

performansı hakkında daha fazla geri bildirim almak istedikleri için daha sık denetlenmek istediklerini belirtmişlerdir.

“Ödül” beklentisi 45 kez yazılmıştır ve cevapların % 12.5’ini oluşturmaktadır. Ödül beklentisi içinde olan öğretmenler cevaplarında; takdir, teşekkür, puan, beğeni gibi ifadelere yer vermişlerdir. Sarpkaya (2003) araştırmasında ödül ve disiplin uygulamalarına ilişkin öğretmenlerin, algı ve beklentilerini belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışmanın sonucunda hem ilköğretim hem de ortaöğretim öğretmenlerinin içsel ödülleri, dışsal ödüllerden daha çok önemsedikleri ortaya çıkmıştır. Yine Sarpkaya (2006) başka bir araştırmasında müdürlerin denetimlerde işin biçimsel yanına önem verdiklerini, öğretmenleri ödüllendirmek yerine onların eksikliklerini bulmaya çalıştıklarını belirtmiştir. Sarpkaya bu çalışmasında öğretmenlerin daha başarılı olması için ödüllendirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Öğretmenlere “maddi (para, ders arac-gereci, bilgisayar vb.) ve içsel (teşekkür, başkalarının yanında övme, okulu temsil etme vb.) ödüller” verilmesini önermiştir. Eldeki çalışmadan elde edilen bulgularda da öğretmenlerin ödüllendirilmek istedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

“Adalet” beklentisi 37 kez yazılmıştır ve cevapların % 10.28’ini oluşturmaktadır. Öğretmenler tarafsızlık, hakkaniyet, objektif, tutarlı, adil değerlendirme gibi cevaplar vererek adalet beklentisi içerisinde olduklarını belirtmişlerdir. Başol ve Kaya (2009) araştırmasında öğretmenlerin görüşlerine göre müdürlerin denetimlerde objektif davranmadıkları bulgusuna ulaşmıştır. Şanlı, Altun ve Çetin (2015) çalışmalarında da benzer sonuç elde edilmiştir. Öğretmenler, okul müdürlerinin objektif ve tarafsız olarak değerlendiremeyeceklerini düşündükleri için denetimin okul dışından tarafsız kişilerce yapılmasını tercih ettiklerini bildirmişlerdir. Uçar’ın (2012) çalışmasında da öğretmenler denetimin objektif kriterlere göre yapılmadığını belirtmişlerdir. Bu araştırmalar ve eldeki araştırma çerçevesinde öğretmenlerin denetimin objektif ve adaletli bir şekilde yapılmasını istedikleri sonucuna ulaşılabilir.

“Öğretimin niteliğinin artırılması” beklentisi 58 kez yazılmıştır ve cevapların % 16.11’ini oluşturmaktadır. Bu beklentideki öğretmenler, sınıf hakimiyeti, sınıfın fiziki koşulları, disiplin, başarı, konunun öğrenilebilmesi, ders işlenişi verimliliği gibi ifadeler kullanmışlardır. Algün’ ün (1998) araştırmasında, öğretmenler okul müdürleri denetimleri sırasında en çok fiziki koşulların düzenlenmesine önem verdikleri sonucuna ulaşmıştır. Atkins (1996) tarafından yapılan araştırmada öğretmenlerin %95’i değerlendirmelerin öğretimin geliştirilmesi amacıyla yapılması gerektiğini düşünmektedirler. Yine aynı

araştırmada öğretmenlerin %93'ü değerlendirmelerde sınıf yönetim becerilerinin kontrol edilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

“Öğretim materyal yöntem ve tekniklerinin geliştirilmesi” beklentisi 11 kez yazılmıştır ve % 3.06 olarak bulunmuştur. Bu beklentideki öğretmenler, ders materyalleri ile ilgili ihtiyaçları belirleme, yeni öğretim teknikleri, teknolojiden yararlanma, ders materyali gibi ifadeler kullanmışlardır. Rehber (2009) araştırmasında, sınıf öğretmenlerinin öğrencileri güdülemek için uygun olan yöntem, teknik; araç, gereç konusunda denetçilerden beklenti içerisinde oldukları bulgusuna ulaşmıştır.

“Mesleki gelişim eksikliklerinin belirlenmesi” beklentisi 26 kez yazılmıştır ve % 7.22 olarak bulunmuştur. Bu beklenti içerisinde olan öğretmenler cevaplarında, mesleğimi değerlendiren açıklamalar, mesleki yeterlilik, kendini yenileme, tecrübe, öğretmenlik kabiliyeti gibi ifadeler kullanmışlardır. Kazak'ın (2013) araştırmasındaki katılımcılar denetimin mesleki gelişimi sağladığını belirtmişlerdir.

Yukarıda belirtilen beklentiler ile aynı kategoriye alınamayacak olan öğretmenlerin beklentileri “diğer” başlığı altında toplanmaktadır. Bu şekildeki beklentilerin sayısı 46 iken yüzdesi 12.78'dir.

Sonuç olarak öğretmenlerin ders denetimi ile ilgili okul müdürlerinden beklentileri oldukça fazladır. Eğitim öğretimi geliştirilmesi için öğretmenler bu beklentilerinin gerçekleşmesini istemektedirler. Öğretmenlerin beklentileri gerçekleştiği sürece eğitim öğretim ortamı daha verimli hale gelebilir.

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu bölümde araştırmada elde edilen verilerinin analizi ile ulaşılan sonuçlar ve bu sonuçlara dayalı olarak geliştirilen öneriler üzerinde durulmaktadır.

5.1. Sonuç

Ortaokul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili öğretmen görüşlerinin belirlenmesi amaçlanan bu araştırmada elde edilen bulgulardan hareketle ortaya çıkan sonuçlar şu şekildedir:

- Öğretmenlerin okul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili görüşlerinin ortalaması üç boyutta da “katılıyorum” derecesindedir.
- Ortaokul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili öğretmen görüşleri, öğretmenlerin meslekteki toplam hizmet yıllarına göre ölçeğin üç boyutunda da anlamlı bir farklılık göstermemektedir.
- Ortaokul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili öğretmen görüşleri; sınıf içi etkinlikler ve öğrenciyi yönlendirme boyutunda cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Planlama ile sınıf yönetimi ve iletişimi boyutunda öğretmenlerin görüşleri cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermektedir.,
- Ortaokul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili öğretmen görüşleri, branşlarına göre üç boyutta da anlamlı bir farklılık göstermemektedir.
- Ortaokul öğretmenlerinin, görev yaptıkları okullarının başarısına göre ders denetimi ile ilgili görüşleri arasında üç boyutta da anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür. Buna göre;
- Planlama boyutunda en yüksek ortalama, düşük başarılı okullardaki öğretmenlere, en düşük ortalama da orta başarılı okullardaki öğretmenlere aittir.
- Sınıf yönetimi ve iletişimi boyutunda en yüksek ortalama, düşük başarılı okullardaki öğretmenlere, en düşük ortalama da orta başarılı okullardaki öğretmenlere aittir.
- Sınıf içi etkinlikler ve öğrenciyi yönlendirme boyutunda en yüksek ortalama, düşük başarılı okullardaki öğretmenlere, en düşük ortalama da orta başarılı okullardaki öğretmenlere aittir.

- Ortaokul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili öğretmen görüşleri, okul müdürlerinin branşına göre sınıf içi etkinlikler ve öğrenciyi yönlendirme boyutunda bir farklılık göstermezken, sınıf yönetimi ve iletişimi ile planlama boyutlarında anlamlı bir farklılık göstermektedir. Ölçeğin planlama ile sınıf yönetimi ve iletişim boyutunda göre müdürü fen bilimleri branşında olan okullardaki öğretmenlerin görüşleri, müdürü matematik branşında olan okullardaki öğretmenlere göre daha olumludur.
- Ölçeğin üç boyutunda da en son mezun olunan eğitim kurumunun, öğretmenlerin okul müdürlerinin ders denetimi ile ilgili görüşleri üzerinde anlamlı bir etkisi görülmemiştir.
- Ölçeğin üç boyutunda da öğretmenlerin eğitim yönetimi denetimi dışında yüksek lisans yapıp yapmamalarına göre okul müdürlerinin ders denetimi ile ilgili görüşleri üzerinde anlamlı bir etkisi görülmemiştir.
- Ortaokul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili öğretmen görüşleri, okul müdürlerinin okul müdürlerinin ders denetimi için iki dönemde ayırdığı süreye göre sınıf içi etkinlikler ve öğrenciyi yönlendirme boyutunda bir farklılık göstermezken, sınıf yönetimi ve iletişimi ile planlama boyutlarında anlamlı bir farklılık göstermektedir.
- Planlama boyutunda en yüksek ortalama, ortaokul müdürlerinin iki dönemde ders denetimi için 81 dk ve daha fazla süre ayırdığını belirten öğretmenlere, en düşük ortalama ise ortaokul müdürlerinin iki dönemde ders denetimi için 40 dk ve daha az süre ayırdığını belirten olan öğretmenlere aittir.
- Sınıf yönetimi ve iletişimi boyutunda en yüksek ortalama ortaokul müdürlerinin iki dönemde ders denetimi için 81 dk ve daha fazla süre ayırdığını belirten öğretmenlere, en düşük ortalama da ortaokul müdürlerinin iki dönemde ders denetimi için 40 dk ve daha az süre ayırdığını belirten olan öğretmenlere aittir.
- Ortaokul müdürlerinin öğretmenlerin denetim için iki dönemde ne kadar süre ayırması gerektiğine ilişkin öğretmenlerin görüşleri ölçeğin üç boyutunda da anlamlı bir farklılık göstermemektedir.
- Öğretmenlerin denetimden beklentileri önem sırasına göre şu şekilde sıralanmıştır: dönüt, öğretimin niteliğinin artırılması, rehberlik, diğer, ödül, adalet, mesleki

gelişim eksiklerinin belirlenmesi ve öğretim materyal yöntem ve tekniklerinin geliştirilmesi.

5.2. Öneriler

Ortaokul müdürlerinin ders denetimi ile ilgili öğretmen görüşlerinin belirlenmeye çalışıldığı bu araştırmada elde edilen bulgulara dayalı olarak aşağıdaki öneriler sunulmuştur:

5.2.1. Uygulayıcılar İçin Öneriler

- Okul müdürleri denetim sürecinde öğretmeni haberdar etmeli, denetimi insan ilişkileri ve iletişimi çerçevesinde yapmalıdır.
- Denetim sonucunda müdür öğretmene eksikleri konusunda geri bildirim vermelidir. Aynı zamanda güçlü yanlarını da vurgulamalıdır.
- Okul müdürü, varsa öğretmenin mesleki eksikliklerini belirleyerek onların gelişimine yardımcı olmalıdır.
- Öğretmeni teşvik etmek için başarı karşılığında ödül vermelidir.
- Okul müdürleri, öğretmenlerin denetim ile ilgili beklentilerini dikkate almalıdır.
- Müdürlerin ders denetimine ayırdıkları zaman arttırılmalıdır..

5.2.2. Araştırmacılar İçin Öneriler

- Çalışma evreni olarak Aydın ili Efeler ilçesindeki merkez ortaokullar ele alınmıştır. Aydın ili evren alınarak da çalışma daha geniş bir çerçevede ele alınabilir.
- Bu araştırma sadece Efeler ilçesindeki merkezde bulunan devlet okullarında yapılmıştır. Aynı araştırma özel okullarda da yapılarak sonuçlar üzerinde karşılaştırma yapılabilir.
- Araştırmada ortaokul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili olarak öğretmenlerin görüşleri alınmıştır. Yöneticilerin de görüşleri alınarak karşılaştırmalar yapılabilir.
- Bu araştırma ortaokullarda görev yapan öğretmenlerle nicel veri toplama yöntemi kullanılarak yapılmıştır. Araştırmaya okul müdürlerinin ve öğretmenlerin katılımı ile nicel ve nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı karma yöntem kullanılabilir. Böylece daha ayrıntılı bulgulara ulaşma imkanı sağlanabilir.

- Öğretmen, yönetici görüşleri yanında denetçi görüşlerine de başvurularak daha etkili ders denetimlerinin yapılması konusunda bir araştırma yapılabilir.

6. KAYNAKLAR

- Ada, Ş. (2010). Okul Yönetiminde Personel Eğitim ve İşletmecilikle İlgili İşler. V. Çelik, (Ed.), *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi içinde* (142-176). Ankara: Pegem Akademi.
- Akbaba, A. (2012). *Yönetici El Kitabı*. İstanbul: İdeal Kültür Yayınları.
- Akış, M. (1999). İlkokul öğretmenlerinin çağdaş denetmen rollerine ilişkin algı ve beklentileri. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, İzmir.
- Algün, A. (1998). İlköğretim okulları 1. kademe öğretmenlerinin, okul müdürlerinin denetleme yeterliliklerine ilişkin algı ve beklentileri. Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, İzmir.
- Aslanargun, E., Göksoy, S. (2013). Öğretmen Denetimini Kim Yapmalıdır?. Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, özel sayı, 98-121.
- Ateş, F. (2007). İlköğretim okulu öğretmenlerinin denetim sürecinden beklentileri ve bunların gerçekleşme düzeyleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Malatya.
- Atkins, A. O. (1996). "Teachers' opinions of the teacher evaluation process"
- Aydın, İ. (2014). *Öğretimde Denetim: Durum Saptama, Değerlendirme ve Geliştirme* (5.baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Aydın, M. (2013). *Çağdaş eğitim denetimi*. 7. Baskı. Ankara: Hatipoğlu Yayınevi.
- Bakır, Ü. (2007). İlköğretim okul yöneticilerinin değerlendirme rollerine ilişkin öğretmen görüşleri (Ankara ili örneği). Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı, Ankara.
- Başar, H. (2000). *Eğitim Denetçisi*. 5.baskı. Ankara: Pegem A Yayınları.
- Başar, H. (2013). Okulda denetim. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümü Ders Notları. Erişim Adresi ve Tarihi: <http://yunus.hacettepe.edu.tr/~alerbas/> adresinden 11 Şubat 2016 tarihinde edinilmiştir.
- Başol, G., Kaya, I. (2009). İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Performanslarının Okul Yöneticileri Tarafından Değerlendirilmesi Üzerine Görüşleri. The First International Congress of Educational Research Online Full Text Book, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi.
- Bayraktutan, İ. (2011). İlköğretim okul müdürlerinin denetim rolleri (Sivas ili örneği). Yüksek Lisans Tezi. Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Sivas.
- Bayram, N. (2009). *Sosyal Bilimlerde SPSS ile Veri Analizi*. Bursa: Ezgi Kitabevi.

- Bige Fırıncıoğulları, E. (2014). İlkokul müdürlerinin ders denetimi ile ilgili öğretmen görüşleri. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Aydın.
- Bige, E. F., & Sarpkaya, P. Y. (2015). Teachers' Views about the Course Supervision of Primary School Principals. *Anthropologist*, 19(1), 193-204.
- Bozkurt, E. (1995). İlköğretim okullarında ders denetimi uygulamalarının değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Bursalıoğlu, Z. (2000). *Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış* 11.baskı. Ankara: Pegem Yayınları.
- Büyükaşlan, M. A. (1998). İlköğretim okullarındaki öğretmenlerin ilköğretim denetmenlerinin ders denetimine ilişkin algı ve beklentileri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Kocaeli.
- Büyüköztürk, Ş. (2015). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum* (Gözden geçirilmiş yirmi birinci baskı). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2015). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Çelikten, M. (2010). Okul Örgütü ve Yönetimi. V. Çelik, (Ed.) *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Dağlı, A. (2000). İlköğretim Öğretmenlerinin Algılarına Göre İlköğretim Denetmenlerinin Ders Denetimine İlişkin Davranışları. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, Sayı:25; 118.
- Dağlı, A., Akyıldız S. (2009). İlköğretim Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre İlköğretim Denetmenlerinin Etik Davranışları. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(2009): 27-38.
- Demir, M. (2009). İlköğretim müfettişlerinin ders teftişlerinin öğretmenler tarafından değerlendirilmesi. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı, İstanbul.
- Döş, İ. (2005). İlköğretim okullarında kullanılan öğretmen teftiş formunun yeterlik düzeyine ilişkin denetçi, yönetici ve sınıf öğretmenleri algıları (Gaziantep İli Örneği). Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Gaziantep.
- Ekleme, Y. (2001). İlköğretim okulu yöneticilerinin denetim ile ilgili görevlerini yerine getirme düzeyleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Ergin, M. (2003). İlköğretim okul öğretmenlerinin ilköğretim müfettişlerinin rehberlik ve mesleki görevlerine ilişkin algı ve beklentileri. Yüksek Lisans Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, İstanbul.

- Eroğul, M. G. (2012). Eğitim mufettişlerince yapılan ders denetimlerinin sınıf oğretmenleri tarafından değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Ana Bilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı, Denizli.
- Glanz, J. & Shulman, V.,& Sullivan, S. (2007). Impact of Instructional Supervision on Student Achievement: Can We Make The Connection? Chicago: Paper Presented at the Annual Conference of the American Educational Research Association: 1-28.
- Glickman, C.D., Gordon, S.P., Ross-Gordon, J. M. (2014). *Denetim ve Öğretimsel Liderlik Gelişimsel Bir Yaklaşım*. (Çev. M. B. Aksu ve E. Ağaoğlu). Anı Yayıncılık. (Eserin orijinali 2004'te yayımlandı).
- Gökçe, F. (1994a). Bağımsız ortaokullar ile ilköğretim okulları 2. Kademesinde denetim amaçlarının gerçekteşmesi ve denetim ilkelerine uyulması konusunda denetçi ve oğretmen görüşleri. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Gökçe, F. (1994b). Eğitimde Denetimin Amaç ve İlkeleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakóltesi Dergisi*. Sayı:10, 73-78.
- Göktaş, A. (2008). İlköğretim okulu müdürlerinin ve ilköğretim mufettişlerinin ders denetimine ilişkin yeterliklerinin sınıf oğretmenlerince değerlendirilmesi (Kırıkkale İl Örneği). Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Kırıkkale.
- Gökyer, N. (1997). İlköğretim okulları 2. kademe oğretmenlerinin ilköğretim mufettişlerinin yeterlilik alanlarına ilişkin algıları. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Ankara.
- Gündüz, Y. (2012). Eğitim Örgütlerinde Denetimin Gerekliği: Kuramsal Bir Çalışma. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. Sayı: 34, 1-6.
- Hayrullah, P. (2012). *Eğitim Denetimi Türkiye Yunanistan Bulgaristan Örneği*. Edirne: Bakes Yayınları.
- İnal, A. (2008). İlköğretim okullarında yapılan denetimlerde mufettişlerin tutum ve davranışlarının oğretmenler tarafından değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı, İstanbul.
- Karagöz, Y. (2016). *SPSS ve AMOS 23 Uygulmalı İstatistiksel Analizler*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kartal, S. (1997). İlköğretim 2. kademe branş oğretmenlerinin teftiş-rehberlik etkinlikleri hakkındaki görüşleri. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Ankara.
- Kazak, E. (2013). Ders Denetimindeki Uygulama Farklılıklarına İlişkin Öğretmen Görüşleri. *Anadolu Eğitim Liderliği ve Öğretim Dergisi*, 1(1): 15-26.

- Kızılkanaat, A. (2011). İlköğretim okullarında yapılan denetim etkinliklerinin öğretmenlerin mesleki gelişimleri üzerine katkısı. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı, İstanbul.
- Kutsyuruba, B. (2009). Getting off on the right foot: Guiding beginning teachers with supervision and professional development. *International Journal of Learning*, 16(2), 257-277.
- KYTK, (2003). Kamu yönetimi temel kanunu tasarısı ile içişleri plan ve bütçe ve anayasa komisyonları raporları (1/731). T.C. Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü. Sayı: B.02.0.KKG.0.10/101-751/5767.
- MEB, (1991). İlköğretim Kurumları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi, Tebliğler Dergisi, Sayı: 2346
- MEB, (1993). Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Yönetmeliği, Tebliğler Dergisi, Sayı: 2393.
- MEB, (2000). Okul-Kurum Müdürü Görev Tanımları, Tebliğler Dergisi, Sayı: 2508.
- MEB, (2001). İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi, Tebliğler Dergisi, Sayı: 2521.
- MEB, (2003). İlköğretim Kurumları Yönetmeliği, 25212 Sayılı Resmi Gazete.
- MEB, (2010). Bilişim Araçları ile Performans Ölçme ve Değerlendirme Rehberi. Ankara. Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Denetim Başkanlığı Yayını.
- MEB, (2011). Öğretmen Denetim Rehberi. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Denetim Başkanlığı Yayını.
- MEB, (2014). Milli Eğitim Temel Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, Resmi Gazete Sayı: 28941.
- MEB, (2016). İlkokul / Ortaokul Rehberlik ve Denetim Rehberi. Ankara. Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Denetim Başkanlığı Yayını.
- Memişoğlu, S.P. (2001). Çağdaş eğitim denetimi ilkeleri açısından ilköğretim okullarında öğretmen denetimi uygulamalarının değerlendirilmesi. Doktora Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Minnear-Peplinski R. M. (2009). Principals' and teachers' perceptions of teacher supervision. Unpublished Doctoral Dissertation. Las Vegas: University of Nevada.
- Okutan, M. (2010). Okul Yönetiminde Öğretim ve Öğrenciyle İlgili İşler., V. Çelik. (Ed.), *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi* içinde (180-196).
- Öncel, Y. (2006). İlköğretim okulu müdürlerinin denetimdeki rol ve yeterlilikleri. Yüksek Lisans Tezi. Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Şanlıurfa.

- Özbaş, M. (2002). İlköğretim okulu müdürlerinin sınıf içi etkinliklerin denetiminde yapmaları gereken ve yapmakta oldukları işler konusunda müdür ve öğretmen görüşleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Özbek, B. (1998). İlköğretim II. kademe ders denetimi sorunları (İzmir ili örneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, İzmir.
- Özbek, O. (1997). Öğretmenlerin ders teftişi etkinliklerinde müfettişlerden beklentileri müfettişlerce gerçekleştirilme düzeyleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Ankara.
- Range, B. G., Scherz, S., Holt, C. R., Young, S. (2011). Supervision and evaluation: The Wyoming perspective. *Educational Assessment, Evaluation and Accountability*, 23(3), 243-265.
- Rehber, H. E. (2009). Sınıf öğretmenlerinin öğretmen yeterlikleri açısından müfettişlerden rehberlik beklentileri. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı, Bolu.
- Renkler, A. (2005). İlköğretim denetmenlerinin ilköğretim okullarında öğrenme-öğretme süreçleri ve yönetim görevleriyle ilgili etkililik düzeyleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
- Sağlam, B. (2002). İlköğretim okullarında öğretim denetimine ilişkin öğretmen, müdür ve denetmen görüşleri. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, İzmir.
- Sarpkaya, R. (2003). İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerine yönelik disiplin ve ödüllendirme uygulamaları, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*; 3(1): 189-225.
- Sarpkaya, R. (2004). İlköğretim denetmenlerinin denetim sürecinde karşılaştıkları sorunlar. *SDÜ Burdur Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(8), 114-129.
- Sarpkaya, R. (2006). Yöneticilerin öğretmenleri güdülemede içerik kuramlarından yararlanması ve bir örnek olay. *Burdur Eğitim Fakültesi Dergisi*; 7 (77): 95-105.
- Seçer, İ. (2013). *SPSS ve LISREL ile pratik veri analizi: Analiz ve raporlaştırma*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Spaulding, A. (1997). Life in schools: a qualitative study of teacher perspectives on the politics of principals: ineffective leadership behaviors and their consequences upon teacher thinking and behavior. *School Leadership & Management*, 17(1): 39-55.
- Stebbins, G. (2002). The public school principal: elements for successfully surviving and thriving in the system. Unpublished Doctoral Dissertation. Fielding Graduate Institute. UMI Number: 3056899. <http://wwwlib.umi.com/dissertations>.

- Şahin, S. (2005). İlköğretim Okullarında Uygulanan Öğretmen Teftiş Formlarının Yeterliliğinin Değerlendirilmesi (Gaziantep İli Şahinbey İlçesi Örneği). Elazığ: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 15 (1): 113-124.
- Şahin, T. (2005). İlköğretim düzeyinde ders denetimiyle ilgili yeterlilikler hakkında denetmen ve öğretmen görüşleri. Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı, Bolu.
- Şanlı, Ö., Altun, M., Tan, Ç. (2015). Okul Müdürlerinin Denetmenlik Görevlerindeki Yeterlilik Düzeylerinin Değerlendirilmesi. Electronic Journal of Education Sciences. <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/ejedus/article/view/5000164209> adresinden 8 Eylül 2016 tarihinde edinilmiştir.
- Şişman, M. (2014). *Öğretim Liderliği*. (5. baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Taymaz, H. (2000). *Okul Yönetimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Taymaz, H. (2015). *Eğitim Sisteminde Teftiş Kavramlar İlkeler Yöntemler* (11. Baskı). Ankara: Pegem Akademi
- Topçu, İ. (2010). Devlet ve Özel İlköğretim Okullarında Yöneticilerin Öğretimin Denetimi Görevlerini Yerine Getirme Biçimleri. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 34(2), 31-39.
- Türk Dil Kurumu. (1932). *Bilim ve Sanat Terimleri Ana Sözlüğü*. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bilimsanat&arama=kelime&guid=TDK.GTS.589b4d90b0fd14.39079367 adresinden 8 Şubat 2017 tarihinde edinilmiştir.
- Uçar, R. (2012). İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Sınıflarındaki Denetim Uygulamalarına İlişkin Görüşleri. *ADÜ Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(2), 82-96.
- Uludüz, S. (1996). İlköğretim kurumlarında sınıf içi etkinliklerin denetiminde müfettiş davranışları. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Ankara.
- Ural, A. , Kılıç, İ. (2011). *Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS ile Veri Analizi*. (3.baskı). Ankara: Detay yayıncılık.
- Veloo, A., Komuji, M. M. A., Khalid, R. (2013). The effects of clinical supervision on the teaching performance of secondary school teachers. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 93, 35-39.
- www.eric.ed.gov/ED398628. adresinden 03 Mart 2017 tarihinde edinilmiştir.
- Yalçınkaya, M. (1993). Klinik Teftiş Farklı Bir Model Mi?. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi Cilt: 26 Sayı: 2

- Yavuz, M. (2006). İlköğretim okulu müdürlerinden beklenen roller ve karşılanma düzeyleri. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı, Konya.
- Yavuz, Y. (1995). Öğretmenlerin denetim etkinliklerini klinik denetim ilkeleri açısından değerlendirmeleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, İzmir.
- Yıldırım, G. (2007). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin ders denetimine ilişkin görüşleri (Denizli İli Örneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi Denetimi Planlaması ve Denetimi Bilim Dalı, Muğla.
- Yılmaz, K. (2009). Okul müdürlerinin denetim görevi. Malatya: İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 10(1): 19-35.
- Yılmaz, M. (1998). İlköğretim okullarında ders teftişinde karşılaşılan sorunlar. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Ankara.
- Zepeda, S. J. (2012). *Instructional supervision: applying tools and concepts* (3rd ed), New York: Eye On Education, Inc.

EKLER

Ek 1: Veri Toplama Aracı İle İlgili İzin Yazısı

T.C.
AYDIN VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 90864724-605-E.9853522
Konu: Araştırma İzni

19/09/2016

VALİLİK MAKAMINA

Adnan Menderes Üniversitesi Rektörlüğünün 01/07/2016 tarihli ve 11133 sayılı yazısında belirtilen; Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi, Teftişi, Ekonomisi ve Planlaması Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Sibel NAZLI DEMİRCİ tarafından "Ortaokul Müdürlerinin Ders Denetimine İlişkin Yeterliliklerinin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi" adlı tez çalışması kapsamında Müdürlüğümüze bağlı ekli listede adı bulunan ortaokullarda görev yapan öğretmenlere anket uygulanması isteği, 19.10.2015 tarihli ve 10590631 sayılı Valilik Onayı ile kurulan Değerlendirme Komisyonunca incelenmiştir.

Söz konusu çalışma Değerlendirme Komisyonunca uygun görülmüş olup Sibel NAZLI DEMİRCİ tarafından; Müdürlüğümüze bağlı ekli listede adı bulunan ortaokullarda görev yapan öğretmenlere anket uygulanmasını olurlarınıza arz ederim.

Pervin TÖRE
Millî Eğitim Müdürü

Ek:
- Adnan Menderes Üniversitesinin
Yazısı ve Ekleri (24 Sayfa)

OLUR
19/09/2016

Halil CANAVAR
Vali a.
Vali Yardımcısı

Güvenli Elektronik İmza
Aslı ile Aynıdır
22.09.2016
Şevki AKTAŞ

Meşrutiyet Mah.Kültür Cad. No:20 09100 Efeler/AYDIN
Telefon :(0256)2151028 Faks :(0256)2251268
E-posta : aydinmem@meb.gov.tr Web : http://aydin.meb.gov.tr

Bilgi için :Fadime GÜMÜŞ
Memur
Telefon :(0256)2151028-1101

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden c0c2-860c-3846-884e-5dc0 kodu ile teyit edilebilir.

Ek 2: Efeler İlçesi Merkezinde Bulunan Okulların Listesi

1. Avukat Cevat Aldemir Ortaokulu
2. Gazipaşa Ortaokulu
3. Hacı Celal Oto Ortaokulu
4. Hacı Lütfiye Atay Ortaokulu
5. Şehit Savcı Mehmet Selim Kiraz İmam Hatip Ortaokulu
6. Mustafa Kiriş Ortaokulu
7. 75.Yıl Vali Muharrem Göktayoğlu Ortaokulu
8. Efeler İmam Hatip Ortaokulu
9. Nahit Menteşe Ortaokulu
10. Efeler Ortaokulu
11. Doktor Fevzi - Mürüvet Uğuroğlu Ortaokulu
12. Ahmet Şerife Sanlı Ortaokulu
13. Abdullah Gül Ortaokulu
14. Zafer Ortaokulu
15. Ilıcabaşı Ortaokulu
16. Osman Yozgatlı Ortaokulu
17. Mehmet Akif Ersoy Ortaokulu

Ek 3: Öğretmenlere Uygulanacak Veri Toplama Aracı

Değerli meslektaşım, yüksekisans tezi olarak bir çalışma yapmaktayım. Bu ölçek okul müdürlerinin ders denetleme süreci ile ilgili olarak öğretmenlerin görüşlerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Sorulara vereceğiniz yanıtlar sadece araştırmacı tarafından değerlendirilecek ve bilimsel çalışma amacıyla kullanılacaktır. Bu yüzden ölçüğe adınızı yazmayınız. Soruları yanıtlarken her bir soru için size en uygun olan seçeneği işaretleyiniz. Lütfen tüm soruları cevaplayınız, boş soru bırakmayınız. Değerli katkılarınız için şimdiden teşekkür eder, çalışmalarınızda başarılar dilerim.

Sibel NAZLI
DEMİRCİ

Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Eğitim Yönetimi, Teftişi, Ekonomisi ve Planlaması ABD

BÖLÜM 1

1. Meslekteki toplam hizmet süreniz?.....yıl 2.Cinsiyetiniz:
3. Branşınız:.....4. Okul müdürünüzün branşı:.....
5. En son mezun olduğunuz okul:
  - a) Öğretmen Okulu c) Eğitim Fakültesi e) Yüksek Öğretmen Okulu g) Fen Edebiyat Fakültesi
  - b)Eğitim Enstitüsü d)Açıköğretim Önlisans f) Açıköğretim Lisans Tamamlama h)Diğer
6. Eğitim yönetimi denetimi alanında yüksekisans eğitimi aldınız mı? a)Evet ( ) b)Hayır ( )
7. Eğitim yönetimim denetimi dışında herhangi bir alanda yüksekisans eğitimi aldınız mı?
  - a)Evet ( ) b)Hayır ( )
- 8.Ders denetimi için müdürünüz bir eğitim öğretim yılında(iki dönem) ne kadar süre ayırmaktadır?.....saat.....dakika a) Sizce bu süre yeterli mi?.....b)Sizce ne kadar süre ayırmalı?.....
- 9.Denetim sonucunda denetimden elde etmeyi umduğunuz beklentilerinizi önem sırasına göre yazınız.
  - 1).....
  - 2).....
  - 3).....

Aşağıdaki maddelerden size en uygun olan seçeneğe X işareti koyunuz	Tamamen katılıyorum	Katılıyorum	Biraz Katılıyorum	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
1.Okul müdürüm zamanı etkin kullanacak şekilde dersi planlayıp planlamadığımı denetler.					
2.Okul müdürüm ders planını öğrenciyi merkeze alan bir şekilde hazırlayıp hazırlamadığımı denetler.					
3.Okul müdürüm ders planı hazırlarken bireysel farklılıkları dikkate alıp almadığımı denetlemez.					
4.Okul müdürüm ders planında amaç ve kazanımları belirtip belirtmediğimi denetler					
5.Okul müdürüm ders planında amaca uygun etkinlikler planlayıp planlamadığımı denetlemez.					

6.Okul müdürüm ders planında amaca uygun yöntem ve teknikleri belirtip belirtmediğimi denetler.					
7.Okul müdürüm ders planında kullanacağım kaynak ve materyalleri belirtip belirtmediğimi denetler					
8.Okul müdürüm ders planında vereceğim ödevleri yazıp yazmadığımı denetler.					
9.Okul müdürüm öğrenmeyi kolaylaştırmak için uygun materyal, kaynak ve etkinlik seçmede öğrencilerin özelliklerini dikkate alıp almadığımı denetlemez					
10.Okul müdürüm bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeleri derse yansıtıp yansıtmadığımı denetlemez.					
11.Okul müdürüm öğrencilere isimleriyle hitap edip etmediğimi denetler.					
12.Okul müdürüm öğrenciler, sorulara farklı cevaplar verdiğinde olumlu tepki verip vermediğimi denetler.					
13.Okul müdürüm öğrencinin kendini ifade edebileceği fırsatlar sunup sunmadığımı denetlemez.					
14.Okul müdürüm konuşmalarında ve davranışlarımda saygı öğelerine yer verip vermediğimi denetler					
15.Okul müdürüm öğrencilerin ders içi ve ders dışı zamanlarını etkili kullanmaları için yönlendirmeler yapıp yapmadığımı denetlemez.					
16.Okul müdürüm tüm öğrencilerin planlı ve amaçlı çalışmalarını sağlayıp sağlamadığımı denetlemez.					
17.Okul müdürüm, öğrencilerin okul ve sınıf kurallarına uymaları için doğru stratejiler kullanıp kullanmadığımı denetler.					
18.Okul müdürüm özel alanda gerekli olan öğrenme yollarını öğrencilere kazandırıp kazandırmadığımı denetlemez.					
19.Okul müdürüm özel alana ilişkin kuram, ilke ve kavramları öğrencilerin anlayacağı biçimde aktarıp aktarmadığımı denetler.					
20.Okul müdürüm branşındaki gelişmeleri (kuram, yöntem, teknik) derslerime yansıtıp yansıtmadığımı denetlemez.					
21.Okul müdürüm öğrencilerin dikkatini çekerek onları motive edip etmediğimi denetler.					
22.Okul müdürüm konunun anlaşılması için önkoşul bilgi, beceri ve/veya değerlere öğrencilerin ne kadar sahip olduklarını yoklayıp yoklamadığımı denetlemez.					
23.Okul müdürüm derste işlenen konuyu daha önceki konularla ilişkilendirip ilişkilendirmediğimi denetlemez.					
24.Okul müdürüm farklı düzeydeki öğrencilerin öğrenme çabalarını cesaretlendirip cesaretlendirmediğimi denetler.					
25.Okul müdürüm üst düzey düşünme becerilerini teşvik eden sorgulama tekniklerini kullanıp kullanmadığımı denetlemez.					
26.Okul müdürüm öğrencilere anında dönüt ve düzeltme verip vermediğimi denetler.					
27.Okul müdürüm öğretim sürecinde ses tonumu, jest ve mimiklerimi etkili bir şekilde kullanıp kullanmadığımı denetler					
28.Okul müdürüm öğrencilerin öğrendiklerini yaşamları ile ilişkilendirecek fırsatlar yaratıp yaratmadığımı denetlemez.					
29.Okul müdürüm sınıf içi çalışmalarda, toplumsal ve mesleki etik değerlere uygun davranıp davranmadığımı denetler.					
30.Okul müdürüm Türkçeyi dil kurallarına uygun ve anlaşılabilir bir biçimde kullanıp kullanmadığımı denetler.					
31.Okul müdürüm teknoloji okuryazarı olup olmadığını denetlemez.					
32.Okul müdürüm öğretme-öğrenme sürecinde zamanı etkin kullanıp kullanmadığımı denetler.					

Ek 4: Ortaokul Müdürlerinin Ders Denetimleri İle İlgili Öğretmen Görüşleri 32 Maddelik Ölçek

ORTAOKUL MÜDÜRLERİNİN DERS DENETİMLERİ İLE İLGİLİ ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ 32 MADDELIK ÖLÇEK
Maddeler
1. Okul müdürüm zamanı etkin kullanacak şekilde dersi planlayıp planlamadığımı denetler. (Ç)
2. Okul müdürüm ders planını öğrenciyi merkeze alan bir şekilde hazırlayıp hazırlamadığımı denetler. (Ç)
3. Okul müdürüm ders planı hazırlarken bireysel farklılıkları dikkate alıp almadığımı denetlemez.
4. Okul müdürüm ders planında amaç ve kazanımları belirtip belirtmediğimi denetler. (Ç)
5. Okul müdürüm ders planında amaca uygun etkinlikler planlayıp planlamadığımı denetlemez.
6. Okul müdürüm ders planında amaca uygun yöntem ve teknikleri belirtip belirtmediğimi denetler. (Ç)
7. Okul müdürüm ders planında kullanacağım kaynak ve materyalleri belirtip belirtmediğimi denetler. (Ç)
8. Okul müdürüm ders planında vereceğim ödevleri yazıp yazmadığımı denetler. (Ç)
9. Okul müdürüm öğrenmeyi kolaylaştırmak için uygun materyal, kaynak ve etkinlik seçmede öğrencilerin özelliklerini dikkate alıp almadığımı denetlemez.
10. Okul müdürüm bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeleri derse yansıtıp yansıtmadığımı denetlemez.
11. Okul müdürüm öğrencilere isimleriyle hitap edip etmediğimi denetler. (Ç)
12. Okul müdürüm öğrenciler, sorulara farklı cevaplar verdiğinde olumlu tepki verip vermediğimi denetler. (Ç)
13. Okul müdürüm öğrencinin kendini ifade edebileceği fırsatlar sunup sunmadığımı denetlemez.
14. Okul müdürüm konuşmalarında ve davranışlarımda saygı öğelerine yer verip vermediğimi denetler. (Ç)
15. Okul müdürüm öğrencilerin ders içi ve ders dışı zamanlarını etkili kullanmaları için yönlendirmeler yapıp yapmadığımı denetlemez.
16. Okul müdürüm tüm öğrencilerin planlı ve amaçlı çalışmalarını sağlayıp sağlamadığımı denetlemez.
17. Okul müdürüm, öğrencilerin okul ve sınıf kurallarına uymaları için doğru stratejiler kullanıp kullanmadığımı denetler. (Ç)
18. Okul müdürüm özel alanda gerekli olan öğrenme yollarını öğrencilere kazandırıp kazandırmadığımı denetlemez.
19. Okul müdürüm özel alana ilişkin kuram, ilke ve kavramları öğrencilerin anlayacağı biçimde aktarıp aktarmadığımı denetler. (Ç)
20. Okul müdürüm özel alan öğretim programlarına ilişkin gelişmeleri derslerime yansıtıp yansıtmadığımı (felsefe, kuram, yaklaşım...) denetlemez.
21. Okul müdürüm öğrencilerin dikkatini çekerek onları motive edip etmediğimi denetler. (Ç)
22. Okul müdürüm konunun anlaşılması için önkoşul bilgi, beceri ve/veya değerlere öğrencilerin ne kadar sahip olduklarını yoklayıp yoklamadığımı denetlemez.

23. Okul müdürüm derste işlenen konuyu daha önceki konularla ilişkilendirip ilişkilendirmediğimi denetlemez.
24. Okul müdürüm farklı düzeydeki öğrencilerin öğrenme çabalarını cesaretlendirip cesaretlendirmediğimi denetler. (Ç)
25. Okul müdürüm üst düzey düşünme becerilerini teşvik eden sorgulama tekniklerini kullanıp kullanmadığımı denetlemez.
26. Okul müdürüm öğrencilere anında dönüt ve düzeltme verip vermediğimi denetler. (Ç)
27. Okul müdürüm öğretim sürecinde ses tonumu, jest ve mimiklerimi etkili bir şekilde kullanıp kullanmadığımı denetler. (Ç)
28. Okul müdürüm öğrencilerin öğrendiklerini yaşamları ile ilişkilendirecek fırsatlar yaratıp yaratmadığımı denetlemez.
29. Okul müdürüm sınıf içi çalışmalarda, toplumsal ve mesleki etik değerlere uygun davranıp davranmadığımı denetler. (Ç)
30. Okul müdürüm Türkçeyi dil kurallarına uygun ve anlaşılabilir bir biçimde kullanıp kullanmadığımı denetler. (Ç)
31. Okul müdürüm teknoloji okuryazarı olup olmadığını denetlemez.
32. Okul müdürüm öğretme-öğrenme sürecinde zamanı etkin kullanıp kullanmadığımı denetler. (Ç)

Ç: Analiz aşamasında ters çevrilen maddeler. Böylece yüksek puanın daha olumlu bir durum belirtmesi sağlanmıştır.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı: Sibel NAZLI DEMİRCİ

Doğum Yeri ve Tarihi: Nazilli / 1988

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi: Dokuz Eylül Üniversitesi İlköğretim Matematik Öğretmenliği

Lisansüstü Öğrenimi: Adnan Menderes Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Eğitim Yönetimi Teftişi Ekonomisi ve Planlaması / Yüksek Lisans

Bildiği Yabancı Diller: İngilizce

İş Deneyimi

Öğretmen (2015- Devam Etmekte) Çiftlik Ortaokulu, Köşk/ Aydın

İletişim

e-posta Adresi: nazpapatya_88@hotmail.com

Tarih 22.08.2017